

LUONNONTUOTEALAN HANKETOIMINTA 2015–2018

VENLA WALLIUS, MAARIT AHO JA JUHA RUTANEN

2018

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI

Julkaisija Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti
www.helsinki.fi/fi/ruralia-instituutti

Kampusranta 9 C
60320 SEINÄJOKI

Lönnrotinkatu 7
50100 MIKKELI

Sarja Raportteja 190

Kannen kuvat Irja Mäkitalo

ISBN 978-951-51-3770-8 (pdf)

ISSN 1796-0630 (pdf)

ESIPUHE

Luonnontuoteala on vahvassa kasvussa. Luonnonmukaisuutta ja terveysvaikutteisuutta korostavat trendit ovat saaneet aikaan luonnontuotteiden uuden tulemisen. Pohjoisia raaka-aineitamme jalostamalla voidaan kehittää menestyvää liiketoimintaa eri elinkeinoaloilla. Kysynnän tuomaan nosteseen on ryhdytty vastaamaan niin yrityksissä kuin alan kehittämistyölläkin.

Luonnontuotealalla on vireää kehittämistoimintaa eri puolilla Suomea. Vuonna 2014 laadittu Luonnontuotealan toimintaohjelma 2020 suuntaa alan kehittämistyötä kansallisesti. Tehtävän työn yhteensovittamiseksi ja tukemiseksi luonnontuotealalle käynnistettiin vuonna 2015 koordinaatiohanke Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa (LUMOA) Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoituksella. Hanke myös omalta osaltaan toimeenpani alan toimintaohjelmaa, joka nostaa alan kehitystyön painoaloiksi raaka-ainetuotannon kehittämisen, innovatiivisen ja jalostusarvoa lisäävän tuotekehityksen sekä lisäarvon tuottamisen matkailu- ja hyvinvointipalveluihin.

Luonnontuotealalla tehdyn kehittämistyön tulosten ja vaikuttavuuden tarkastelemiseksi kolmevuotisen LUMOA-hankkeen loppuvaiheissa toteutettiin koontityö alaan liittyvistä hankkeista. Selvityksen tavoitteena on paitsi tarkastella alalle laaditun toimintaohjelman toteutumista, myös tuoda esiin kokonaiskuva alan kehittämistyöstä ja sen painotuksista. Katsauksen tarkoituksena on auttaa hahmottamaan mahdolliset alan kehittämistyön aukkokohtat tai lisätarpeet.

Hankekatsauksen on laatinut Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa LUMOA-hankkeen harjoittelija Venla Wallius. Hanketietojen hankintaan ja kokoamiseen osallistui projektisihteeri Maarit Aho. Työtä ohjasi LUMOA-hankkeen projektipäällikkö Juha Rutanen.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	7
ABSTRACT	9
JOHDANTO	11
1 KOORDINAATIOHANKKEEN AIKANA TOTEUTETUT LUONNONTUOTEALAN HANKKEET	12
1.1 Hankkeiden toimintamuodot.....	12
1.2 Hankkeiden toteutusalueet.....	12
2 HANKKEIDEN RAHOITUS	13
2.1 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma ELY-keskusten kautta.....	13
2.2 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma Leader- yhdistysten kautta.....	14
2.3 Euroopan aluekehitysrahasto.....	14
2.4 Kansainväliset rahoitusohjelmat.....	14
2.5 Muu rahoitus.....	15
3 LUONNONTUOTEALAN TOIMINTAOHJELMAN TAVOITTEIDEN TÄYTTÄMINEN	16
3.1 Kestävä, markkinavetoinen raaka-ainetuotanto.....	16
3.2 Innovatiivinen ja jalostusarvoa lisäävä tuotekehitys.....	17
3.3 Lisäarvon tuottaminen matkailu- ja hyvinvointipalveluihin.....	17
3.4 Tutkimuksen, teknologian ja osaamisen kehittäminen.....	18
4 LUONNONTUOTEALAN HAASTEET JA TARVITTAVAT JATKOTOIMET	19
Liite 1. Hankkeiden kustannusarviot rahoittajien mukaan.....	20
Liite 2. Luonnontuotealan toimintaohjelmassa 2020 esitettävät kehittämistyön painoaloihin liittyvät toimenpiteet.....	23
Liite 3. Hankkeet Luonnontuotealan toimintaohjelman painoalojen mukaan.....	25
Liite 4. Luonnontuotealan hankekuvaukset.....	28
Arktinen biotalous.....	28
Arktinen älykäs metsäverkosto.....	29
Arvoaineita pohjoisen männystä ja marjoista.....	29
Arvopilotti - kohti luonnon raaka-aineiden arvoketjujen pilotointia.....	30
Back to basic.....	31
Bioaktiiviset yhdisteet osana tulevaisuuden biotaloutta.....	31
Centre for Wildfood Safety.....	32
Elintarvikkeista ja luonnosta elinvoimaa Koillismaalle.....	32
FORLEAP-Metsäbiomassan sivuvirroista uusia tuotteita.....	33
Hyvinvointia Luonnosta 2015–2016.....	33
Industry Nordic - kohti luonnontuotteiden teollisen mittakaavan valmistusmenetelmiä.....	34
Innovative Technologies and Concepts for Business Growth Based on Finnish Mushrooms (In-Mushroom).....	34
JUURET lähiruokahanke.....	35
Kainuun luonnontuotealan kehittämishanke (KALKE).....	35
KANTAMA - kansainvälinen tapahtumamarkkinointi.....	36
Kantri & Co. - Yhteistyöllä valmiuksia ja kasvua elintarvike- ja luontoaloille.....	36
KANTRI-INNO - Osaamisen lisääntymisestä kasvua maaseutuelinkeinoihin..	37
Kaskadimalli turvemaiden heikkotuottoisten hieskoivikoiden tehokkaampaan hyödyntämiseen.....	38
Keruupilotti 2018.....	38

Kihokin viljelyä lääkekasviksi Pohjois-Satakunnan heikkotuottoisilla ja/tai turvetuotannon jälkeisillä turvemaidilla	38
Laatusormenjälki arktiselle luonnon raaka-aineelle (Arctic FingerPrint)	39
Lappilaisia makuelämyksiä matkailijalle - lähiruokaa lautaselle	40
Lounais-Suomen metsäekosysteempipalvelut	41
Luomua ja luonnontuotteita metsävaratietoihin (LULUME).....	41
Luomumetsistä moneksi	42
Luomusertifiointilla lisäarvoa -selvitys.....	43
LuonnonILO	43
Luonnonmarjat biotaloudessa	44
Luonnontuote- ja puutarha-alan kehittäminen Pohjois-Karjalassa -esiselvityshanke ..	44
Luonnontuotealan uuseliintarvikekysymykset	45
Luonnontuotealan yhteistyöverkostot Kainuussa -esiselvityshanke.....	45
Luonnontuotteiden monipuolistuvissa arvooverkoissa LUMOA	46
Luonnontuotteiden laadun ja turvallisuuden kehittäminen (Palko).....	46
Luonnontuotteiden saatavuuden varmistaminen ja yhteistyömuodot -selvitys (LT-RASA).....	47
Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkailukytken kehittäminen	48
Luonnontuotteista uutta liiketoimintaa (LUMO-INKA).....	48
Luonnontuotteista kasvua Kaakkois-Suomeen	49
Luonnonvaratuotannon kehittämisseelvitys.....	50
Luonnonryteistä bisnestä.....	51
Luonnosta Käsin.....	51
Luonnosta lautaselle LUOLA -koulutushanke	52
Luonnosta liiketoiminnaksi (LuoLi).....	52
Luonnosta turvaa.....	53
Luonto- ja luonnontuotepainotteinen kansainvälinen leirikoulu, LuoPaLe.....	54
LuotuKasvuun.....	54
Lähde luomun matkaan! – Luomun lisäarvon hyödyntäminen Etelä-Savon matkailuyritysten liiketoiminnassa.....	55
Mahdollisuuksia jatkojalostukseen	55
MARJAKOPTERI – miehittämättömät ilma-alukset marjasatoseurannassa, esiselvitys.....	56
Marjoilla maailmalle.....	56
Mikroaaltojen ja kryokonsentraation hyödynnettävyys teollisissa prosesseissa (KryoMikro).....	57
Mushroom road - Sienitie.....	57
Natural Wax of Arctic Berries as Our Treasure-WAX	58
NatureBizz – Business and Wellness from Green Economy Growth	58
Nuorten Luonto.....	59
Oulun Seudun BiotalousLeader -kiertue	60
Pakuri ja metsien erikoissienet – nimisuojan turvin vientiin.....	60
Puolukan arvoaineet jalostettuina maailmanmarkkinoille (PULU).....	61
Pure Power – the waves of the wild food.....	61
Puusta ruokaa	62
Ruokaa luonnosta -toimiala -selvityshanke.....	62
Ruokaa luonnosta -yhteistyöhanke.....	63
SieVi – Sientenviljely biotalouden toimenpiteenä.....	63
StarTree: Multipurpose trees and non-wood forest products: a challenge and opportunity	64
Suokasveista uusia elinkeinomahdollisuuksia (SUOKAS).....	65
Täsmätietoa Lapin luonnontuotteista maakunnalle (LUTUNEN)	65
Uusia tuotteita metsästä	66
Valoisten kesäöiden ja keskiyön-aurinon kasvattamaa Sinulle – liiketoimintamallin konseptointi.....	67
Verkostoista voimaa alueellisille metsä- ja luontopalveluyrityksille – MeLua metsään!.....	67
Vesakon hyödynnettävyys arvokkaiden uuteaineiden lähteenä (PAJU)	68
Vesirutto hyötykäyttöön – riesasta raaka-aineeksi (Elodea).....	68
Villiruoka valuutaksi.....	69
Villiruuan saatavuuden kehittäminen Koillismaalla	70
Voimametsistä viherkattoihin – Ekosysteempipalveluista ja ympäristöystävällisestä viherrakentamisesta lisäarvoa matkailuun.....	70

TIIVISTELMÄ

Luonnontuotealan kehittämistyön aihealueiden, tulosten ja vaikuttavuuden tarkastelemiseksi alaan liittyvistä hankkeista koottiin tietoa eri lähteistä. Hankkeiden toimenpiteitä ja tuloksia peilattiin Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvooverkoissa – luonnontuotealan toimintaohjelma 2020 -raporttiin, jossa on määritelty luonnontuotealan keskeiset painoalat, tulevaisuuden tavoitteet ja tarvittavat toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Luonnontuotealan kehittämistyön koordinoitiin ja tukemiseen keskittyneen Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvooverkoissa (LUMOA) -koordinaatiohankkeen aikana vuosina 2015–2018 toiminnassa oli 73 teemaan liittyvää hanketta. Hankkeista 49 keskittyi kehittämiseen, 24 tiedonvälitykseen, 20 tutkimukseen ja 10 koulutukseen. Osalle hankkeista oli määritelty useampi kuin yksi toimintamuoto. Tietoja näistä tunnistetuista luonnontuotealan hankkeista koottiin LUMOA-hankkeen ja Suomen luontoyrittäjyysverkosto ry:n aitoluonto.fi -verkkosivujen rekisteriin. Yksinomaan tutkimusta sisältäneitä hankkeita tai yritysten investointihankkeita ei tarkasteltu tässä yhteydessä.

Luonnontuotealan hankkeita toteutettiin monipuolisesti eri puolilla Suomea. Erityisesti Lapissa, Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa oli käynnissä runsaasti hankkeita. Valtakunnallisia hankkeita tunnistettiin kolmesta ja kansainvälisiä hankkeita neljä. Suomen maakunnista ainoastaan Pohjois-Savossa ei ollut käynnissä luonnontuotealan hanketoimintaa, muissa Manner-Suomen maakunnissa toteutettiin vähintään yksi luonnontuotealaan liittyvä hanke.

Hankkeiden yhteenlaskettu kokonaiskustannusarvio oli yli 23 miljoonaa euroa, josta noin 7,3 miljoonaa muodostui kansainvälisen StarTree-hankkeen kustannuksista. Hankkeiden päärahoittajina toimivat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma sekä ELY-keskusten (28 hanketta, 5 663 415 €) että Leader-yhdistysten (16 hanketta, 1 412 654 €) kautta, Euroopan aluekehitysrahasto (14 hanketta, 5 563 654 €) ja kansainväliset rahoitusohjelmat (neljä hanketta). Yhdentoista hankkeen päärahoittajana oli muu kuin edellä mainittu taho, esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriö tai Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO) -rahoitus.

LUMOA-hankkeen yhtenä tavoitteena oli toimeenpanna Luonnontuotealan toimintaohjelmaa 2020, jossa määritellään luonnontuotealan kehittämisen neljä keskeisintä painoalaa: 1) raaka-ainetuotannon kehittyminen; 2) jalostusarvoa lisäävä tuotekehitys; 3) lisäarvon tuottaminen matkailu- ja hyvinvointipalveluihin ja 4) tutkimuksen, teknologian ja osaamisen kehittäminen. Toteutetuissa hankkeissa tartuttiin näihin painoaloihin ja niihin liittyviin toimenpiteisiin monipuolisesti.

Yleisimmin hankkeissa keskityttiin kestävän, markkinavetoisen raaka-ainetuotannon kehittämiseen ja/tai tutkimuksen, teknologian ja osaamisen lisäämiseen. Hankkeissa muun muassa parannettiin resurssitehokkuutta sivuvirtoja hyödyntämällä, kehitettiin keruu- ja viljelymenetelmiä, lisättiin alan koulutusta ja vahvistettiin yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Innovatiiviseen ja jalostusarvoa lisäävään tuotekehitykseen liittyi noin kolmasosa hankkeista, joissa pyrittiin esimerkiksi kehittämään erikoistuotteita ja teknologiaa, selvittämään luonnontuotteiden arvoaineiden ominaisuuksia ja käyttömahdollisuuksia sekä edistämään yritysten kansainvälistymistä. Pienempi määrä hankkeita liittyi matkailu- ja hyvinvointipalveluihin, mutta nämä hankkeet onnistuivat tarttumaan luonnontuotealan toimintaohjelmassa määriteltyihin toimenpiteisiin hyvin.

Aktiivisesta hanketoiminnasta huolimatta luonnontuotealaa tulee kehittää edelleen. Alan haasteisiin lukeutuvat muun muassa hajallaan olevat toimijat, hankaluudet raaka-aineiden saatavuudessa ja nykyinen suomalainen ruoka- ja toimintakulttuuri, jossa kaikkien luonnontuotteiden potentiaalia ja arvoa muiden metsänkäyttömuotojen ohella ei vielä tunnisteta. Tutkimustietoa tarvitaan lisää esimerkiksi luonnontuotteiden arvoaineista, vaikuttavuudesta, viljelymenetelmistä, turvallisuudesta ja käsittelystä. Yhteistyötä, kansainvälisiä tutkimusyhteyksiä ja osaamista tulee lisätä ja kehittää. Uusia, konkreettisia hankkeita tarvitaan viennin ja myynnin edistämiseksi sekä tuotteiden, palvelujen ja prosessien kehittämiseksi.

ABSTRACT

DEVELOPMENT WORK OF THE FINNISH NWFP SECTOR 2015–2018

In order to analyze the themes, results and effectiveness of the development work of the non-wood forest products sector, information about the related projects was gathered from various sources. The measures and results of the projects were reflected to the report 'Natural products in diversifying value networks - Action Plan for Non-Wood Forest Products sector 2020' that defines the central priority areas of the Finnish NWFP sector, future objectives and the measures needed to meet those.

During the Natural products in diversifying value networks – the natural products sector coordination project (LUMOA), 73 projects related to the NWFP sector in Finland were conducted (years 2015–2018). Pure research projects and investment projects of companies were not taken in the account in this report. 49 projects focused on development, 24 on communication, 20 on research, and 10 on education. Some of the projects had more than one form of activity.

Projects related to the NWFP sector were carried out all over Finland. Especially the provinces of Lapland, Northern Ostrobothnia and Kainuu had plenty of ongoing projects. 13 of the projects were nation-wide and four were international. From the current 18 provinces of Mainland Finland, only Northern Savonia had no projects related to the development of the NWFP sector.

The total cost estimate for all of the projects was over 23 million €, of which approximately 7.3 million € was the cost of the international StarTree project. The projects were financed by the Rural Development Programme (European Agricultural Fund for Rural Development) through ELY Centres or Leader groups, by the European Regional Development Fund, or by international funding such as the Interreg Programmes. Eleven projects were

financed by other actors, such as the Finnish Ministry of Agriculture and Forestry or Regional innovations and experimentations (AIKO) funding.

The aim of the LUMOA project was to put the national Action Plan for Non-Wood Forest Products sector 2020 into effect. The action plan consists of four selected priority areas and related goals and objectives: 1) raw material production; 2) product development; 3) integrating NWFPs to the tourism and wellness services and 4) research and technology development. Most of the 73 NWFP related projects focused on creating sustainable and market driven raw material production and/or on developing research and technology. Approximately one third of the projects concentrated on innovative product development aiming for increased added value of NWFPs. Fewer projects were related integrating NWFPs into the territorial marketing, tourism and wellness services, but these projects were able to meet the objectives set in the action plan very well.

Despite of the active project work all over Finland, the non-wood forest products sector needs to be developed further. The challenges of the NWFP sector include wide-spread actors, difficulties in the availability of the raw materials and the current food and operating culture in which the full potential and value of NWFPs is not yet recognized. More scientific research data about the valuable compounds, effectiveness, safety, cultivation and handling of the non-wood forest products is needed. Cooperation and international collaborations should be enhanced. New projects related to promoting the sales and exports of NWFPs and developing new products, processes and services are essential in order to further advance the Finnish non-wood forest products sector.

JOHDANTO

Suomen luonnosta on saatavissa monipuolisia raaka-aineita, jotka tarjoavat runsaasti kaupallisia mahdollisuuksia eri elinkeinoaloilla. Luonnontuotteita ja niiden ainesosia voidaan hyödyntää paitsi elintarvikkeissa myös hyvinvointituotteissa, kosmetiikassa, lääkeaineina ja rohdoksina sekä erilaisissa näihin tuotteisiin pohjautuvissa palveluissa. Luonnontuotealan tarjoamiin uusiin mahdollisuuksiin tarttuminen edellyttää paitsi monipuolista kehitystyötä, mutta myös laaja-alaista yhteistyötä.

Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa (LUMOA) -hankkeen tavoitteena oli kordinoida ja vahvistaa luonnontuotealan kehittämistyötä viestinnän ja tiedonvälityksen avulla sekä kokoamalla ja aktivoimalla alan hanketoimintaa. Luonnontuotealalla tehdyn kehittämistyön tulosten ja vaikuttavuuden tarkastelemiseksi kolmevuotisen LUMOA-hankkeen loppuvaiheissa toteutettiin koontityö alaan liittyvistä hankkeista. Selvityksen tavoitteena oli paitsi tarkastella alalle laaditun toimintaohjelman toteutumista, myös tuoda esiin kokonaiskuva alan kehittämistyöstä ja sen painotuksista. Katsauksen tarkoituksena on auttaa hahmottamaan mahdolliset alan kehittämistyön aukkokohdat tai lisätarpeet.

Tiedot hankkeiden tuloksista kerättiin tähän katsaukseen hankkeiden omilta verkkosivuilta, aitoluonto.fi -sivun hankerekisteriin ilmoitetuista tiedoista sekä rahoittajien hankerekistereistä (Euroopan maaseuturahaston hankerekisteri ja Rakennerahastotietopalvelu). Lisäksi suurimmalle osalle hankevastaavista lähetettiin kysely, jossa heiltä tiedusteltiin hankkeen toimenpiteitä ja tuloksia. Vastauksia kyselyyn saatiin valitettavan vähän, mutta toisaalta hankkeiden teemat ja toimenpiteet selvisivät suurimmaksi osaksi hankkeiden kuvauksista tai niiden verkkosivuilta löydetystä aineistoista kuten loppuraporteista ja muista julkaisuista.

Hankkeiden toimenpiteitä ja tuloksia peilattiin Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa – luonnontuotealan toimintaohjelma 2020 -raporttiin, jossa on määritelty luonnontuotealan keskeiset painoalat, tulevaisuuden tavoitteet ja tarvittavat toimenpiteet niiden saavuttamiseksi. Tarkasteltavana oli hankkeiden linkittyminen painoaloihin, tavoitteiden saavuttaminen ja toimenpiteisiin tarttuminen konkreettisella tasolla.

Tämän raportin tarkastelun ulkopuolelle jäävät luonnontuotealan yritysten investointihankkeet sekä yksinomaan tutkimusta sisältäneet hankkeet.

1 KOORDINAATIOHANKKEEN AIKANA TOTEUTETUT LUONNONTUOTEALAN HANKKEET

1.1 HANKKEIDEN TOIMINTAMUODOT

LUMOA-hankkeen aikana vuosina 2015–2018 toiminnassa oli yhteensä 73 tunnistettua ja aitoluonto.fi -verkkosivun hankerekisteriin ilmoitettua hanketta (liite 4). Kaksi pitkäkestoista hanketta, kansainvälinen StarTree sekä Bioaktiiviset yhdisteet osana tulevaisuuden biotaloutta -hanke, oli alkanut jo tätä aiemmin, vuonna 2012. 19 hanketta on vielä kesken ja päättyy vasta vuosina 2019–2020. Suurin osa, eli 54 hanketta, päättyi kuitenkin viimeistään vuoden 2018 loppuun mennessä tai on jo päättynyt.

Hankkeiden pääasialliset toimintamuodot jakautuivat kehittämiseen, tiedonvälitykseen, tutkimukseen ja koulutukseen (taulukko 1). Suurimmalle osasta hankkeita oli määritetty useampi kuin yksi toimintamuoto. Enemmistö hankkeista (49 hanketta) liittyi kehittämiseen. Noin kolmasosa toteutetuista hankkeista (24 hanketta) oli tiedonvälityshankkeita ja 20 hanketta keskittyi tutkimukseen. Koulutukseen liittyi kymmenen hanketta. Viiden hankkeen osalta toimintamuodoksi oli määritelty ”Muu”, mutta myös nämä hankkeet liittyivät lisäksi joko kehittämiseen, tiedonvälitykseen, tutkimukseen tai koulutukseen.

Taulukko 1. Hankkeiden toimintamuodot.

Toimintamuoto	Hankkeiden lukumäärä
Kehittäminen	49 hanketta
Tiedonvälitys	24 hanketta
Tutkimus	20 hanketta
Koulutus	10 hanketta
Muu	5 hanketta

1.2 HANKKEIDEN TOTEUTUSALUEET

Luonnontuotealan hankkeita toteutettiin LUMOA-koordinaatiohankkeen aikana monipuolisesti ympäri Suomea, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti (taulukko 2). Joillekin hankkeille oli määritelty myös useampi kuin yksi toteutusalue. Eniten hankkeita oli käynnissä Lapissa, joka oli viidentoista

hankkeen toiminta-alue, sekä Pohjois-Pohjanmaalla (14 hanketta). Seuraavaksi aktiivisimmat alueet olivat Kainuu (12 hanketta) sekä Pohjois-Karjala (9 hanketta). Vähiten alueellisia hankkeita toteutettiin Pohjanmaalla, Etelä-Karjalassa, Kymenlaaksossa sekä Kanta-Hämeessä ja Päijät-Hämeessä, joissa kaikissa toteutettiin yksi hanke. Manner-Suomen maakunnista ainoastaan Pohjois-Savosta ei tunnistettu luonnontuotealan kehittämiseen liittyviä hankkeita.

Valtakunnallisia hankkeita oli kolmetoista ja kansainvälisiä hankkeita neljä. Valtakunnalliset hankkeet keskittyivät pääasiassa koko maan laajuiseen tiedonvälitykseen ja kehittämiseen, kuten Luonnontuotealan uuselinjarvikekysymykset -hankkeessa. Kansainvälisissä hankkeissa tehtiin yhteistyötä pääosin Pohjoismaiden kesken koulutuksen ja tutkimuksen kehittämiseksi. Esimerkiksi NatureBizz - Business and Wellness from Green Economy Growth -hankkeessa edistettiin vihreän liiketoiminnan kasvua Suomessa, Ruotsissa, Virossa ja Latviassa. Kustakin maasta hankkeessa oli mukana oppilaitos, Suomesta Satakunnan ammattikorkeakoulu, ja hanketta rahoitti Interreg Central Baltic.

Taulukko 2. Hankkeiden toteutusalueet

Toteutusalue	Hankkeiden lukumäärä
Lappi	15 hanketta
Pohjois-Pohjanmaa	14 hanketta
Valtakunnallinen	13 hanketta
Kainuu	12 hanketta
Pohjois-Karjala	9 hanketta
Kansainvälinen	4 hanketta
Etelä-Pohjanmaa	4 hanketta
Satakunta, Varsinais-Suomi, Etelä-Savo	3 hanketta
Keski-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pirkanmaa, Uusimaa	2 hanketta
Etelä-Karjala, Kanta-Häme, Kymenlaakso, Pohjanmaa, Päijät-Häme	1 hanke

2 HANKKEIDEN RAHOITUS

Toteutuneet hankkeet voidaan jakaa päärahoittajan mukaan viiteen luokkaan (taulukko 3). Päärahoittajina hankkeissa toimivat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma ELY-keskusten ja alueellisten Leader-yhdistysten kautta, Euroopan aluekehitysrahasto, kansainväliset rahoitusohjelmat sekä muut rahoittajat. Muu rahoitus -luokassa olevia hankkeita rahoittivat esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriö, Tekes (nyk. Business Finland) ja Metsämiesten Säätiö. Yhteensä hankkeiden kokonaiskustannusarvio oli 23 707 612 €, josta noin 7,3 miljoonaa euroa muodostui kansainvälisen StarTree -hankkeen kustannuksista. Sekä Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta että Euroopan aluekehitysrahastosta rahoitettiin hankkeita hieman yli 5,5 miljoonalla eurolla. Kahdesta hankkeesta ei ollut saatavilla kustannusarviota.

2.1 MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA ELY-KESKUSTEN KAUTTA

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020 (tuen myöntäjänä ELY-keskukset) toimi päärahoittajana 28 hankkeessa (liite 1), joiden

kokonaiskustannusarvio oli 5 663 415 €. Lisäksi ohjelmasta rahoitettiin kuuttatoista hanketta, joiden tuki myönnettiin Leader-yhdistysten kautta. Yksittäisten hankkeiden kustannusarviot vaihtelivat 32 813 € ja 490 263 € välillä. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman varat tulevat Euroopan maaseuturahastosta (EMR).

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoittamat hankkeet olivat tyypillisesti toteutusalueeltaan alueellisia ja painottuneita tiedonvälitykseen ja kehittämiseen. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma rahoitti myös useita esiselvityshankkeita, kuten Ruokaa luonnosta -toimialaselvityshanketta ja myös sitä seurannutta Ruokaa luonnosta -yhteistyöhanketta, jossa pyritään luomaan ammattimainen villiruokaverkosto Uudellemaalle.

Seitsemän Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman hanketta oli ensisijaisesti tiedonvälitykseen keskittyviä, kuten Täsmätietoa Lapin luonnontuotteista maakunnalle (LUTUNEN) -hankke. Niiden lisäksi kuudessa hankkeessa tiedonvälitys oli toinen keskeinen toimintamuoto kehittämisen ja/tai koulutuksen ohella. Koulutukseen liittyi neljä hanketta, joista kaksi oli varsinaisia koulutus-hankkeita ja kahdessa koulutus oli yhtenä useasta toimintamuodosta. Esimerkiksi Luonnosta lau-

Taulukko 3. Hankkeiden päärahoittajat

Rahoittaja	Rahoitettujen hankkeiden lukumäärä	Hankkeiden yhteenlaskettu kokonaiskustannusarvio
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ELY-keskukset)	28 hanketta	5 663 415 €
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (Leader-yhdistykset)	16 hanketta	1 412 654 €
Euroopan aluekehitysrahasto	14 hanketta	5 563 654 €
Kansainväliset rahoitusohjelmat	4 hanketta	9 652 547 €
Muu rahoitus	11 hanketta	1 415 342 €
Yhteensä	73 hanketta	23 707 612 €

taselle LUOLA -koulutushankkeessa pyrittiin uuden yrittäjyyden synnyttämiseen ja Keski-Suomen luonnontuotealan yritysten kilpailukykyyn parantamiseen kouluttamalla luonnontuotteiden poimijoita.

Kahdentoista hankkeen pääasiallinen toimintamuoto oli kehittäminen ja seitsemässä hankkeessa se oli ilmoitettu yhdeksi useasta toimintamuodosta. Näistä yhdeksästätoista hankkeesta yli puolet oli kehittämistarpeita kartoittavia selvitysluontoisia koordinointi- ja aktivointihankkeita (tukiprosentti 100). Tiedonhankintahankkeita (tukiprosentti 80) oli kuusi kappaletta, esimerkiksi Kainuun luonnontuotealan kehittämishanke (KALKE). Kokeellista tuotteiden, palveluiden ja prosessien kehittämistä (tukiprosentti 60) tehtiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoittamissa luonnontuotealan hankkeissa vielä varsin vähän, ja tämän tyyppin hankkeiden määrää tulisikin tulevaisuudessa lisätä.

Aitoluonto.fi -sivulle ilmoitetuista, Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta rahoitetuista hankkeista ei tunnistettu yritysryhmähankkeita. Muutamassa hankkeessa tavoitteena kuitenkin oli selvittää yritysryhmähankkeiden toteuttavuutta ja kartoittaa potentiaalisia yrityksiä. Esimerkiksi Luonnosta liiketoiminnaksi (Luoli)-hankkeen tiimoilta käynnistettiin luonnontuotealan yritysryhmähanke; Ranuan luonnonvaratoimijoiden liiketoiminnan ja verkoston kehittäminen.

2.2 MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA LEADER-YHDISTYSTEN KAUTTA

Alueelliset Leader-yhdistykset rahoittivat kuutatoista hanketta (liite 1). Niiden yhteenlaskettu kustannusarvio oli 1 412 654 € hankekohtaisten kustannusarvioiden ollessa pääsääntöisesti alle 200 000 €. Leader-tuki koostuu valtion, kuntien sekä Euroopan maaseuturahaston (Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman) osuuksista.

Leader-yhdistykset rahoittivat paikallisesti toimivia hankkeita, jotka keskittyivät tiedonvälitykseen, koulutukseen ja luonnontuotealan tunnettuuden lisäämiseen toteutusalueellaan. Monet hankkeista oli suunnattu lapsille ja nuorille, kuten Leader Ykkösakselin rahoittama ja Salon 4H-yhdistyksen toteuttama Nuorten Luonto -hanke. 4H-yhdistykset olivatkin mukana useassa Leader-yhdistysten kautta rahoitetussa hankkeessa joko päätoteuttajina tai muina toimijoina.

Kuudestatoista hankkeesta viisitoista oli kehittämissankkeita. Kymmenelle hankkeelle tuki myönnettiin maaseudun kylien ja palvelujen kehittämiseksi. Tällaisia olivat esimerkiksi LuonnonILO-hanke, jossa nuoret ja iäkkäät yhdistettiin luontoretkien keinoin, sekä kotitarveviljelyyn, luonnontuotteiden keräämiseen ja kotivara-ajatteluun kannustanut Luonnosta turvaa -hanke. Neljä hanketta oli kehittämistarpeita kartoittavia yhteistyöhankkeita. Yksi hanke, Keruupilotti 2018, pyrki tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen testaamalla aiemmassa hankkeessa (Valoisten kesäöiden ja keskiyönau- ringon kasvattamaa Sinulle - liiketoimintamallin konseptointi) kehitettyä keruuverkostomallia. Yksi Leader-rahoitteinen hanke, Oulun seudun Biotalo- uskiertue, painottui ensisijaisesti tiedonvälitykseen.

2.3 EUROOPAN ALUEKEHITYS- RAHASTO

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) toimi päärahoittajana neljässätoista hankkeessa (liite 1), joiden kokonaiskustannusarvio on 5 563 654 €. Muutamilla hankkeista oli runsaasti myös ulkopuolista rahoitusta mm. yrityksiltä ja kunnilta. EAKR rahoitti pääasiassa tutkimukseen ja kehittämiseen liittyviä hankkeita, joissa selvitettiin muun muassa luonnontuotteiden arvoaineiden talteenottoa ja luonnontuotteiden jatkojalostusmahdollisuuksia. EAKR rahoittaa esimerkiksi vuoteen 2020 jatkuvaan Laatusormenjälki arktiselle luonnon raaka-aineelle (Arctic FingerPrint) -hanketta, jossa luodaan luonnontuotteille jäljitettävyy- ja laatuparametrit erityisesti vientiä silmällä pitäen.

2.4 KANSAINVÄLISET RAHOITUSOHJELMAT

Kansainväliset rahoitusohjelmat olivat päärahoittajina neljässä hankkeessa (liite 1), joiden yhteenlaskettu kustannusarvio oli 9 652 547 €. Näistä hankkeista kolme oli EU:n Interreg-ohjelmien rahoittamia. Esimerkiksi arktisten marjojen kuoriosan sisältämän vahan talteenottoa selvittänyt Natural Wax of Arctic Berries as Our Treasure – WAX -hanke toteutettiin yhteistyössä suomalaisten, ruotsalaisten ja norjalaisten toimijoiden kesken, ja sitä rahoitti Interreg Nord muiden osarahoittajien ohella. Euroopan metsäinstituutin koordinoima hanke StarTree: Multipurpose trees and non-wood forest products: a challenge and opportunity kokosi yh-

teen useita eurooppalaisia toimijoita selvittämään luonnontuotealan näkymiä. Neljä vuotta kestäneen EU-rahoitteisen (EU:n tutkimuksen 7. puiteohjelma) hankkeen kokonaiskustannusarvio oli 7,3 miljoonaa euroa. Suomesta hankkeeseen osallistuivat Luonnonvarakeskus (Metla) sekä Joensuun Tuote ja Vihannes Ky.

2.5 MUU RAHOITUS

Muu rahoitus -luokkaan kuului yksitoista hanketta (liite 1). Kuudessa päärahoittajana toimi Maa- ja metsätalousministeriö, minkä lisäksi hankkeita ra-

hoittivat mm. Metsämiesten Säätiö, TEKES ja Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO). Hankkeiden kustannusarviot vaihtelivat 29 000 € ja 350 000 € välillä. Hankkeiden yhteenlaskettu kustannusarvio oli 1 415 342 €, josta MMM:n rahoittamat hankkeet muodostivat 864 500 €. Maa- ja metsätalousministeriö rahoitti useampia selvityshankkeita, kuten Luomusertifiointilla lisäarvoa -selvitystä. Alueelliset innovaatiot ja kokeilut (AIKO) -rahoitusta sai kaksi hanketta: Centre for Wildfood Safety, jossa kartoitettiin mahdollisuuksia perustaa villiruoan turvallisuuden kansainvälisen tason kehittämissikkö Mikkeliin, sekä Villiruoan saatavuuden kehittäminen Koillismaalla -hanke.

3 LUONNONTUOTEALAN TOIMINTA-OHJELMAN TAVOITTEIDEN TÄYTTYMINEN

LUMOA-koordinaatiorahankkeen päämääränä oli toimeenpanna Luonnontuotealan toimintaohjelma 2020. Ohjelma nostaa alan kehitystyön painoaloiksi seuraavat kohdat:

1. Kestävän, markkinavetoisen raaka-ainetuotannon kehittämisen
2. Innovatiivisen ja jalostusarvoa lisäävän tuotekehityksen
3. Lisäarvon tuottamisen matkailu- ja hyvinvointipalveluihin
4. Tutkimuksen, teknologian ja osaamisen kehittämisen

Jokaiseen painoalaan liittyen toimintaohjelma esittää yksilöityjä toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi. Toimenpiteitä on yhteensä 24 kappaletta (liite 2).

Lähes kaikki LUMOA-koordinaatiorahankkeen aikana toteutetut hankkeet linkittyivät toimintaohjelmaan ja siinä esitettyihin alan kehittämistyön painoaloihin (taulukko 4 ja liite 3). Osa hankkeista liittyi useampaan painoalaan, muutama jopa kaikkiin neljään. Osa erityisesti Leader-rahoitteisista, paikallisista tiedonvälityshankkeista (kuten LuonnonILO ja Luonnosta Turvaa -hankkeet) jäi pääosin painalojen ulkopuolelle. Niiden tavoitteena oli ensisijaisesti teeman tunnettuuden sekä paikallisen osaamisen lisääminen toteutusalueilla. Myös muutama esiselvityshanke jäi painalojen ulkopuolelle, sillä niiden tarkoitus ei niinkään ollut toimenpiteisiin tarttuminen vaan toimintamahdollisuuksien ja -edellytyksien selvittäminen jatkohankkeita varten. Esimerkiksi Luonnontuotealan yhteistyöverkoston Kainuussa -esiselvityshanke (rahoittajana EMR) jatkui Kainuun luonnontuotealan kehittämishankkeen (KALKE) muodossa.

Iso osa hankkeista linkittyi joko raaka-ainetuotannon kehittämiseen (44 hanketta) ja/tai tutkimuksen, teknologian ja osaamiseen edistämiseen (31 hanketta). Myös innovatiiviseen, jalostusarvoa lisäävään tuotekehitykseen liittyviä hankkeita toteutettiin useita, 22 hanketta. Rajallisempi määrä hankkeita, yhteensä 15 kappaletta, keskittyi lisäarvon tuottamiseen matkailu- ja hyvinvointipalveluissa.

Taulukko 4. Hankkeiden linkittyminen toimintaohjelman painoaloihin

Painoala	Hankkeiden lukumäärä
Kestävän, markkinavetoisen raaka-ainetuotannon kehittyminen	41 hanketta
Tutkimuksen, teknologian ja osaamisen kehittäminen	33 hanketta
Innovatiivinen ja jalostusarvoa lisäävä tuotekehitys	24 hanketta
Lisäarvon tuottaminen matkailu- ja hyvinvointipalveluihin	15 hanketta
Ulkopuolelle jäävät	10 hanketta

Osa hankkeista liittyi painoaloihin selvemmin, osa hieman löyhemmin. Kaikkiin Luonnontuotealan toimintaohjelmassa esitettyihin toimenpiteisiin asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tartuttiin hankkeissa, eikä päällekkäisiä hankkeita juuri ollut. Päinvastoin hanketoimijat kokivat, että osa alueellisista hankkeista voisi olla hyvä toteuttaa muillakin alueilla.

3.1 KESTÄVÄ, MARKKINAVETOINEN RAAKA-AINETUOTANTO

Raaka-ainetuotannon kehittämiseen liittyvään painoalaan linkittyi yli puolet toteutetuista hankkeista (liite 3), joten painoalan toimenpiteisiin tartuttiin hankkeissa varsin monipuolisesti. Moni hanke oli kuitenkin selvitysluontoinen ja uusia menetelmiä, prosesseja ja palveluita vasta konseptoitiin, minkä vuoksi lisää konkreettisia edistämistoimia tarvitaan luonnontuotteiden raaka-ainetuotantoon liittyvien tavoitteiden saavuttamiseksi.

Monet raaka-ainetuotantoon liittyvät hankkeet keskittyivät raaka-aineiden sivuvirtojen hyödyntämiseen resurssitehokkuuden parantamiseksi sekä luonnontuotteiden raaka-ainetuotannon lisäämiseen yhdessä muiden metsäkäyttömuotojen kanssa. Tällaisia hankkeita olivat esimerkiksi Kas-

kadimalli turvemaiden heikkotuottoisten hieskoviikoiden tehokkaampaan hyödyntämiseen (muu rahoitus) sekä Uusia tuotteita metsästä (EAKR). Raaka-aineiden jäljitettävyyttä ja laatuksiteereitä kehitettiin mm. Luonnontuotteiden laadun ja turvallisuuden kehittäminen (Palko) -hankkeessa (EMR) sekä Laatusormenjälki arktiselle luonnon raaka-aineelle (Arctic FingerPrint) -hankkeessa (EAKR).

Luonnontuotteiden satovaihteluita pyrittiin muutamassa hankkeessa tasoittamaan erilaisin menetelmin, kuten sopimustuotannon ja logistiikan sekä varastoinnin kehittämisen keinoin. Esimerkiksi Arktinen biotalous -hankkeessa (EMR) kehitettiin Lappiin Elintarviketalo-konseptia ja Luonnosta liiketoiminnaksi (LuoLi) -hankkeessa (EMR) kartoitettiin keräysvarastotoiminnan kehittämismahdollisuuksia.

Luonnontuotteiden puoliviljelyn ja viljelyn tuotantomenetelmiä ja -teknologiaa taas kehitettiin esimerkiksi SieVi – Sientenviljely biotalouden toimenpiteenä -hankkeessa (EMR) ja Kihokin viljelyä lääkekasviksi Pohjois-Satakunnan heikkotuottosilla ja/tai turvetuotannon jälkeisillä turvemaidilla -hankkeessa (EMR Leader). Voimametsistä viherkattoihin -hankkeessa (EAKR) pilotoitiin tehostetun pölytyksen mahdollisuutta mustikkasadon kasvattamiseksi sekä kartoitettiin puolukan ja sienten viljelymahdollisuuksia Levin alueella. Muutamassa hankkeessa kehitettiin paikkatietoa hyödyntäviä kartta- ja satoennustesovelluksia, kuten MARJAKOPTERI - Miehittämättömät ilma-alukset marjasatoseurannassa -esiselvityksessä (EMR).

Lisäksi raaka-ainetuotantoon liittyvissä hankkeissa aktivoitiin uusia kerääjiä ja raaka-ainetuottajia viestinnän, koulutuksen ja esimerkkien avulla, kuten muun muassa Luonnonmarjat biotaloudessa -hankkeessa (muu rahoitus) tehtiin. Monet alueelliset hankkeet kannustivat paikallisia luonnontuotteiden keruuseen ja hyödyntämiseen tiedonvälityksen avulla.

3.2 INNOVATIIVINEN JA JALOSTUS-ARVOA LISÄÄVÄ TUOTEKEHITYS

Noin kolmasosa toteutetuista hankkeista, yhteensä 24 kappaletta, liittyi tuotekehitykseen (liite 3). Näissä hankkeissa pyrittiin muun muassa kehittämään korkean jalostusasteen erikoistuotteita ja teknologiaosaamista sekä edistämään yritysten kansainvälistymistä. Esimerkiksi Puolukan arvoaineet jalostettuina maailmanmarkkinoille (PULU) -hankkeessa (muu rahoitus) keskityttiin puolukan

terveysvaikutteisten arvoaineiden rikastamiseen ja rikasteen saantiin kansainvälisille lisäaine- ja elintarviketeollisuuden markkinoille. Pakuri ja metsien erikoissienet – nimisuojan turvin vientiin -hankkeessa (EMR) taas kartoitettiin mahdollisuutta saada Pakurille ja Tikkateelle EU:n nimisuoja (suojattu alkuperäisnimike SAN), mikä edesauttaisi näiden lääkinnällisten sienien näkyvyyden ja tunnettuuden lisäämistä sekä mahdollista vientiä.

Useat tähän painoalaan keskittyneistä hankkeista pyrkivät lisäämään yrittäjien erikoisosaamista asiantuntijayhteyksiä luoden ja kooten sekä välittäen markkina- ja tutkimustietoa. Esimerkiksi Industry Nordic – kohti luonnontuotteiden teollisen mittakaavan valmistusmenetelmiä -hankkeessa (kv-rahoitus) tehtiin markkinakartoitus luonnontuotteiden kysynnästä globaalisti, ideoitiin tuotekonsepteja ja optimoitiin teollisia marjojen jatkojalostusmenetelmiä keskittyen erityisesti arvoaineiden talteenottoon.

Yhtenä tämän painoalan toimintaohjelmassa määriteltynä toimenpiteenä oli alan yritysten ja kehittäjien kansainvälistymistä edistävän valmennusohjelman ja sen tukimateriaalien toteuttaminen. Tähän tartuttiin lähinnä KANTAMA – kansainvälinen tapahtumamarkkinointi -hankkeessa (EMR), jossa Oulunkaaren seutukunnan ja lähialueiden yrityksille tarjottiin ulkomaan opintomatkoja sekä opastettiin markkinointitapahtumiin osallistumisessa niin kotimaassa kuin ulkomailla. Hanke toi esille tarpeen konkreettisiin vienninedistämishankkeisiin, joille lienee kysyntää myös valtakunnallisesti. Paikallisten pienyritysten vientiä ja kansainvälistymistä voitaisiin tukea alueellisilla yritysryhmähankkeilla.

Luonnontuotepohjaisten tuotteiden asiakaskokemuksen kehittäminen muun muassa markkinointiviestinnän, pakkausratkaisujen sekä hinnoittelu- ja jakelustrategioiden keinoin jäi toteutetuissa hankkeissa vielä vähälle huomiolle. Samoin alan yritysten yhteisen, ulkomaan markkinoille tähtäävän luonnontuotebrändin kehittäminen vaatii vielä paneutumista.

3.3 LISÄARVON TUOTTAMINEN MATKAILU- JA HYVINVOINTI-PALVELUIHIN

Vaikka matkailu- ja hyvinvointipalveluihin keskittyi vain pienehkö osa hankkeista (15 hanketta, liite 3), onnistuivat ne vastaamaan toimintaohjelman kolmeen toimenpiteeseen eri alueilla. Erityisesti hankkeissa kehitettiin laadukkaita tuotekokonaisuuksia

sekä palvelukonsepteja sekä luotiin esimerkkejä luonnontuotteet huomioon ottavista matkailu- ja hyvinvointipalvelukokonaisuuksista. Tähän painoalaan liittyviä hankkeita olivat muun muassa Lappilaisia makuelämyksiä matkailijalle - lähiruokaa lautaselle (EMR) sekä Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkailukytkennän kehittäminen -hankkeet (muu rahoitus). Näissä konseptoitiiin erilaisia mahdollisuuksia liittää luonnontuotteet matkailupalveluihin, esimerkiksi ravintolapalveluihin, lisäarvon tuottamiseksi. Luonto- ja luonnontuotepainotteinen kansainvälinen leirikoulu (LuoPaLe) -hankkeessa (EMR) taas luotiin useampi valmis esimerkkikokonaisuus, joiden pohjalta voitaisiin tarjota leirikouluja sekä kotimaisille että ulkomaisille asiakasryhmille Suomussalmen ja Hossan alueella.

Yhtenä toimintaohjelmassa määriteltynä toimenpiteenä oli luonnontuotteisiin liittyvien mobiilien ja sosiaalisen median sovelluksien kehittäminen muun muassa matkailu- ja hyvinvointipalvelujen asiakkaille. Lappilaisia makuelämyksiä matkailijalle - lähiruokaa lautaselle -hankkeessa (EMR) pyrittiin kehittämään luonnontuotteisiin liittyvää sosiaalisen median osaamista yrittäjien keskuudessa, mutta muutoin tämä osa-alue jäi vielä melko vähälle huomiolle toteutetuissa hankkeissa.

3.4 TUTKIMUKSEN, TEKNOLOGIAN JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

Tutkimuksen, teknologian ja osaamisen kehittämiseen liittyi 33 hanketta (liite 3). Merkittävä osa tähän painoalaan luokitelluista hankkeista keskittyi osaamisen kehittämiseen luonnontuotealan nykyisten tai potentiaalisten toimijoiden parissa. Tällaisia hankkeita olivat esimerkiksi KANTRI-INNO – Osaamisen lisääntymisestä kasvua maaseutuelinkeinoihin (EMR) sekä Verkostoista voimaa alueellisille metsä- ja luontopalveluyrityksille – MeLua metsään (muu rahoitus). Hankkeissa pyrittiin myös kehittämään luonnontuotealan koulutusta eri koulutustasoilla sekä lisäämään yhteistyötä koulutusalojen, yritysten sekä tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden välillä, kuten hankkeessa Nature-

Bizz - Business and Wellness from Green Economy Growth (kv-rahoitus).

Osa hankkeista edisti luonnontuotteiden ja luonnontuotealan perus- ja soveltavaa tutkimusta. Hankkeissa tutkittiin muun muassa luonnontuotteiden arvoaineita ja niiden hyödyntämismahdollisuuksia, kuten esimerkiksi hankkeissa Natural Wax of Arctic Berries as Our Treasure – WAX (kv-rahoitus) ja Bioaktiiviset yhdisteet osana tulevaisuuden biotaloutta (muu rahoitus). Runsaasti tarkasteltiin myös mahdollisuuksia käyttää hyödyksi uusia raaka-aineita sekä sivuvirtoja, esimerkiksi hankkeissa FORLEAP - Metsäbiomassan sivuvirroista uusia tuotteita (EAKR) ja Vesirutto hyötykäyttöön – riasasta raaka-aineeksi (EAKR). Teknologian kehittämiseen pyrittiin mm. Mikroaaltojen ja kryokonsentraation hyödynnettävyys teollisissa prosesseissa (KryoMikro) -hankkeessa (EAKR).

Yhtenä tämän painoalan toimenpiteenä oli luonnontuotealan tutkimuspäivien järjestäminen vähintään joka toinen vuosi luonnontuoteala tutkimus- ja kehittämistoimijoiden muodostaman konsortion kehittämiseksi. Tämä toteutui erinomaisesti: kansainvälisiä tutkimusseminaareja on järjestetty Espoossa vuonna 2013, Kuusamossa vuonna 2015 ja Rovaniemellä vuonna 2017. Lisäksi valtakunnalliset luonnontuotepäivät kokosivat hankkeen aikanakin vuosittain yhteen alan toimijoita kuten yrittäjiä, kehittäjiä ja kouluttajia kuuntelemaan viimeisintä luonnontuotealan tietoa.

Yhtenä toimenpiteenä oli alan tutkimustiedon välittäminen yrityksiin, oppilaitoksiin ja hanketoimijoille esimerkiksi tietopankin avulla. Aitoluonto.fi -verkkosivuille koottiinkin tietoa luonnontuotealan toimialoista, yrittäjistä, koulutuksesta sekä tutkimuksesta ja kehittämisestä. Lisäksi sinne päivitettiin aktiivisesti alaan liittyviä uutisia, tutkimuksia ja tapahtumia. Myös Arktiset Aromit ry:n verkkosivuille kerättiin alan tietopankkia muun muassa Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkailukytkennän kehittäminen 2016–2017 -hankkeen (muu rahoitus) puitteissa.

Tutkimustoiminnan ja kehittämishankkeiden kansainväliset tutkimusyhteydet ovat vielä melko vähäisiä, ja lisää yhteistyötä tarvitaan myös kotimaassa.

4 LUONNONTUOTEALAN HAASTEET JA TARVITTAVAT JATKOTOIMET

Hanketoimijoiden kyselyssä tiedusteltiin heidän näkemyksiään luonnontuotealan keskeisistä haasteista. Tällaisiksi nähtiin erityisesti hajallaan olevat toimijat, mikä hankaloittaa yhteistyötä ja esimerkiksi laitteiden yhteiskäyttöä. Lisäksi haasteena koettiin luonnontuotteiden arvon esille tuominen ja ymmärtäminen yhteiskunnassa muiden toimintojen, kuten metsätalouden, rinnalla. Ongelmia aiheuttavat hankaluudet raaka-aineiden saatavuuden luotettavuudessa, mitä voitaisiin parantaa kehittämällä muun muassa viljely- ja puoliviljelymenetelmiä. Toimivan ja kestävä keruuverkoston puuttuminen koettiin esteeksi alan kehittymiselle.

Vastaajien mukaan haasteita tuottaa myös nykyinen suomalainen ruoka- ja toimintakulttuuri, jossa kaikkien luonnontuotteiden potentiaalia ei vielä tunnisteta – esimerkiksi tietyt hyödyntämiskelpoiset luonnonkasvit, kuten nokkonen, koetaan ennemmin rikkaruohoiksi kuin raaka-aineeksi. Tämä tuo haasteita luonnontuotteiden markkinointiin. Suomen tiukka lainsäädäntö ja sen tulkinna luonnontuotteiden hyödyntämisen suhteen osin vaikeuttaa tai ainakin hidastaa yritysten tuotekehitystä.

Hanketoimijoiden mukaan alan haasteena on osittain myös vähäinen tutkimustieto: tutkittua tietoa luonnontuotteiden, erityisesti luonnonkasvien, arvoaineista ja niiden vaikuttavuudesta kaivataan edelleen lisää. Tietoa tarvitaan muun muassa seuraavista aiheista: raaka-aineiden käsittely ja jatkojalostus, viljelymenetelmät, turvallisuus ja raaka-aineiden ominaisuudet sekä kosteikkokasvien

mahdollisuudet. Lisäksi byrokratian ja lupa-asioiden hoitoon esimerkiksi uuselinvarvikkeita koskien kaivattiin lisää tukea ja tietoa.

Luonnontuotealalla toteutettujen hankkeiden aikana on noussut esille erilaisia tarpeita jatko-toimille. Osa hankkeista on poikunut myös jatkoa uuden hankkeen muodossa, esimerkiksi Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkailukytken- nän kehittäminen -hanke sai kaksi jatkohanketta (Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkai- lukytken- nän kehittäminen II ja Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkailukytken- nän kehittäminen III). Arktinen Biotalous -hanke taas jatkui Elintarvikkeiden ja energian mahdollisuudet – Maaseutuklusterin viestintä -hankkeena, jossa muun muassa viestittiin ensimmäisessä hank- keessa laadituista ohjelmista. Valoisten kesäoiden ja keskiyönauringon kasvattamaa Sinulle - liike- toimintamallin konseptointi -hankkeessa luotiin luonnontuotteiden saatavuutta tehostava keruuver- kostomalli, jota testattiin myöhemmin Keruupilotti 2018 -hankkeessa.

Yleisellä tasolla tarpeellisina jatkotoimina nähtiin erityisesti osaamisen kehittäminen ja yhteis- työn lisääminen. Teknologisia ratkaisuja tulee ke- hittää edelleen, ja luonnontuotteiden arvoaineiden jatkojalostusta ajatellen nykyistä tehdaskapasiteet- tia tulee lisätä. Hyvinvointituotteita ja -palveluita tulisi myös kehittää eteenpäin. Viennin ja myynnin edistämiseen kaivattiin lisäksi konkreettisia hank- keita ja toimia.

LIITE 1. Hankkeiden kustannusarviot rahoittajien mukaan

PÄÄRAHOITTAJA: MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA (MYÖNTÄJÄNÄ ELY-KESKUKSET)

HANKE	KUSTANNUSARVIO
Arktinen Biotalous	305 000 €
Arvipilotti - kohti luonnon raaka-aineiden arvoketjujen pilotointia	200 000 €
Hyvinvointia luonnosta 2015-2016	232 920 €
Kainuun luonnontuotealan kehittämishanke (KALKE)	280 760 €
KANTAMA - kansainvälinen tapahtumamarkkinointi	158 000 €
KANTRI-INNO - Osaamisen lisääntymisestä kasvua maaseutuelinkeinoihin	424 830 €
Kantri & Co. - Yhteistyöllä valmiuksia ja kasvua elintarvike- ja luontoaloille	366 480 €
Lappilaisia makuelämyksiä matkailijalle - lähiruokaa lautaselle	148 119 €
Lounais-Suomen metsäekosysteemipalvelut	127 300 €
Luomumetsistä moneksi	152 067 €
Luonnontuote- ja puutarha-alan kehittäminen Pohjois-Karjalassa -esiselvityshanke	50 160 €
Luonnontuotealan yhteistyöverkostot Kainuussa -esiselvityshanke	60 000 €
Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa (LUMOA) -luonnontuotealan koordinaatiohanke	280 000 €
Luonnontuotteiden laadun ja turvallisuuden kehittäminen (PALKO)	80 000 €
Luonnontuotteista kasvua Kaakkois-Suomeen	50 000 €
Luonnonyrteistä bisnestä	98 494 €
Luonnosta lautaselle LUOLA -koulutushanke	265 190 €
Luonnosta liiketoiminnaksi (LuoLi)	241 285 €
Luonto- ja luonnontuotepainotteinen kansainvälinen leirikoulu LuoPaLe	32 813 €
LuotuKasvuun	250 000 €
Mahdollisuuksia jatkojalostukseen	490 263 €
MARJAKOPTERI - Miehittämättömät ilma-alukset marjasatoseurannassa	77 000 €
Pakuri ja metsien erikoissienet - nimisuojan turvin vientiin	106 551 €
Ruokaa luonnosta -toimialaselvityshanke	50 000 €
Ruokaa luonnosta -yhteistyöhanke	394 270 €
SieVi - Sientenviljely biotalouden toimenpiteenä	300 000 €
Suokasveista uusia elinkeinomahdollisuuksia	132 585 €
Täsmätietoa Lapin luonnontuotteista maakunnalle (LUTUNEN)	309 328 €
YHTEENSÄ	5 663 415 €

PÄÄRAHOITTAJA: MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMA (MYÖNTÄJÄNÄ LEADER-YHDISTYKSET)

HANKE	KUSTANNUSARVIO
Back to Basic	129 088 €
JUURET lähiruokahanke	92 098 €
Keruupilotti 2018	ei saatavilla
Kihokin viljelyä lääkekasviksi Pohjois-Satakunnan heikkotuottoisilla ja/tai turvetuotannon jälkeisillä turvemailla	23 000 €
LuonnonILO	95 360 €
Luonnonvaratuotannon kehittämisselvitys	44 237 €
Luonnosta käsin	201 000 €
Luonnosta turvaa	199 120 €
Marjoilla maailmalle	60 000 €
Mushroom road - Sienitie	59 000 €
Nuorten Luonto	153 221 €
Oulun Seudun BiotalousLeader -kiertue	180 000 €
Pure Power - the waves of the wild food	66 530 €
Puusta ruokaa	20 000 €
Vesakon hyödynnettävyys arvokkaiden uuteaineiden lähteenä (PAJU)	15 000 €
Villiruoka valuatksi	75 000 €
YHTEENSÄ	1 412 654 €

PÄÄRAHOITTAJA: EUROOPAN ALUEKEHITYSRAHASTO

HANKE	KUSTANNUSARVIO
Arktinen älykäs metsäverkosto	441 142 €
Arvoaineita pohjoisen männystä ja marjoista	338 120 €
Elintarvikkeista ja luonnosta elinvoimaa Koillismaalle	392 000 €
FORLEAP - Metsäbiomassan sivuvirroista uusia tuotteita	600 000 €
Innovative Technologies and Concepts for Business Growth Based on Finnish Mushrooms (In-Mushroom)	498 482 €
Laatusormenjälki arktiselle luonnon raaka-aineelle (Arctic FingerPrint)	453 410 €
Luomua ja luonnontuotteita metsävaratietoihin (LULUME)	560 000 €
Luonnontuotteista uutta liiketoimintaa (LUMO-INKA)	514 000 €
Lähde luomun matkaan! - Luomun lisäarvon hyödyntäminen Etelä-Savon matkailuyritysten liiketoiminnassa	210 908 €
Mikroaaltojen ja kryokonsentraation hyödynnettävyys teollisissa prosesseissa (KryoMikro)	260 000 €
Uusia tuotteita metsästä	696 516 €
Valoisten kesäöiden ja keskiyönauringon kasvattamaa Sinulle -liiketoimintamallin konseptointi	245 176 €
Vesirutto hyötykäyttöön - riesasta raaka-aineeksi (Elodea)	100 000 €
Voimametsistä viherkattoihin - Ekosysteempipalveluista ja ympäristöystävällisestä viherrakentamisesta lisäarvoa matkailuun	253 900 €
YHTEENSÄ	5 563 654 €

PÄÄRAHOITTAJA: KANSAINVÄLISET RAHOITUSOHJELMAT

HANKE	KUSTANNUSARVIO
StarTree: Multipurpose trees and non-wood forest products: a challenge and opportunity	7 300 000 €
Industry Nordic – kohti luonnontuotteiden teollisen mittakaavan valmistusmenetelmiä	967 604 €
Natural Wax of Arctic Berries as Our Treasure-WAX	984 943 €
NatureBizz - Business and Wellness from Green Economy Growth	400 000 €
YHTEENSÄ	9 652 547 €

PÄÄRAHOITTAJA: MUU RAHOITUS

HANKE	KUSTANNUSARVIO	PÄÄRAHOITTAJA
Bioaktiiviset yhdisteet osana tulevaisuuden biotaloutta	ei saatavilla	Luken omarahoitus
Centre for Wildfood Safety	97 432 €	AIKO
Kaskadimalli turvemaiden heikkotuottoisten hieskoivikoiden tehokkaampaan hyödyntämiseen	100 000 €	Metsämiesten Säätiö
Luomusertifioinnilla lisäarvoa selvitys	29 000 €	Maa- ja metsätalousministeriö
Luonnonmarjat biotaloudessa	264 000 €	Maa- ja metsätalousministeriö
Luonnontuotealan uuslintarvikekysymykset	29 000 €	Maa- ja metsätalousministeriö
Luonnontuotteiden saatavuuden varmistaminen ja yhteistyömuodot -selvitys (LT-RASA)	30 000 €	Maa- ja metsätalousministeriö
Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkailukytken kehittäminen	162 500 €	Maa- ja metsätalousministeriö
Puolukan arvoaineet jalostettuina maailmanmarkkinoille (PULU)	299 000 €	TEKES
Verkostoista voimaa alueellisille metsä- ja luontopalveluyrityksille – MeLua metsään!	350 000 €	Maa- ja metsätalousministeriö
Villiriuuan saatavuuden kehittäminen Koillismaalla	54 410 €	AIKO
YHTEENSÄ	1 415 342 €	

LIITE 2. Luonnontuotealan toimintaohjelmassa 2020 esitettävät kehittämistyön painoaloihin liittyvät toimenpiteet:

KESTÄVÄ, MARKKINAVETOINEN RAAKA-AINETUOTANTO

1. Tähdätään tuotantoon otettavien raaka-aineiden valinnoissa kysyntälähtöisyyteen ja edelläkävijämarkkinoille tekemällä markkinatutkimuksia, ennakoimalla trendejä ja kuluttajatarpeita ja kokoamalla tietoa eri elinkeinoalojen käyttömahdollisuuksista. Toisaalta vaikutetaan proaktiivisesti markkinoiden kehitykseen välittämällä tietoa luonnontuotteista ja niiden mahdollisuuksista kansainvälisesti ja eri aloilla.
2. Kehitetään raaka-ainetuotantoa ja siihen liittyviä arverkkoja alkutuottajien lisäksi luonnontuotteita jalostavien ja markkinoivien yritysten sekä tutkimus-, koulutus- ja kehittämisorganisaatioiden kanssa Suomessa ja kansainvälisesti.
3. Parannetaan luonnontuoteraaka-aineiden käytön resurssitehokkuutta hyödyntämällä tehokkaasti raaka-aineiden sivuvirrat.
4. Tehostetaan metsien raaka-ainevarojen kestävää talteenottoa muun muassa kehittämällä paikkatietoa hyödyntäviä kartta- ja satoennustesovelluksia sekä talteenottoteknologiaa. Aktivoidaan kerääjiä ja uusia raaka-ainetuottajia viestinnän, koulutuksen ja esimerkkien avulla.
5. Tasoitetaan luonnontuotteiden satovaihteluita ja parannetaan luonnontuotteiden saatavuutta muun muassa sopimustuotantoa, raaka-ainepörssiä, logistiikkaa ja varastointia kehittämällä.
6. Kehitetään toimintamalleja ja talouslaskelmia, joiden pohjalta luonnontuotteiden raaka-ainetuotantoa pystytään lisäämään esimerkiksi metsänkäsittelytoimin yhdessä muiden metsien käyttömuotojen kanssa.
7. Kehitetään luonnontuotteiden puoliviljelyn ja viljelyn tuotantomenetelmiä ja -teknologiaa.
8. Laajennetaan luonnonmukaisten keruutuotteiden tuotantoa sekä kehitetään raaka-aineiden jäljitettävyyttä ja yhteisiä laatukriteerejä.

INNOVATIIVINEN, JALOSTUSARVOA LISÄÄVÄ TUOTEKEHITYS

9. Tuetaan tuotekehitystä lisäämällä alan yrittäjien ja kehittäjien erikoisosaamista asiantuntijayhteyksiä luoden sekä kooten ja välittäen monialaista tutkimus- ja markkinatietoa.
10. Painotetaan tuotekehityksessä innovatiivisia, markkinalähtöisiä korkean jalostusasteen erikoistuotteita sekä teknologiaosaamista. Panostetaan tuotanto- ja testausmenetelmiä kehittämällä laatuun ja vaikuttavien ominaisuuksien hyödyntämiseen sekä uusien markkinoiden luontiin.
11. Kehitetään luonnontuotepohjaisten tuotteiden asiakaskokemusta kiinnittämällä huomiota raaka-aineominaisuuksiin, markkinointiviestintään, pakkausratkaisuihin sekä hinnoittelu- ja jakelustrategioihin. Pakkausten toiminnallisuutta lisätään kuluttajakokemuksen rikastuttamiseksi ja lisätiedon jakamiseksi.
12. Synnytetään uutta yrittäjyyttä viestinnän, koulutuksen, yrityskehittämötoiminnan ja veturiyritysten avulla.
13. Kootaan alan yritysten yhteinen luonnontuotebrändi ja tuotetarjoama sekä toteutetaan yhteistä markkinointia tähdäten kansainvälisille markkinoille. Kansainvälisen näkyvyyden lisäämisessä hyödynnetään muun muassa Suomen luontoon, puhtauteen ja turvallisuuteen pohjautuvaa imagoa sekä viennin edistämishojelmia.
14. Toteutetaan alan yritysten ja kehittäjien kansainvälistymistä edistävä valmennusohjelma tukimateriaaleineen.

LISÄARVON TUOTTAMINEN MATKAILU- JA HYVINVOINTIPALVELUIHIN

15. Kehitetään luonnontuotealan laadukkaita tuotekokonaisuuksia ja palvelukonsepteja yhteistyössä matkailu- ja hyvinvointialan palveluntuottajien kanssa esimerkiksi koulutusten, eri elinkeinoalojen yhteisten innovaatiopajojen ja tiedotuksen avulla.
16. Havainnollistetaan palvelumahdollisuuksia pilotoimalla ja kehittämällä esimerkkejä luonnontuotteet huomioon ottavista matkailu- ja hyvinvointipalvelukokonaisuuksista.
17. Kehitetään luonnontuotteisiin liittyviä mobiileja ja sosiaalisen median sovelluksia muun muassa matkailu- ja hyvinvointipalvelujen asiakkaille.

TUTKIMUKSEN, TEKNOLOGIAN JA OSAAMISEN KEHITTÄMINEN

18. Käynnistetään luonnontuotealan täydennyskoulutusohjelma alan kouluttajille, kehittäjille ja yrittäjille sekä tuotetaan alan koulutusmateriaalia erityisesti verkkoon.
19. Kehitetään luonnontuotealan koulutusta eri koulutustasolla. Varmistetaan alan ammatilli-

sen koulutuksen kattava ja työelämälähtöinen tarjonta eri osissa maata sekä kehitetään korkeakoulutuksen luonnontuotealan sisältöjä eri koulutusaloilla.

20. Lisätään yhteistyötä alan koulutuksen järjestäjien, eri koulutusalojen, tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden sekä yritysten välillä.
21. Kootaan ja välitetään alan tutkimustietoa yrityksiin, oppilaitoksiin ja hanketoimijoille esimerkiksi tietopankin avulla.
22. Vahvistetaan alan perus- ja soveltavaa tutkimusta korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa eri keinoin, muun muassa alan tutkimusohjelman ja tohtoriohjelman toteuttamisen avulla.
23. Kehitetään luonnontuotealan tutkimus- ja kehittämistoimijoiden muodostamaa konsortiota ja linkitetään tutkimusta alan kehittämistyöhön ja yritystoimintaan aihekohtaisten kehittämissyöryhmien kautta. Järjestetään vähintään joka toinen vuosi luonnontuotealan tutkimuspäivät, joista kehitetään kansainvälisesti näkyvä tapahtuma.
24. Lisätään aktiivisesti tutkimustoiminnan ja kehittämishankkeiden kansainvälisiä tutkimusyhteyksiä.

LIITE 3. Hankkeet Luonnontuotealan toiminta-ohjelman painoalojen mukaan

Painoala	Hankkeet
Kestävä, markkinavetoinen raaka-ainetuotanto	<p>Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma (ELY-keskukset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Arktinen biotalous 2 Arvopilotti - kohti luonnon raaka-aineiden arvoketjujen pilotointia 3 Lounais-Suomen metsäekosysteemipalvelut 4 Luomumetsistä moneksi 5 Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkkoissa LUMOA 6 Luonnontuotteiden laadun ja turvallisuuden kehittäminen (Palko) 7 Luonnontuotteista kasvua Kaakkois-Suomeen 8 Luonnosta lautaselle LUOLA -koulutushanke 9 Luonnosta liiketoiminnaksi (LuoLi) 10 LuotuKasvuun 11 Ruokaa luonnosta -toimialaselvityshanke 12 Ruokaa luonnosta -yhteistyöhanke 13 SieVi – Sientenviljely biotalouden toimenpiteenä 14 Suokasveista uusia elinkeinomahdollisuuksia (SUOKAS) 15 Täsmätietoa Lapin luonnontuotteista maakunnalle (LUTUNEN) <p>Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma (Leader-yhdistykset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 16 Keruupilotti 2018 17 Kihokin viljelyä lääkekasviksi Pohjois-Satakunnan heikkotuottoisilla ja/tai turvetuotannon jälkeisillä turvemaidella 18 Luonnonvaratuotannon kehittämisselvitys 19 Marjoilla maailmalle 20 Pure Power – the waves of the wild food 21 Vesakon hyödynnettävyys arvokkaiden uuteaineiden lähteenä (PAJU) 22 Villiruoka valuutaksi <p>EAKR</p> <ol style="list-style-type: none"> 23 Arktinen älykäs metsäverkosto 24 Arvoaineita pohjoisen männystä ja marjoista 25 FORLEAP – Metsäbimassan sivuvirroista uusia tuotteita 26 Laatusormenjälki arktiselle luonnon raaka-aineelle (Arctic FingerPrint) 27 Luomua ja luonnontuotteita metsävaratietoihin (LULUME) 28 Luonnontuotteista uutta liiketoimintaa (LUMO-INKA) 29 Uusia tuotteita metsästä 30 Valoisten kesäöiden ja keskiyönauringon kasvattamaa Sinulle – liiketoimintamallin konseptointi 31 Vesirutto hyötykäyttöön – riesasta raaka-aineeksi (Elodea) 32 Voimametsistä viherkattoihin - Ekosysteemipalveluista ja ympäristöystävällisestä viherrakentamisesta lisäarvoa matkailuun <p>Kansainväliset rahoitusohjelmat</p> <ol style="list-style-type: none"> 33 Industry Nordic – kohti luonnontuotteiden teollisen mittakaavan valmistusmenetelmiä <p>Muu rahoitus</p> <ol style="list-style-type: none"> 34 Centre for Wildfood Safety 35 Kaskadimalli turvemaiden heikkotuottoisten hieskoivikoiden tehokkaampaan hyödyntämiseen 36 Luonnonmarjat biotaloudessa 37 Luonnontuotteiden saatavuuden varmistaminen ja yhteistyömuodot -selvitys (LT-RASA) 38 Luonnontuotteista kasvua Kaakkois-Suomeen 39 Luonnontuotteista uutta liiketoimintaa (LUMO-INKA) 40 Verkostoista voimaa alueellisille metsä- ja luontopalveluyrityksille – MeLue metsään 41 Villiruuan saatavuuden kehittäminen Koillismaalla

<p>Innovatiivinen, jalostusarvoa lisäävä tuotekehitys</p>	<p>Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ELY-keskukset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Arktinen biotalous 2 Kainuun luonnontuotealan kehittämishanke (KALKE) 3 KANTAMA – kansainvälinen tapahtumamarkkinointi 4 Kantri & Co. – Yhteistyöllä valmiuksia ja kasvua elintarvike- ja luontoaloille 5 Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa LUMOA 6 Luonnontuotteiden laadun ja turvallisuuden kehittäminen (Palko) 7 Mahdollisuuksia jatkojalostukseen 8 Pakuri ja metsien erikoissienet – nimisuojaon turvin vientiin 9 Suokasveista uusia elinkeinomahdollisuuksia (SUOKAS) 10 Täsmätietoa Lapin luonnontuotteista maakunnalle (LUTUNEN) <p>Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (Leader-yhdistykset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 11 Kihokin viljelyä lääkekasviksi Pohjois-Satakunnan heikkotuottoisilla ja/tai turvetuotannon jälkeisillä turvemaidilla 12 Marjoilla maailmalle 13 Oulun Seudun BiotalousLeader -kiertue 14 Puusta ruokaa 15 Vesakon hyödynnettävyys arvokkaiden uuteaineiden lähteenä (PAJU) <p>EAKR</p> <ol style="list-style-type: none"> 16 Arvoaineita pohjoisen männystä ja marjoista 17 FORLEAP-Metsäbiomassan sivuvirroista uusia tuotteita 18 Innovative Technologies and Concepts for Business Growth Based on Finnish Mushrooms (In-Mushroom) 19 Valoisten kesäöiden ja keskiyönauringon kasvattamaa Sinulle – liiketoimintamallin konseptointi <p>Kansainväliset rahoitusohjelmat</p> <ol style="list-style-type: none"> 20 Industry Nordic – kohti luonnontuotteiden teollisen mittakaavan valmistusmenetelmiä 21 Natural Wax of Arctic Berries as Our Treasure-WAX <p>Muu rahoitus</p> <ol style="list-style-type: none"> 22 Bioaktiiviset yhdisteet osana tulevaisuuden biotaloutta 23 Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkailukytkennän kehittäminen 24 Puulukan arvoaineet jalostettuina maailmanmarkkinoille (PULU)
<p>Lisäarvon tuottaminen matkailu- ja hyvinvointipalveluihin</p>	<p>Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ELY-keskukset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Kainuun luonnontuotealan kehittämishanke (KALKE) 2 Kantri & Co. – Yhteistyöllä valmiuksia ja kasvua elintarvike- ja luontoaloille 3 Lappilaisia makuelämyksiä matkailijalle - lähiruokaa lautaselle 4 Lounais-Suomen metsäekosysteemipalvelut 5 Luomumetsistä moneksi 6 Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa LUMOA 7 Luonto- ja luonnontuotepainotteinen kansainvälinen leirikoulu, LuoPaLe <p>Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (Leader-yhdistykset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 8 Mushroom road – Sienitie 9 Oulun Seudun BiotalousLeader -kiertue 10 Villiruoka valuutaksi <p>EAKR</p> <ol style="list-style-type: none"> 11 Elintarvikkeista ja luonnosta elinvoimaa Koillismaalle 12 Lähde luomun matkaan! – Luomun lisäarvon hyödyntäminen Etelä-Savon matkailuyritysten liiketoiminnassa 13 Valoisten kesäöiden ja keskiyönauringon kasvattamaa Sinulle – liiketoimintamallin konseptointi 14 Voimametsistä viherrakentamiseen - Ekosysteemipalveluista ja ympäristöystävällisestä viherrakentamisesta lisäarvoa matkailuun <p>Muu rahoitus</p> <ol style="list-style-type: none"> 15 Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkailukytkennän kehittäminen

<p>Tutkimuksen, teknologian ja osaamisen kehittäminen</p>	<p>Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ELY-keskukset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Arktinen biotalous 2 Kantri & Co. - Yhteistyöllä valmiuksia ja kasvua elintarvike- ja luontoaloille 3 KANTRI-INNO - Osaamisen lisääntymisestä kasvua maaseutuelinkeinoihin 4 Luonnontuotteet monipuolistuvissa arvoverkoissa LUMOA 5 Luonnontuotteiden laadun ja turvallisuuden kehittäminen (Palko) 6 Luonnosta lautaselle LUOLA -koulutushanke 7 Luonnosta liiketoiminnaksi (LuoLi) 8 LuotuKasvuun 9 MARJAKOPTERI - Miehittämättömät ilma-alukset marjasatoseurannassa, esiselvitys 10 Suokasveista uusia elinkeinomahdollisuuksia (SUOKAS) 11 Täsmätietoa Lapin luonnontuotteista maakunnalle (LUTUNEN) <p>Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (Leader-yhdistykset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 12 Luonnonvaratuotannon kehittämisselvitys 13 Oulun Seudun BiotalousLeader -kiertue 14 Puusta ruokaa 15 Vesakon hyödynnettävyys arvokkaiden uuteaineiden lähteenä (PAJU) <p>EAKR</p> <ol style="list-style-type: none"> 16 Arvoaineita pohjoisen männystä ja marjoista 17 FORLEAP-Metsäbiomassan sivuvirroista uusia tuotteita 18 Innovative Technologies and Concepts for Business Growth Based on Finnish Mushrooms (In-Mushroom) 19 Luomua ja luonnontuotteita metsävaratietoihin (LULUME) 20 Mikroaaltojen ja kryokonsentraation hyödynnettävyys teollisissa prosesseissa (KryoMikro) 21 Uusia tuotteita metsästä 22 Valoisten kesäöiden ja keskiyönauringon kasvattamaa Sinulle – liiketoimintamallin konseptointi 23 Vesirutto hyötykäyttöön – riesasta raaka-aineeksi (Elodea) <p>Kansainväliset rahoitusohjelmat</p> <ol style="list-style-type: none"> 24 Industry Nordic – kohti luonnontuotteiden teollisen mittakaavan valmistusmenetelmiä 25 Natural Wax of Arctic Berries as Our Treasure-WAX 26 NatureBizz - Business and Wellness from Green Economy Growth 27 StarTree: Multipurpose trees and non-wood forest products: a challenge and opportunity <p>Muu rahoitus</p> <ol style="list-style-type: none"> 28 Bioaktiiviset yhdisteet osana tulevaisuuden biotaloutta 29 Centre for Wildfood Safety 30 Luonnontuotealan uuselintarvikekysymykset 31 Luonnontuotteiden vientivalmiuksien ja matkailukytkennän kehittäminen 32 Puolukan arvoaineet jalostettuina maailmanmarkkinoille (PULU) 33 Verkostoista voimaa alueellisille metsä- ja luontopalveluyrityksille – MeLua metsään
<p>Ulkopuolelle jäävät (tavoitteena tiedonvälitys, tunnettuuden lisääminen paikallisesti ja alueellinen koulutus sekä esiselvitykset)</p>	<p>Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (ELY-keskukset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Hyvinvointia Luonnosta 2015–2016 2 Luonnontuote- ja puutarha-alan kehittäminen Pohjois-Karjalassa -esiselvityshanke 3 Luonnontuotealan yhteistyöverkostot Kainuussa -esiselvityshanke <p>Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma (Leader-yhdistykset)</p> <ol style="list-style-type: none"> 4 Back to basic 5 JUURET lähiruokahanke 6 LuonnonILO 7 Luonnosta Käsin 8 Luonnosta turvaa 9 Nuorten Luonto <p>Muu rahoitus</p> <ol style="list-style-type: none"> 10 Luomusertifioinnilla lisäarvoa -selvitys

LIITE 4. Luonnontuotealan hankekuvaukset

ARKTINEN BIOTALOUS

Hankesisällön tiivis kuvaus: Arktinen biotalous -hankkeen avulla vahvistetaan ja monipuolistetaan Lapin biotaloustoimijoiden yhteistyötä toimiala- ja organisaatorajat ylittävällä koordinaatiolla ja viestinnällä. Lisäksi hankkeessa laaditaan Suomen biotalousstrategiaa toteuttava Arktisen biotalouden kehittämissuunnitelma, jossa kuvataan konkreettisia toimia alalla vuoteen 2025 mennessä.

Hankkeen päätoteuttaja: Lapin liitto

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Tanja Häyrynen, tanja.hayrynen@lapinliitto.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://www.lappi.fi/lapinliitto/arktinen-biotalous>

Twitter: <https://twitter.com/ArktinenBio>

Facebook: <https://www.facebook.com/arktinenbio>

Hankkeen kuvausteksti:

Arktinen biotalous -hankkeen tarkoituksena on vahvistaa lappilaisten biotaloustoimijoiden yhteistyötä yli organisaatorajojen. Tavoitteena on luoda arktisen biotalouden avulla työtä ja toimeentuloa Lappiin ja erityisesti sen maaseudulle. Tavoitteeseen päästään hyödyntämällä kestäväällä tavalla maailman puhtaimpia resursseja - onhan Lappi maailman suurin luonnonkeruualue ja muutenkin rikas luonnonvaroiltaan ja -mahdollisuuksiltaan!

Hanke toimii Lapin liiton alaisuudessa Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman rahoittamana. Hanke toimii myös Arctic Smartness -brändin alla osana maaseutuklusteria, jonka tarkoituksena on estää pääomapakko maaseudulta ja mahdollistaa maaseudun pysyminen elinvoimaisena tulevaisuudessa yrittäjyyden kehittämisen avulla.

Hanke laatii Arktisen biotalouden kehittämissuunnitelman, joka tähtää vuoteen 2025. Ohjelma sisältää konkreettisia yhdessä mää-

riteltyjä päämääriä ja toimenpiteitä. Hanke on jaettu neljään eri pääteemaan: elintarvikkeet ja luonnontuotteet, puurakentaminen, sininen biotalous sekä hajautettu uusiutuva energia. Lisäksi metsä ja siihen liittyvä biotalous pidetään mukana hankkeen portfolioissa. Esimerkiksi luonnontuotteiden osalta tavoitteena on nostaa lappilaisten tuotteiden arvoa jatkojalostamalla niitä alueen sisällä. Oiva esimerkki tämän käytännön toteutuksesta on Lappiin suunnitella oleva Elintarviketalon, joka kokoaa elintarvikkeiden raaka-ainetoimittajat, vastaanottajat, jalostajat, markkinoijat ja lukuisat muut toimijat yhteen verkostoon Lapin sisällä.

Hanke vie kaikkia pääteemoja eteenpäin tiivissä toimialarajat ylittävässä yhteistyössä, joten viestinnällä ja koordinaatiolla on tärkeä rooli. Yhdessä tekemällä vältetään päällekkäistä työtä ja saadaan kohdennettua resursseja oikein purkamaan pulonkauloja eri toimialoilla. Hanke pyrkii saamaan aikaan konkreettisia tuloksia.

Hankkeessa kootaan Lapin biotalousalan toimijat ja yrittäjät yhteiseen verkostoon ja luodaan toiminnalle uusi malli, jonka avulla alaa lähdetään viemään Lapissa systemaattisesti eteenpäin. Verkostossa toimivat yritykset, oppilaitokset, kunnat ja muut organisaatiot saavat yhteistyöstä lisäarvoa toiminnallensa. Hankkeen toiminnan hyötyjinä ovat myös erityisesti Lapin maaseudun asukkaat, maaseudun erilaiset yhteisöt sekä kunnat.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Lappi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma

Numeeraaliset:

Kustannusarvio: 305 000 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päätymisvuosi: 2017

ARKTINEN ÄLYKÄS METSÄVERKOSTO

Hankesisällön tiivis kuvaus: Metsäverkosto tiivistää alan toimijoiden verkostomaista yhteistyötä ja se pyrkii edistämään metsien kestävästä käytöstä. Metsäbiotaloutta tarkastellaan metsätalouden ohella luonnontuotealan ja luontomatkailun yritysten toimintaedellytysten edistämisen kautta.

Hankkeen päätoteuttaja: Suomen metsäkeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Tanja Lepistö, tanja.lepisto@metsakeskus.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://www.metsakeskus.fi/metsaverkosto>

Hankkeen muut toimijat:

LUKE

Lapin ammattikorkeakoulu

Metsähallitus

Suomen 4H-liitto

MTK

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on arktisen älykkään metsäverkoston perustaminen osana arktisen älykkään erikoistumisen jalkauttamiseksi käynnistettyjen Arctic Smartness klustereiden toimintaa. Metsäverkosto linkittyy ennen kaikkea Arktinen teollisuus ja kiertotalous sekä Arktinen älykäs maaseutuverkosto klusterien toimintaan. Hankkeen tavoitteena on arktisen älykkään metsäverkoston toiminnan vakiinnuttaminen ja tunnetuksi tekeminen, Lapin metsätalouden toimintaedellytysten vahvistaminen, arktisen metsäosaamisen tunnetuksi tekeminen ja hyödyntäminen alan yritysten ja sidosryhmien toiminnassa kotimaassa ja kansainvälisesti sekä Lapin maakunnan kehittäminen kansainvälisesti kiinnostavaksi arktisen metsätalouden harjoittamisen ja kehityksen mallialueeksi.

Toiminnan lähtökohtana on metsien tuottamisen ekosysteemipalveluiden kestävä ja monipuolinen hyödyntäminen muuttuvissa yhteiskunnallisissa (omistaja - ja metsäölrakenne) ja luonnonoloissa (ilmastonmuutos). Tavoitteena on yritysten tarpeista lähtevä kehittämistoiminta metsään liittyvien elinkeinoalojen kestävä ja vähähiilisen toiminnan turvaamiseksi, kannattavuuden kohentamiseksi, uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämiseksi ja liiketoiminnan kasvun lisäämiseksi. Metsäverkoston kuuluvat alkuvaiheessa maakunnan keskeiset metsätalouden toimijat. Hankkeen toiminnan myötä verkostoon saadaan mukaan toimialalla toimivia yrityksiä, jotka vielä ovat Arctic Smartness kluste-

ritoiminnan ulkopuolella. Tämä toteutetaan metsäverkoston toimijoiden yhteistyöllä siten, että kukin toimija tiedottaa verkoston toiminnasta ja mahdollisuuksista kumppaniryhtyksiään yhteistyössä Arctic Smartness klustereiden kanssa. Hankkeen toimenpiteinä ovat: arktisen älykkään metsäverkoston kartointi ja kuvaus, arktisen metsäverkoston esittelymateriaalin julkaiseminen olemassa olevien kanavien kautta (esim. House of Lapland), arktisen metsätalouden harjoittamisen esimerkki- ja esittelykohteiden etsiminen, biotaloustreffien järjestäminen, uuteen EU-rahoituskauteen valmistautuminen, benchmarking Suomessa ja kansainvälisesti sekä metsäverkostoon liittyvän kansainvälisesti vertailtavan tilastoaineiston koostaminen, päivittäminen ja julkaisu.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Lappi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: EAKR

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 441 142 €

Aloittamisvuosi: 2017

Päätymisvuosi: 2019

ARVOAINEITA POHJOISEN MÄNNYSTÄ JA MARJOISTA

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa tutkitaan sahateollisuuden ja marjanjalostusteollisuuden sivuvirtoja korkean jalostusasteen tuotteiden kehittämiseksi. Tavoitteena on tutkia mustikan ja puolukan perkuun ja mehunvalmistuksen ylijäämämateriaalista sekä männyn sahausjätteestä eristettyjen luonnon arvoaineiden terveysvaikutuksia, erityisesti niiden antimikrobisia sekä tulehdusta lievittäviä vaikutuksia.

Hankkeen päätoteuttaja:

Tampereen yliopisto

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Mari Hämäläinen, mari.j.hamalainen@uta.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://research.uta.fi/taiga/>

Hankkeen muut toimijat:

Forest of Lapland Oy

Kiantama Oy

Lapin Panimo Oy

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeessa tutkitaan sahateollisuuden ja marjanjalostusteollisuuden sivuvirtoja korkean jalostusasteen tuotteiden kehittämiseksi. Hanke perustuu aikaisempaan tutkimus- ja kehitystyöhön: lähtömateriaalista peräisin olevien yhdisteiden tieteelliseen tutkimukseen ja uudenlaisen uuttotekniikan kehittämiseen.

Tavoitteena on tutkia mustikan ja puolukan perkuun ja mehunvalmistuksen ylijäämämateriaalista sekä männyn sahausjätteestä eristettyjen luonnon arvoaineiden terveysvaikutuksia, erityisesti niiden antimikrobisia vaikutuksia sekä tulehdusta lievittäviä vaikutuksia. Vastustuskykyisten bakteerien yleistymisen on tunnistettu uhka, joka painottaa uusien antibakteeristen yhdisteiden etsimisen tärkeyttä, niin terveydenhuollon kuin elintarviketeollisuudenkin tarpeisiin.

Tulehdukselliset sairaudet yleistyvät. Tässä hankkeessa keskitytään erityisesti lihavuuteen ja sen liitännäissairauksien syntyyn liittyvään elimistön matala-asteiseen tulehdustilaan. On tunnettua, että kasvispainotteinen ruokavalio sisältää tätä matala-asteista tulehdustilaa vaimentavia yhdisteitä. Hankkeessa keskitytään etsimään pohjoisen luonnon arvoaineita, joilla olisi tällaisia terveyshyötyjä. Hankkeessa kehitettäviä menetelmiä ja syntyviä tutkimustuloksia voivat yritykset hyödyntää myöhemmässä tuotekehitystoiminnassaan, ja lisääntyvä tieto luonnonyhdisteiden terveysvaikutuksista parantaa ihmisten terveyttä ja hyvinvointia Suomessa ja globaalisti.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Koulutus
Kehittäminen
Tutkimus

Hankkeen toteutusalue:

Valtakunnallinen
Kainuu
Lappi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: EAKR

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 338 120 €
Aloittamisvuosi: 2017

Päättymisvuosi: 2019

ARVOPILOTTI – KOHTI LUONNON RAAKA-AINEIDEN ARVOKETJUN PILOTOINTIA

Hankesisällön tiivis kuvaus: Arvopilotti-hankkeen tavoitteena on luoda pohjaa luonnon raaka-aineiden arvoketjujen pilotointia varten. Hankkeessa kartoitetaan niitä luonnon raaka-aineita, joiden pohjalta on perusteltua lähteä kehittämään jo toimivien yritysten kasvua ja kehittää uutta luonnontuotealan liiketoimintaa Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalle.

Hankkeen päätoteuttaja:

Centria ammattikorkeakoulu

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Leena Favén, leena.faven@centria.fi

Hankkeen muut toimijat:

Oulun ammattikorkeakoulu, Suomen metsäkeskus, Luonnonvarakeskus

Hankkeen kotisivu:

<http://aitoluonto.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/hankkeet/arvopilotti/>

Hankkeen kuvausteksti:

Arvopilotti-hankkeen tavoitteena on luoda pohjaa luonnon raaka-aineiden arvoketjujen pilotointia varten. Hankkeessa kartoitetaan niitä luonnon raaka-aineita, joiden pohjalta on perusteltua lähteä kehittämään jo toimivien yritysten kasvua ja kehittää uutta luonnontuotealan liiketoimintaa Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalle. Tavoitteena on lisätä alkutuotannon kuten viljelijöiden ja kerääjien, jatkojalostajien sekä jakelijoiden keskuudessa tietoisuutta siitä, miten suomalainen luonnontuoteala luo mahdollisuuksia maaseudun elinkeinojen kehittämiseen, uusien yritysten syntymiseen ja olemassa olevien yritysten kasvuun sekä aktivoida kohdeyhtymän toimijoita yhteistyöhön. Pitkän tähtäimen tavoitteena on lisätä arvoketjun eri vaiheissa toimivien tahojen yhteistyötä sekä rakentaa, pilotoida ja käyttöönottaa toimintamalleja (esim. yhteiset tilat, laitteet ja/tai prosessit), joiden avulla pyritään minimoimaan toimialan tunnettua pullonkauloja ja näin luoda edellytyksiä luonnontuotealan yritysten syntymiselle sekä yritysten kasvulle ja kansainvälistymiselle.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Kehittäminen
Muu metsänomistajien/maanomistajien ja kasvu-yritysten tarpeiden selvittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Keski-Pohjanmaa
Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 200 000 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2017

BACK TO BASIC

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen sisältönä ja tavoitteena on edistää lasten ja nuorten luontosuhdetta, ympäristöherkkyyttä, luontoarvoja, -tietoutta ja -toimintaa.

Hankkeen päätoteuttaja:

Hankasalmen 4H-yhdistys

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Taru Koskinen, backtobasic@4h.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://hankasalmi.4h.fi/hankkeet/back-to-basic/>

Hankkeen muut toimijat:

Hankasalmen kunta, yhdistykset ja yhteisöt

Hankkeen kuvausteksti:

Hankasalmen 4H-yhdistys toteuttaa yhteistyössä monien eri toimijoiden kanssa pääasiassa 6–29-vuotiaille lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen suunnatun luontosuhdetta vahvistavan kehittämishankkeen. Hankkeen sisältönä ja tavoitteena on edistää lasten ja nuorten luontosuhdetta, ympäristöherkkyyttä, luontoarvoja, -tietoutta ja -toimintaa. Lapset ja nuoret voivat itse vaikuttaa ympäristönsä puolesta. Vaikuttamalla lähiympäristössä luonnon puolesta, voi samalla vaikuttaa asioihin globaalisti. Hankkeen yhtenä tavoitteena on luoda suhteita muiden maiden nuoriin ja herättää myös heille kiinnostusta luonnossa olemisesta. Tarkoitus on myös jakaa erilaisia kokemuksia maiden välillä. Tavoitteena on lisätä luonnontuotteiden arvostusta ja luonnossa liikkumista.

Nuorten kiinnostus nettiä kohtaan on yksi syy luonnosta vieraantumiseen. Hankkeen tavoitteena on kääntää netin haittavaikutukset voimavaraksi luonnon avulla. Luonnon aineettomien arvojen tuotteistamiseksi tarvitaan luonnontuotaitoa eli kykyä lukea ja ymmärtää luontoa sekä yhdistää

luonto, palvelu ja teknologia. Kehittämällä luonnontuotaitoa voivat nuoret luoda liiketoimintaa vihreästä hyvinvoinnista. Hankkeen tavoitteena on lisätä luontoalanyrittäjyyttä, jossa nuoret voivat olla toimijoita ja/tai yrittäjinä. Hankkeen tarkoituksena on kasvattaa kestävästä kehityksen sisäistäneitä nuoria.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Keski-Suomi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 129 088 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2018

**BIOAKTIIVISET YHDISTEET OSANA
TULEVAISUUDEN BIOTALOUTTA**

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa tutkitaan erilaisista metsästä ja soilta saatavista kasvi- ja eläinmateriaaleista ja hyödynnettävien biomassojen sivuvirroista peräisin olevien uutosten ja yhdisteiden bioaktiivisia ominaisuuksia. Erilaisia laboratorio- ja kenttämenetelmiä hyödyntäen antioksidatiivisia ja antimikrobisia ominaisuuksia mitataan puun eri osista, rahkasammalista, sienistä ja mikrobeista.

Hankkeen päätoteuttaja:

Luonnonvarakeskus, Parkano

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Tytti Sarjala, tytti.sarjala@luke.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://www.luke.fi/projektit/bioaktiiviset-yhdist>

Hankkeen muut toimijat:

Tampereen teknillinen yliopisto TTY

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeessa tutkitaan metsästä peräisin olevien biomassojen sisältämien yhdisteiden tai biomassoista tehtyjen uutteen bioaktiivisia ominaisuuksia ja kehitetään niiden biotestausta. Hankkeessa tutkitaan myös näiden raaka-aineiden saatavuuteen ja kasvattamiseen vaikuttavia tekijöitä bioaktiivisten yhdisteiden hyödynnettävyyden näkökulmasta. Biomassan uutos- ja esitestausten menetelmien ja erilaisten in vitro-solumallien avulla yhteistyössä lää-

ketieteen ja tekniikan alan tutkimusryhmien kanssa pyritään löytämään yhdisteitä ja/tai uutoksia, joilla voisi olla bioteknisiä tai farmakologisia sovelluksia.

MMM:n luonnonvarataloutta koskevien vaikutustavuustavoitteiden mukaisesti pyritään hankkeessa luomaan edellytyksiä luonnonvarojen kestäväään käyttöön perustuvalla kilpailukykyiselle liiketoiminnalle.

Hankkeen toimintamuoto: Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Luken omarahoitus, muu kuin strateginen raha

Numeraaliset:

Aloittamisvuosi: 2012

Päätymisvuosi: 2017

CENTRE FOR WILDFOOD SAFETY

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tarkoituksena on selvittää mahdollisuudet perustaa Mikkeliiin kansainvälisen tason ”Center for Wildfood Safety” -yksikkö yhteistoiminnan alustaksi villiruoaan monipuolisen turvallisuuden kehittämiseksi.

Hankkeen päätoteuttaja: Miksei Oy

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Juha Kauppinen, juha@kauppinen@mikseimikke.fi

Hankkeen muut toimijat:

Societal Security Solutions Oy

Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu Oy

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tarkoituksena on selvittää mahdollisuudet perustaa Mikkeliiin kansainvälisen tason ”Center for Wildfood Safety” -yksikkö yhteistoiminnan alustaksi villiruoaan monipuolisen turvallisuuden kehittämiseksi. Hanke tukee Etelä-Savon maakunta-strategian kolme kärkeä ”metsä - ruoka - vesi”. Hanke edistää metsästä kerättävän ja puhtaan veden ympäristössä kasvaneen ruoan kansainvälisen markkinan mahdollisuuksia, ja nostaa myös suomalaisen alan osaamisen uudelle tasolle ja avaa mahdollisuuksia villiruokaan liittyvän testaus-, kehitys- ja koulutustoiminnan kehittyville markkinoille.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Etelä-Savo

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: AIKO

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 97 432 €

Aloittamisvuosi: 2018

Päätymisvuosi: 2018

ELINTARVIKKEISTA JA LUONNOSTA ELINVOIMAA KOILLISMAALLE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena on tehdä Kuusamo-Taivalkoski aluetta tunnetuksi sekä kotimaassa että ulkomailla vetovoimaisena ruokamatkailukohteena.

Hankkeen päätoteuttaja: Naturpolis Oy

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Elisa Kangasaho, elisa.kangasaho@naturpolis.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeessa tehdään Kuusamo-Taivalkoski aluetta tunnetuksi sekä kotimaassa että ulkomailla vetovoimaisena ruokamatkailukohteena. Luontoon kehitettävät matkailutuotteet sekä luonnosta saatavien tuotteiden hyödyntäminen lisäävät matkailun kysyntää. Hankkeessa pyritään sekä luomaan puitteita laajemmalle elintarviketuotannolle että vaikuttamaan alueen ruokamatkailun vetovoimaisuuteen. Hankkeen tavoitteena on myös lisätä alueen työpaikkoja matkailun, elintarviketuotannon ja -jalostuksen sekä kaupan toimialoilla sekä lisätä sivutulona elintarviketeollisuudesta tai matkailusta saavien työntekijöiden lukumäärää.

Keinoina tavoitteen saavuttamiseksi ovat yritysten lisääntyvä yhteistyö, alueen tunnetuksi tekeminen, ammattitaidon ja -tiedon lisääminen, tuotteistaminen sekä sähköisen että henkilökoh-taisen myyntityön kehittäminen. Kasvun tavoite on erityisesti kansainvälisissä asiakasmäärissä. Tähän haetaan oppia mm. ulkomailla suuntautuvilla opintomatkoilla sekä kansainvälisten asiantuntijoiden ja ”bloggareiden” vierailuilla hankkeen tuotteistamistyöpajoissa. Hankkeessa on mukana elintarvike-, matkailu- ja kaupan alan yrityksiä sekä maataloustuottajia.

Hankkeen uutuusarvona on eri toimialojen välinen yhteistyö, erityisesti matkailun, kaupan ja elintarviketuotannon ja -jalostuksen yhteistyö ja uudet tuotanto- ja/tai jalostuslaitokset. Tarkoituksena on luoda pysyvä toimintamalli yhteistyölle, tuotekehi-

tykselle ja myynnille kansainvälistä kohderyhmää silmällä pitäen. Hankkeella lisätään Kuusamon ja Taivalkosken mainetta ruoka- ja hyvinvointimatkailun kohteena. Toiminta suunnitellaan alueella tunnistettuja erikoistuotteita (luontokuvaus, pohjoinen huipputasoinen golf-kenttä kv-matkailijoi- neen, luontoon pohjautuva hyvinvointimatkailu ja villiruoka) tukevaksi, koska ne erottavat alueen muista alueista ja matkailukohteista, ja niiden toiminnallinen kehittäminen tuo siten erityistä lisäarvoa alueelle.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Koulutus
Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: EAKR

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 392 000 €
Aloittamisvuosi: 2015
Päättymisvuosi: 2018

**FORLEAP-METSÄBIOMASSAN
SIVUVIRROISTA UUSIA TUOTTEITA**

Hankesisällön tiivis kuvaus: Projektissa luodaan pk-yritysten kanssa yhteistyössä tuotekehitykseen tarvittavia analyysiratkaisuja metsäbiomassasta saatavien yhdisteiden ja uutteen bioaktiivisuuden kuten antioksidatiivisten ja antimikrobisten ominaisuuksien seulomiseen. Projektissa luodaan matalan kynnyksen tuotekehitysalusta pk-yrityksille, jonka avulla tutkimus voidaan jalkauttaa osaksi tuotekehitystä.

Hankkeen päätoteuttaja:

Luonnonvarakeskus, Parkanon toimipaikka

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Tytti Sarjala, tytti.sarjala@luke.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://www.luke.fi/projektit/forleap-paaprojekti/>

Hankkeen muut toimijat:

Tampereen teknillinen yliopisto, kemian ja biotekniikan laitos

Hankkeen kuvausteksti:

Metsistä saatavat monipuoliset raaka-aineet ja syntyvät sivuvirrat sisältävät runsaasti arvokkaita ainesosia hyödynnettäväksi korkean jalostusasteen

tuotteiksi. Hankkeessa luodaan yritysten tuotekehitykseen räätälöityjä analyysi- ja testausmenetelmätyökaluja, joilla määritetään eri raaka-aineiden tehoaineiden koostumusta ja bioaktiivisuutta kuten antioksidatiivisia ja antimikrobisia ominaisuuksia. Hankkeessa tähdätään metsästä saatavien raaka-aineiden aiempaa monipuolisempaan hyödyntämiseen uusien tuotteiden kehittämiseksi sekä öljypohjaisten synteettisten yhdisteiden korvaamiseksi uusiutuvilla luonnonvaroilla vähähiilisyttä edistään. Hankkeessa luodaan matalan kynnyksen tuotekehitysalusta pk-yritysten tueksi.

Hankkeen toimintamuoto: Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Pirkanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: EAKR

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 600 000 €
Aloittamisvuosi: 2015
Päättymisvuosi: 2018

HYVINVOINTIA LUONNOSTA 2015–2016

Hankesisällön tiivis kuvaus: Tavoitteena oli lisätä tietoisuutta luonnon tuotteiden terveellisydestä ja käyttötavoista ja laajentaa tuotteita käyttävien määrää. Kohderyhminä olivat lapset, nuoret lapsiperheet ja nuoret aikuiset.

Hankkeen päätoteuttaja: Arktiset Aromit ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Simo Moisio, simo.moisio@arktisetaromit.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://www.arktisetaromit.fi/fi/hankeet/hyvinvointia+luonnosta+-hanke+2015-2016/>

Hankkeen muut toimijat:

Marttaliitto/piiriliiot ja Suomen 4H-liitto/yhdistykset.

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeessa organisoitiin marja- ja sieniretkiä päiväkoteihin, tietokilpailuja ja retkiä kouluihin sekä yhteistyöjärjestöjen kanssa mm. pop up -tapahtumia eri maakunnissa. Hankkeen tulokset on julkaistu raporteina, pdf-tiedostoina ja videoina Arktiset Aromit ry:n kotisivuilla.

Hankkeen toimintamuoto: Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 232 920 €

Aloittamisvuosi: 2015

Päätymisvuosi: 2016

INDUSTRY NORDIC – KOHTI LUONNON- TUOTTEIDEN TEOLLISEN MITTAKAAVAN VALMISTUSMENETELMIÄ

Hankesisällön tiivis kuvaus: Industry Nordic -hankkeen tavoitteena on edistää pohjoismaisen teollisen luonnontuoteliiketoiminnan kehittymistä sekä luoda pk-yrityksille ja uusille yrityksille edellytyksiä kehittää marjoista korkeamman jalostusasteen tuotteita.

Hankkeen päätoteuttaja:

Centria ammattikorkeakoulu

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Leena Favén, leena.faven@centria.fi

Hankkeen muut toimijat:

Ruotsin maatalousyliopisto (SLU), Novia ammattikorkeakoulu, Åsele Näringslivsstiftelse, Dorotean ja Vilhelminan kunnat

Hankkeen kuvausteksti:

Industry Nordic -hankkeen tavoitteena on edistää pohjoismaista luonnontuotealaa kehittämällä kysyntälähtöisiä tuotekonsepteja pohjoismaisille raaka-aineille. Hankkeessa optimoidaan laboratorio- ja pilottimittakaavan teollisia marjojen jalostusmenetelmiä, erityisesti arvokkaiden bioaktiivisten yhdisteiden talteenottoa, sekä verrataan modernia ja ympäristöystävällistä talteenottomenetelmää perinteiseen liuotinpohjaiseen talteenottoon. Online-monitoroinnin soveltuvuutta testataan teollisten valmistusmenetelmien valvonnassa.

Tavoitteena on luoda pk-yrityksille ja uusille yrityksille edellytyksiä kehittää marjojen sisältämistä arvoaineista korkeamman jalostusasteen tuotteita, mikä voisi olla mahdollista, jos arvoaineita otettaisiin enemmän talteen teollisissa mittakaavassa.

Hankkeen toimenpiteet

- markkinakartoitus luonnontuotteiden kysynnästä maailmalla
- tuotekonseptien ideointia kysynnän perusteella

- arvokkaiden bioaktiivisten yhdisteiden talteenoton optimointia laboratorio- ja pilottimittakaavassa
- marjanjalostusprosessien reaaliaikaisten mittausten kehittäminen.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys

Kehittäminen

Tutkimus

Muu markkinakartoituksia

Hankkeen toteutusalue:

Kansainvälinen Botnia-Atlantica -alue

Etelä-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaa

Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Interreg Botnia-Atlantica

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 967 604 €

Aloittamisvuosi: 2015

Päätymisvuosi: 2018

INNOVATIVE TECHNOLOGIES AND CONCEPTS FOR BUSINESS GROWTH BASED ON FINNISH MUSHROOMS (IN-MUSHROOM)

Hankesisällön tiivis kuvaus: IN-Mushroomissa kehitetään sienialan toimijaketjun kanssa markkinalähtöiset tuotekonseptit elintarvike- ja ravintolisäkäyttöä varten. Projektissa tutkitaan eri uuttomenetelmien hyödynnettävyyttä polysakkariidien eristyksessä.

Hankkeen päätoteuttaja:

Turun Yliopisto, Elintarvikekemian ja elintarvikekehityksen laboratorio

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Jani Trygg, jani.trygg@utu.fi ja Baoru Yang, baoyang@utu.fi

Hankkeen muut toimijat:

Seinäjoen Ammattikorkeakoulu (SeAMK) ja Functional Foods Forum (FFF, Turun Yliopisto)

Hankkeen kuvausteksti:

Projektissa kehitetään sienialan toimijaketjun kanssa markkinalähtöiset tuotekonseptit kahteen käyttökategoriaan: elintarvike- ja foodservice-käyt-

töön sekä ravintolisä- ja aineosakäyttöön. Konseptikehityksessä hyödynnetään kohdemarkkinoilla tehtävä selvityksiä ja testauksia. Konseptien tueksi luodaan tekninen informaatiomateriaali sisältäen koostumus-, ravitsemus- ja bioaktiivisuustiedot, ja konseptit toteutetaan myös pilot-mitassa.

Hankkeen toimintamuoto:

Kehittäminen
Tutkimus

Hankkeen toteutusalue:

Kansainvälinen
Etelä-Pohjanmaa
Varsinais-Suomi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: EAKR

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 498 482 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2017

JUURET LÄHIRUOKAHANKE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa tutustutaan lähiruoan reittiin pellolta pöytään vierailen mautiloilla, kasvattaen itse, keräten luonnosta, kokaten yhdessä maa- ja kotitalousnaisten kanssa sekä vierailen yrityksissä ja maaseutuoppilaitoksissa.

Hankkeen päätoteuttaja:

Jalasjärven 4H-yhdistys

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Arja Ketoja, arja.ketoja@4h.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://jalasjarvi.4h.fi/juuret-lahiruokahanke/>

Hankkeen kuvausteksti:

Jalasjärven 4H-yhdistys toimii hankkeen toteuttajana ja tärkein yhteistyökumppani on Jalasjärven maa- ja kotitalousnaiset neljällä alueella. Tavoitteena on kokeilla uutta toimintamallia, jossa 4H-yhdistys yhdessä maa- ja kotitalousnaisten kanssa tuo lähiruokaa lapsille ja nuorille tutuksi. Samalla tehdään ruuan tuotekehittelyä ja ruokaa myydään erilaisissa tapahtumissa. Kannustetaan nuoria perustamaan omia lähiruokayrityksiä.

Tavoitteena on

- innostuksen lisääminen lähiruokaa ja uusia kasveja kohtaan

- tutustuminen mautiloihin ja ruuan reitteihin mautiloilta pöytään
- herättää kipinä metsissä ja luonnossa liikkumiseen sekä tuotteiden keräilyyn luonnosta
- kehittää taitoja luonnonmateriaalien hyödyntämiseen
- perinteisten taitojen välittäminen sukupolvelta toiselle sekä
- rakentaa ja vahvistaa yhteistyöverkostoja.

Keskeisiä toimenpiteitä ovat

- kasvipalstojen perustaminen kouluille tai kylätaloille ja itse kasvattamien ruokien hyödyntäminen toimintapajoissa
- toimintapajat, tuotekehittely, tapahtumat, leirit, retket, maatilavierailut sekä
- lähiruokayritysten perustaminen.

Hankkeen toiminta-aika on 1.8.2016 - 31.1.2018 ja rahoittaja Leader Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveri.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Etelä-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Leader, Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveri ry

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 92 098 €
Aloitusvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2018

KAINUUN LUONNONTUOTEALAN KEHITTÄMISHANKE (KALKE)

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa edistetään kainuulaisten tuotteiden jatkojalostusta ja kehitetään luonnontuote- ja matkailualan välistä yhteistyötä. Lisäksi paikallisten luonnontuotteiden tarjontaa kainuulaisissa ruokakaupoissa, ravintoloissa ja ammattikeittiöissä lisätään.

Hankkeen päätoteuttaja: Arktiset Aromit ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Elina Nihtilä, elina.nihtila@arktisetaromit.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://www.arktisetaromit.fi/fi/hankkeet/kainuun+luonnontuotealan+kehittamishanke+kalke/>

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeeseen on koottu toimenpiteitä, joita kainuulaiset luonnontuotealan yrittäjät ja muut toimijat nostivat esille vuonna 2016 toteutetussa esiselvityshankkeessa. Hankkeessa edistetään kainuulaisten tuotteiden jatkojalostusta esimerkiksi järjestämällä tuotekehitykseen ja jatkojalostukseen liittyviä työpajoja ja opintomatkoja. Luonnontuote- ja matkailualan välistä yhteistyötä kehitetään työpajojen ja uusien matkailuesitteiden avulla. Paikallisten luonnontuotteiden tarjontaa kainuulaisissa ruokakaupoissa, ravintoloissa ja ammattikeittiöissä lisätään mm. järjestämällä villiruokaviikkoja ja lähiruokareffejä. Toimijoiden välistä yhteistyötä kehitetään esimerkiksi perustamalla vuorovaikutteinen sähköpostiverkosto tiedotusta ja keskustelua varten.

Hankkeen tavoitteita ovat

- nostaa kainuulaisten luonnontuotteiden jatkojalostusastetta ja edistää tuotekehitystä
- tehdä kainuulaisia luonnontuotteita tunnetuksi muualla Suomessa ja kansainvälisesti
- lisätä alan toimijoiden välistä yhteistyötä
- parantaa paikallisten luonnontuotteiden tarjontaa kainuulaisissa ruokakaupoissa, ravintoloissa ja ammattikeittiöissä
- edistää luonnontuote- ja matkailualan välistä yhteistyötä.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Kainuu

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma
Kainuun ELY-keskus

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 280 760 €
Aloittamisvuosi: 2017
Päättymisvuosi: 2020

KANTAMA – KANSAINVÄLINEN TAPAHTUMAMARKKINOINTI

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena on välittää pienyrityksille tietoa, miten yritykset voivat yhdessä harjoittaa tapahtumamyyntiä koti- ja ulkomailla. Hanke tukee yritysten kansainvälistymistä ja kasvua.

Hankkeen päätoteuttaja:

Oulunkaaren kuntayhtymä

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Ulla Lehtinen, ulla.lehtinen@oulunkaari.com

Hankkeen kotisivu:

www.facebook/kantamahanke

Hankkeen kuvausteksti: KANTAMA - tiedonhankintaprojektissa välitetään tietoa markkinatapahtumiin osallistumisesta ja myyntikanavista koti- ja ulkomailla. Opintomatoilla verkostoidutaan ja solmitaan kontakteja kohdemarkkinoiden toimijoihin. Lisäksi hanke jakaa tietoa sosiaalisen median käytöstä markkinoinnissa ja kansainvälisestä myynnistä. KANTAMA- projektin ensisijainen kohderyhmä on Oulunkaaren seutukunnan ja lähialueiden pienet elintarvike-, käsityö- ja luonnontuotealan yritykset sekä yritystoimintaa suunnittelevat henkilöt.

Hankkeen toimintamuoto: Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittaja ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 158 000 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2017

KANTRI & CO. – YHTEISTYÖLLÄ VALMIUKSIA JA KASVUA ELINTARVIKE- JA LUONTOALOILLE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Kantri & Co.-hanke lisää maaseutu-, luonto- ja luonnontuotealan sekä elintarvikealan yrittäjien ja yrittäjiksi aikovien menestymisedellytyksiä osaamista ja yhteistyötä kehittämällä. Toimenpiteitä ovat koulutus, valmennus, työpajat, opintomatkat ja yrityskohtainen ohjaus sekä Impilinna toimintaympäristön kehittäminen yrittäjyyden alustaksi.

Hankkeen päätoteuttaja:

Kainuun ammattiopisto

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Riitta Turpeinen, riitta.turpeinen@kao.fi

Hankkeen kotisivu: www.kao.fi/kantrico

Hankkeen muut toimijat:

ProAgria Kainuu ry / Kainuun Maa- ja kotitalousnaiset

Hankkeen kuvausteksti:

Kantri & Co. – Yhteistyöllä valmiuksia ja kasvua elintarvike- ja luontoaloille -hanke on Kainuun ammattiopiston hallinnoima 31.12.2018 saakka kestävä yhteistyö- ja valmennus-, koulutushanke. Toisena toteuttajana on ProAgria Kainuu ry / Kainuun Maa- ja kotitalousnaiset.

Hankkeen kohderyhmänä ovat kainuulaiset maaseutu-, luonto- ja luonnontuotealan sekä elintarvike- ja elintarvikkeiden jatkojalostusalan yrittäjät, yrittäjiksi aikovat ja luonnonvara-alan opiskelijat sekä alan kehittäjäverkostot ja toimija-organisaatiot.

Hankkeen tavoitteena on parantaa yrittäjien menestymisedellytyksiä heidän osaamistaan kehittämällä sekä lisätä yhteistyötä ja yrittäjyysvalmiuksia kohderyhmien parissa. Tavoitteena on yhteistyö yli toimialojen, uudenlaiset toimialoja yhdistävät tuotteet, palvelut, innovaatiot sekä lähialuetuotannon tilaustoimitusketjujen maakunnan sisäiset ratkaisut. Tavoitteena on myös kehittäjäverkoston osaamisen lisääntyminen. Impilinna oppimisympäristöä kehitetään yrittäjyyden alustaksi.

Hankkeen toimenpiteitä ovat kohderyhmälle tarjottavat valmennus, työpajat, pienryhmät, opintomatkat sekä ohjaus ja asiantuntijatuki toiminnan laadun ja yritysten kilpailukyvyyn lisäämiseksi.

Kantri & Co. -hanke järjestää koulutuskokonaisuuksia teemoilla

- monipuolistuva maaseutuyritys
- Green Care -toiminta maaseutuyrityksissä
- luonnontuotteiden hyödyntäminen hyvinvointi- ja hoitotuotteissa sekä palveluissa
- luonnontuotteiden hyödyntäminen elintarviketuotteissa ja ateriapalveluissa
- luonnontuotteiden hyödyntäminen koriste- ja käsityötuotteissa.

Kantri & Co. -hanke tarjoaa hankkeen tukemana asiantuntijatukea seuraavissa asioissa

- pakkausmerkinnät ja ravintosisältötiedot
- tuotteiden kauppakelpoisuuteen liittyvät vaatimukset (tavarantoinittajien tuotekortit, Synkka)
- elintarvikealan markkinointiviestintä; alkupe- rä- ja laatumerkit, terveystietämät
- laadunhallinta (omavalvonta, HACCP, ISO22000)
- tuki kilpailutusprosessiin
- elintarvike- ja muuhun lainsäädäntöön liittyvät vaatimukset.

Hankkeen toimintamuoto:

Koulutus
Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Kainuu

Rahoittaja ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 366 480 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päätymisvuosi: 2018

KANTRI-INNO - OSAAMISEN LISÄÄNTYMISESTÄ KASVUA MAASEUTUELINKEINOIHIN

Hankesisällön tiivis kuvaus: KANTRI-INNO

- Osaamisen lisääntymisestä kasvua maaseutuelinkeinoihin -hanke järjestää lyhytkestoista täydennyskoulutusta kainuulaisille maaseutuyrittäjille ja metsänomistajille ajalla 2016–2018.

Hankkeen päätoteuttaja:

Kainuun ammattiopisto

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Sari Laukkanen, sari.laukkanen@kao.fi

Hankkeen kotisivu: www.kao.fi/kantriinno

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen koulutukset muodostavat koulutuskokonaisuuksia, jotka lisäävät osaamista sekä uudistavat elinkeinoja. Koulutusteemoja ovat: Maidon- ja lihantuotanto, Kasvinviljely, Luomu, Maatilan sukupolvenvaihdos, Mehiläistarhaus sekä Bioenergia ja metsätalous. Osa koulutuspäivistä sisältää verkko-opiskelumahdollisuuden.

Hankkeen toimintamuoto: Koulutus

Hankkeen toteutusalue: Kainuu

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Rahoitus:

EU ja valtio 90 %, yksityinen rahoitus 10 %.

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 424 830 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päätymisvuosi: 2019

KASKADIMALLI TURVEMAIEN HEIKKO- TUOTTOISTEN HIESKOIVIKOIDEN TEHOKKAAMPAAN HYÖDYNTÄMISEEN

Hankesisällön tiivis kuvaus: Tehostetaan turvemaiden heikkotuottoisten hieskoivikoiden metsätaloudellista tulosta viljelemällä koivunkantosientä ja pakurikääppää.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Niko Silvan, niko.silvan@luke.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Turvemaiden hieskoivikot ovat yleensä laadultaan huonoja, eivätkä ne sovellu sahatavaran tuotantoon, vaan puuaines joudutaan käyttämään joko sellu- tai energiapuuksi. Lisäksi tällaisten puustojen tilavuustuotos on usein huono, joka yhdessä saa aikaan sen, että maanomistajalle metsäojitusalueiden hieskoivikot ovat taloudellinen rasite. Hankkeessa selvitetään mahdollisuuksia parantaa heikkotuottoisten metsäojitusalueiden hieskoivikoiden taloudellista tuottavuutta uusien biomassatuotteiden avulla. Hankkeessa selvitetään käytännön mahdollisuuksia ympätä hieskoivuihin luontaistuotteena käytettävää pakurikääppää, jonka sato voidaan korjata alle kymmenen vuoden kuluttua ympäyksestä. Tämän jälkeen puusto voidaan korjata pois, jonka jälkeen kantoihin voidaan vielä ympätä koivunkantosientä.

Hankkeen toimintamuoto:

Kehittäminen
Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Pirkanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Metsämiesten Säätiö

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 100 000 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päätymisvuosi: 2018

KERUUPILOTTI 2018

Hankkeen päätoteuttaja: Kolarin kunta

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Paivi Pohjolainen, paivi.pohjolainen@kolari.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Tunturi-Lapin luonnontuotealan kasvu ja kehittyminen ovat täysin riippuvaisia toimivasta raaka-aineen talteenotosta. Valoisten kesäöiden -hankkeessa selvitettiin olemassa olevia keruuverkostomalleja, toimivia käytäntöjä ja haastekohtia. Näiden pohjalta laadittiin keruuverkostomalli, joka perustuu lappilaisten raaka-aineen laadukkaaseen talteenottoon ja korkean laadun säilyttämiseen läpi koko tuotantoketjun.

Keruutoimintamallissa toteutuvat kestävän kehityksen periaatteet niin ekologisesta, sosiokulttuurisesta kuin taloudellisestakin näkökulmasta. Keruu tapahtuu luonnon puhtautta ja monimuotoisuutta vaalien, eettisesti ja paikalliskulttuuria kunnioittaen ja sitä myös elävöittäen, ansaintalogiikaltaan reilusti ja edelleen taloudellisesti kannattavalla tavalla. Suunniteltu keruuverkostomalli testataan käytännössä Keruupilotti 2018 -hankkeessa. Hanke järjestää myös kuivurinrakennuskurssin raaka-aineiden kuivauskapasiteetin varmistamiseksi alueella.

Keruupilotti 2018:n päätavoitteena on pilotoida luotu keruuverkostomalli käytännössä, selvittää mallin kehittämistarpeet ja näin luoda edellytyksiä varsinaisen liiketoiminnan käynnistymiselle alueella. Esimerkkimarjana hankkeessa toimii mustikka. Mustikan keruupilotti toteutetaan usean yrityksen, hankkeen sekä poimijoiden välisenä yhteistyönä.

Hanke toimii 1.6.-31.12.2018 välisenä aikana ja sitä rahoittaa Leader Tunturi-Lappi.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Lappi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Leader Tunturi-Lappi

Numeraaliset:

Aloittamisvuosi: 2018
Päätymisvuosi: 2018

KIHOKIN VILJELYÄ LÄÄKEKASVIKSI POHJOIS-SATAKUNNAN HEIKKO- TUOTTOISILLA JA/TAI TURVE- TUOTANNON JÄLKEISILLÄ TURVEMAILLA

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa selvitetään kihokin viljelyä perustamalla pienet viljelykoelat rahkasammaleen kasvualustatuotannon turvemaan kohteelle Parkanoon sekä testataan kihokin kasvullista lisäämistä ja vaikuttavien (lääke) aineiden analysointia Parkanon Lukessa yhteistyössä TAMK:n kanssa.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Leila Korpela (Luke, Helsinki), leila.korpela@luke.fi

Hankkeen muut toimijat:

TAMK, Oulun yliopisto ja 4H

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen taustalla on lisätä vihreän biotalouden mukaisia uusia mahdollisuuksia metsä-/suoalueiden moninaiskäytölle paikallisille toimijoille. Hankkeessa selvitetään kihokin viljelyä Pohjois-Satakunnan heikkotuottoisilla (tai turpeennoston jälkeisillä turvemailla). Kihokki sisältää flavonoideja (punainen väri) ja tiettyä yskänlääkkeen tavoin vaikuttavaa ainetta, jonka vuoksi sitä on jo vanhastaan käytetty yskän rohtona. Luonnosta sen poimiminen on rajoitettua. Kihokin viljelykokeilua on tehty aikaisemmin MTT:n koeasemalla Mikkelissä vuosina 1993–1997 ja tulokset olivat silloin lupaavia. Tutkimuksessa hyödynnetään Luken hankkeen ”Met-säbiomassan sivuvirroista uusia tuotteita” rahkasammaleen kasvualuestatuotannon tutkimusalueita Parkanossa ja käynnistetään myös kihokin kasvullisen lisäämisen kehittämien ja vaikuttavien (lääke) aineiden analysoiminen, Luken Parkanon projektin ”Bioaktiiviset yhdisteet osana tulevaisuuden biotaloutta” yhteydessä ja yhteistyössä TAMK:n ja Oulun yliopiston kanssa. Kasvullisen/solukkoviljelylisäämisen kautta kihokin sadonkorjuun kiertoaika lyhenisi huomattavasti ja sen viljely voisi olla kustannustehokkaampaa. Yhteistyötä tehdään myös paikallisten 4H-yhteisöjen kanssa.

Hankkeen toimintamuoto:

Kehittäminen
Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Satakunta

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma
Leader Pohjois-Satakunta

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 23 000 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2018

**LAATUSORMENJÄLKI ARKTISELLE
LUONNON RAAKA-AINEELLE
(ARCTIC FINGERPRINT)**

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa määritetään jokaiselle valitulle luonnon raaka-aineelle oma laatusormenjälki eli viennin näkökulmasta tärkeimmät laatuksiteerit, joiden mittaamista testataan yrityksissä pikamittausteknologian avulla. Tarkoituksena on, että kalliit laboratorioanalyysit saadaan minimiin, ja laatuksiteerit voi yrittäjä itse seurata jo kasvien viljely- ja korjuuvaiheissa sekä ohjata raaka-ainetta laadun perusteella kuivaus-, lajittelu-, varastointi- ja jalostusvaiheissa.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Susan Kunnas, susan.kunnas@luke.fi

Hankkeen muut toimijat:

Arctic Warriors Oy ja Detria Oy

Hankkeen kotisivu:

<https://www.luke.fi/projektit/arctic-fingerprint/>

Hankkeen kuvausteksti:

Lapin ylivoimatekijät, kuten raaka-aineen hygieeninen ja kemiallinen puhtaus, korkeat terveysvaikutteisten yhdisteiden ja aromiaineiden pitoisuudet ja laajat valtion maat luomukeruualueina mahdollistavat paljon. Viime vuosina Lapissa on syntynyt monia luonnontuote-, elintarvike- ja kosmetikka-alan yrityksiä, jotka jalostavat raaka-ainetta tuotteiksi ja suuntaavat vahvasti kansainvälisille markkinoille. Lappilaisten tuotteiden vienti ulkomaille edellyttää kuitenkin koko alkutuotannon laadunhallintaketjun varmistamista.

Lapin superfoodeilla ei ole tarvetta lääkeaineen kaltaiselle laadunvarmistukselle, vaan tärkeitä viennin kannalta ovat mm. hygienia, turvallisuus ja terveellisyys, eli esimerkiksi terveysvaikutteisten ja bioaktiivisten yhdisteiden korkean pitoisuustason todentaminen raaka-aine-erässä. Laatutiedon saaminen raaka-aineen ja tuotteen kylkeen paikan päällä ketjun kriittisissä kohdissa sekä jäljitettävyyden edistävät kannattavuutta, markkinointia ja vientiä merkittävästi.

Laadunhallinnan tarkoituksena on varmistaa, todentaa ja dokumentoida raaka-aineen laatu koko raaka-ainetta jalostavalle ketjulle ja etenkin yrittäjälle itselleen. Asiakas määrittää raja-arvot ja puhtausasteen, jotka yrityksen tuottaman raaka-aineen ja tuotteen täytyy saavuttaa. Tämä vaatii alkutuotannolta paljon kustannuksia. Epävarmuutta raaka-aineen laatuun tuovat mm. sääolosuhteet,

Hankkeen kuvausteksti:

Lappilaisia makuelämyksiä matkailijalle -hankkeen tavoitteena on lisätä maakunnan matkailutoimijoiden tietämystä lappilaisesta lähiruoasta, saatavuudesta ja lähiruoan tuottajista. Tavoitteena on lisätä lappilaisen lähiruoan ja raaka-aineiden käyttöä matkailupalvelutuotteissa sekä saattaa tuottajia ja matkailuyrityksiä tiiviimpään yhteistyöhön. Puhtaiden raaka-aineiden ja lähiruoan tuoman lisäarvon hyödyntäminen kilpailukeinona ja esiintuominen markkinoinnissa lisäävät laadukkaan lappilaisen lähiruoan arvostusta, kysyntää sekä kehittää yritysten kilpailukykyä ja yritysten verkostoitumista. Toimijoiden verkostoitumisella monipuolistetaan maaseudun yritystoimintaa, lähiruoan tuotantoa ja käyttöä sekä raaka-aineiden saatavuutta.

Hankkeessa tuotetaan tiedotusmateriaalia ruokamatkailun trendeistä ja matkailijoiden tarpeista, lappilaisista raaka-aineista, sen potentiaalista ja lähiruoan tuottajista Lapissa. Huomiota kiinnitetään mm. alueen omaan ruokakulttuuriin, suomalaiseseen puhtaaseen ruokaan ja ruokailumatkailun trendeihin. Tuotettua tietoa välitetään artikkelien, julkaisujen, sähköisen materiaalin muodossa sekä järjestämällä yleisiä tiedotustilaisuuksia sekä työpajoja Lapissa. Hankkeen tuloksena muodostetaan 3 alueellista toimialarajat ylittävää yritysryhmää verkostoitumisen ja yhteistyön lisäämiseksi.

Tuotettua tietoa välitetään artikkelien, julkaisujen, sähköisen materiaalin muodossa sekä järjestämällä yleisiä tiedotustilaisuuksia kevään ja syksyn 2017 aikana Lapissa.

Hankkeen toimintamuoto: Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue: Lappi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 148 119 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päätymisvuosi: 2017

LOUNAIS-SUOMEN METSÄEKOSYSTEEMI-PALVELUT

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hanke lisää ihmisten tietoisuutta metsäekosysteemipalveluista ja kannustaa niiden käyttöön. Hanke pyrkii lisäämään metsänomistajien ja yritysten ekosysteemipalveluiden tuottamisesta saamia tuloja.

Hankkeen päätoteuttaja:

Suomen metsäkeskus, läntinen palvelualue

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Tapio Nummi, tapio.nummi@metsakeskus.fi

Hankkeen kotisivut:

<https://www.metsakeskus.fi/lounais-suomen-metsaekosysteemipalvelut#.WASj9HoXc-Y>

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on lisätä ihmisen metsistä saamien hyötyjen eli ekosysteemipalveluiden käyttöä, tuottamista ja siitä saatavissa olevia tuloja. Perinteinen ainespuu rajataan hankkeen ulkopuolelle. Keskeisimpiä aihealueita ovat luontomatkat, metsien terveystuotteet ja -vaikutukset, keruutuotteet, puun nykyisin hyödyntämättä jäävät osat, metsästysmatkat ja maisema-arvokauppa. Hankkeen tavoitteena on, että metsänomistajat ja yritykset lisäävät ekosysteemipalveluiden tuottamista. Lisäksi tavoitteena on tuottamisesta saatavien tulojen lisääminen, esimerkiksi metsämatkat, metsien vapaaehtoinen suojelu, maatalouden erityisympäristötuet ja maisema-arvokauppa. Hanke tavoittelee lisäksi sitä, että metsäekosysteemipalvelut tunnistettaisiin ja tiedostettaisiin ja alueen asukkaat myös käyttäisivät ekosysteemipalveluita entistä enemmän.

Hankkeen toimintamuoto: Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue:

Satakunta

Varsinais-Suomi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 127 300 €

Aloittamisvuosi: 2015

Päätymisvuosi: 2018

LUOMUA JA LUONNONTUOTTEITA METSÄVARATIETOIHIIN (LULUME)

Hankkeen päätoteuttaja:

Luonnonvarakeskus, Joensuu

Hankkeen muut toimijat:

Suomen Metsäkeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Henri Vanhanen, henri.vanhanen@luke.fi

Hankkeen kotisivut:

<https://www.metsakeskus.fi/lulume>

Hankkeen kuvausteksti: Luomu- ja luonnontuotteiden kysyntä maailmalla on kasvanut ja kasvu näyttää jatkuvan vähintään yhtä vahvana. Suomella on hyvät mahdollisuudet olla tulevaisuudessa yksi johtavimmista keruutuotteiden tuottajamaista laajojen keruualueiden, raaka-aineiden erinomaisten ravintoarvojen, puhtauden, luotettavan alkuperän sekä toimitusvarmuuden ansiosta.

Pohjois-Karjalassa toimii valtakunnallisesti Suomen suurimpia luonnontuoteyrityksiä ja alueen metsistä olisi sertifioitavissa luomukeruualueiksi jopa 97 %. Luomukeruualueella tarkoitetaan luonnontuotannon tuotannon valvontajärjestelmään kuuluvaa luonnonvaraisten kasvien tai kasvinosien keruualuetta. Yritykset sekä aluetalous voisivat saada sertifiointin kautta huomattavan arvonlisän, joka voi tuotteesta riippuen olla 30 jopa sataan prosenttiin. Aloite metsien luomukeruualueiden sertifiointista on tullut pohjoiskarjalaisilta pk-yrityksiltä.

Hankkeen tavoitteena on parantaa luonnontuotesektorin liiketoimintaa ja tehdä sekä keruuetä tuotanto ammattimaisemmaksi lisäämällä metsänomistajien tietoisuutta metsiensä tuottamista luonnontuotteista ja edistämällä niiden saamista markkinoille.

Tavoitteeseen pääsemiseksi hankkeen aikana

- kehitetään palvelu, jonka kautta metsänomistaja voi ilmoittaa haluamalleen toimijalle jokamiehen oikeuksin kerättävien luonnontuotteiden saatavuudesta tai tarjota metsiköitä vuokrattavaksi sellaisten luonnontuotteiden tuotantoon, mihin tarvitaan maanomistajan lupa
- tuotetaan palvelu, jonka kautta välitetään luonnontuotetietoa ja tietoa niiden tuotantomahdollisuuksista metsänomistajien omista metsistä sekä tiedotetaan luomukeruualueiden sertifiointista
- selvitetään Pohjois-Karjalan metsänomistajien kiinnostusta luomukeruualueiden sertifiointiin sekä aloittaa metsätilojen sertifiointi luomukeruualueiksi
- selvitetään luomukeruualueiden sertifiointin yhteistyömahdollisuuksia PEFC ja FSC metsäsertifikaattien kanssa sekä näiden sertifikaattien hyödyntämisen mahdollisuuksia luonnontuotteiden kaupallisen lisäarvon kasvattamisessa sekä
- tehdään esiselvitys, voiko luomusertifioituilta keruualueilta tuotetun tukkipuun myynnissä käyttää LUOMU-merkintä.

Hanke toteutetaan Luonnonvarakeskuksen ja Suomen metsäkeskuksen yhteishankkeena ja sen toteutusaika on 1.3.2018–31.8.2020. Hanketta rahoittaa Euroopan aluekehitysrahasto ja tuen on myöntänyt Pohjois-Karjalan maakuntaliitto. Hankkeen tavoitteet tukevat Kestävää kasvua ja työtä -ohjelman toimintalinjaa ”Uuden tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen”.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Valtakunnallinen, Pohjois-Karjala

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: EAKR

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 560 000 €
Aloittamisvuosi: 2018
Päättymisvuosi: 2020

LUOMUMETSISTÄ MONEKSI

Hankesisällön tiivis kuvaus: Luomumetsistä moneksi on luomukeruualueiden sertifiointia ja metsien monikäyttöä edistävä tiedotushanke.

Hankkeen päätoteuttaja:

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Birgitta Partanen, birgitta.partanen@helsinki.fi

Hankkeen kotisivut:

Facebook @Luomumetsistä moneksi

Hankkeen kuvausteksti:

Luomumetsistä moneksi -hankkeen tavoitteena on saada Etelä-Savoon pysyviä luomukeruualueita ja moninkertaistaa maakunnan nykyinen luomukeruualue. Hankkeessa tiedotetaan metsien luomusertifiointista ja selvitetään sen merkitystä metsien monikäytön, keruutuotteiden jalostuksen ja matkailun kannalta. Hankkeen kohderyhmänä ovat eteläsavolaiset metsänomistajat sekä luonnontuotteiden jalostajat sekä luonto-, matkailu- ja hyvinvointialan yrittäjät, joilla on mahdollisuus hyödyntää luomusertifiointia.

Hankkeen toimintamuoto: Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue: Etelä-Savo

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 152 067 €

Aloittamisvuosi: 2015

Päättymisvuosi: 2018

LUOMUSERTIFIOINNILLA LISÄARVOA -SELVITYS

Hankesisällön tiivis kuvaus: Luomusertifioinnilla lisäarvoa selvityksen päätavoite on laajojen yhtenäisten luomukeruualueiden perustamisedellytysten parantaminen pohjoisen Suomen ulkopuolelle.

Hankkeen päätoteuttaja: Youngfour Oy

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Eija Vuorela, eija.vuorela@4h.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Luomusertifioinnilla lisäarvoa selvityksen päätavoite on laajojen yhtenäisten luomukeruualueiden perustamisedellytysten parantaminen pohjoisen Suomen ulkopuolelle. Työskentelyssä painotetaan keskisen ja eteläisen Suomen olosuhteisiin sopivien uusien toimintamallien rakentamista. Selvityksessä toteutetaan käytännönläheistä tiedonhakua keruuluomun erityiskysymysten ratkaisuehdotuksien taustalle. Hankkeessa perehdytään metsäympäristön erityispiirteisiin luomutuotannossa ja kootaan toimintaympäristöä kuvaavia tietoja. Selvitys työskentelee tiiviissä yhteistyössä alan asiantuntijoiden ja tärkeimpien sidosryhmien edustajien kanssa. Kootun tiedon pohjalta tehdään esityksiä luomukeruualueiden sertifiointijärjestelmän edelleen kehittämiseksi.

Tarve on noussut alueilta joilla ei ole laajoja yhtenäisiä luomukeruualueita. Luomun kiinnostavuus markkinoilla lisääntyy koko ajan ja heijastuu kysynnän kasvuna myös luomuluonnontuotteita kohtaan. Kulutuskäyttäytymisen muutos laittaa yritykset liikkeelle ja vauhdittaa luomuluonnontuotejalosteiden tuotekehitystä. Alueiden laajentamisen tarve nousi voimakkaasti esiin myös luomu- ja luonnontuotekoordinaatiohankkeiden yhteisessä Luomuluonnontuote arvoketjuryhmässä. Alueiden lisääminen tukee yritysten toimintaympäristön laadun parantamista ja lisää luomujalostukseen erikoistumisen mahdollisuuksia.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Maa- ja metsätalousministeriö

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 29 000 €

Aloittamisvuosi: 2017

Päättymisvuosi: 2017

LUONNONILO

Hankesisällön tiivis kuvaus: Alakoululaisille, nuorille ja ikäihmisille annetaan tietoa luonnonantimista ja niiden käytöstä ravinnoksi (villiyrtilt, marjat ja sienet) erilaisten kurssien ja retkien keinoin. Lisäksi annetaan tietoa vieraslajeista ja niiden hävittämisestä.

Hankkeen päätoteuttaja:

Pyhäselän 4H-yhdistys, yhteistyössä Kontiolahten 4H-yhdistys

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Pirjo Poutanen, pyhaselka@4h.fi

Hankkeen kotisivut:

<https://pyhaselka.4h.fi/toiminta/hankkeet/luonnonilo-2015-2018/>

Hankkeen kuvausteksti:

LuonnonILO -hanke yhdistää nuoret ja ikäihmiset luonnonantimien ja luontoretkien keinoin. Alasta kiinnostuneita nuoria koulutetaan ja työllistetään ikäihmisten luontoretkien (marja, sieni ja yrtilt) ryhmien vetäjiksi ja samalla heidät herätellään luonnon antimien käyttäjiksi. Luonnossa tapahtuvan toiminnan avulla nuoret ja ikäihmiset saavat tutustua toisiinsa paremmin ja näin saada pysyviä ystävyys-suhteita, jotka rikastuttavat ikäihmisten ja nuorten elämää. Myös alakoululaisille 4.–6.-luokkalaisille järjestetään marja-, yrtilt- ja sieniretkiä, sekä annetaan tietoa vieraslajien tunnistamisesta ja hävittämisestä. Hankkeen toiminta-alueena on Joensuu, Kontiolahti ja lähiympäristö.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys

Koulutus

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Karjala

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 95 360 €

Aloittamisvuosi: 2015

Päätymisvuosi: 2018

LUONNONMARJAT BIOTALOUDESSA

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa uudistetaan marjasatojen seurannan koealaverkosto.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Rainer Peltola, rainer.peltola@luke.fi

Hankkeen muut toimijat: Suomen 4H

Hankkeen kotisivut:

<https://www.luke.fi/projektit/digimasi/>

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeessa rakennetaan luonnosta kiinnostuneista, aktiivisista kansalaisista luonnontuotesatojen havaitsijaverkosto joka hyödyntää digitaalisia työkaluja. Verkoston tekemien luonnontuotteiden satohavaintojen perusteella arvioidaan luonnontuotteiden satoja ja niiden alueellista jakautumista entistä tarkemmin. Digitaalisovellukseen rakennetaan ominaisuuksia, joita hyödynnetään luonnontuotteiden talteenoton kehittämisessä.

Hankkeen toimintamuoto: Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Maa- ja metsätalousministeriö

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 264 000 €

Aloittamisvuosi: 2017

Päätymisvuosi: 2019

LUONNONTUOTE- JA PUUTARHA-ALAN KEHITTÄMINEN POHJOIS-KARJALASSA-ESISELVITYSHANKE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Esiselvityshankkeen tavoitteena on selvittää luonnontuote- ja puutarha-alan yritysten liiketoimintapotentiaalin kannalta keskeisimmät kehittämis- ja koulutustarpeet Pohjois-Karjalassa sekä kartoittaa toimijoiden tarve yhdessä kehittää luonnontuote- ja puutarha-alaa eteenpäin. Mikäli selvityksen aikana todetaan

olevan edellytyksiä ja tarpeita pidempiaikaiseen ja laajempaan hankekokonaisuuteen ja sen toteuttamiselle laaditaan selvityksen aikana alustavaa hankkeen toimintasuunnitelmaa sekä sitoutetaan eri toimijatahot tulevaan yhteistyöhön alustavin aiesopimuksin.

Hankkeen päätoteuttaja:

Pohjois-Karjalan aikuisopisto

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Anneli Salonen, anneli.salonen@pkky.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Esiselvityshankkeen tavoitteena on

- selvittää luonnontuote- ja puutarha-alan yritysten liiketoimintapotentiaalin kannalta keskeisimmät kehittämis- ja koulutustarpeet Pohjois-Karjalassa
- kartoittaa pohjoiskarjalaisten toimijoiden tarve alkaa yhdessä kehittää luonnontuote- ja puutarha-alaa eteenpäin
- tarkentaa tätä suunnittelua varten tehdyn kyselyn tuloksia tunnistamalla niistä keskeisimmät luonnontuote- ja puutarha-alan koulutus- ja kehittämistarpeet sekä selvittää, millä keinoilla näihin tarpeisiin kannattaa hakea ratkaisua.

Kehittämiskohteiden valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, millainen vaikutus niillä on yritysten liiketoimintapotentiaaliin ja kehittymiseen.

Esiselvityshankkeessa selvitetään, mitkä ovat tarkoituksenmukaiset ja mahdolliset keinot vastata esille nousseisiin tarpeisiin. Mikäli selvityksen aikana todetaan olevan edellytyksiä ja tarpeita pidempiaikaiseen ja laajempaan hankekokonaisuuteen ja sen toteuttamiselle laaditaan selvityksen aikana alustavaa hankkeen toimintasuunnitelmaa sekä sitoutetaan eri toimijatahot tulevaan yhteistyöhön alustavin aiesopimuksin.

Esiselvityshankkeessa voidaan erottaa neljä toimenpidettä tavoitteiden saavuttamiseksi

- TP1: Luonnontuote- ja puutarha-alan kehittämis- ja koulutustarpeiden priorisointi
- TP2: Yhteistyömahdollisuuksien selvittäminen
- TP3: Alan mahdollisuuksiin ja trendeihin perehtyminen
- TP4: Jatkotoimenpiteiden määrittäminen.

Hankkeen toimintamuoto: Esiselvitys

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Karjala

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 50 160 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päättymisvuosi: 2017

LUONNONTUOTEALAN UUSELINTARVIKE-KYSYMYKSET

Hankesisällön tiivis kuvaus: Maa- ja metsätalousministeriön rahoituksella Lapin AMKissa selvitetiin yritystoiminnassa käytetyimpien luonnonkasvien käyttöhistoriaa ennen vuotta 1997.

Hankkeen päätoteuttaja:

Lapin ammattikorkeakoulu Oy

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Seija Niemi, seija.niemi@lapinamk.fi ja Johanna Kinnunen, johanna.kinnunen@lapinamk.fi

Hankkeen kotisivut:

<http://www.lapinamk.fi/fi/Tyoelamalle/Tutkimus-ja-kehitys/Teollisuuden-ja-luonnonvarojen-osaamisala/Uuselintarvikkeet>

Hankkeen kuvausteksti:

Maa- ja metsätalousministeriön rahoittamassa luonnonuotealan uuselintarvikekysymyksiin kohdistuvassa selvitystyö- ja koulutuskokonaisuudessa Lapin AMK selvitti vuoden 2016 aikana yritystoiminnassa käytetyimpien luonnonkasvien käyttöhistoriaa ennen vuotta 1997. Työn tuloksena Eviralle toimitettiin aineistoa kotimaisista villikasveista sekä kotimaisen käyttöhistoriatiedon että muiden maiden kasvilistausten osalta. Toimitetun aineiston perusteella Evira päivitti kasviluettelonsa syyskuussa 2016. Päivitetty suomalaisten luonnonvaraisten kasvien elintarvikekäyttö -taulukko löytyy Eviran sivuilta. Selvitystyön tuloksena syntyi myös muun muassa opas elintarvikealan yrittäjille luonnonkasvien käytöstä.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys

Koulutus

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Maa- ja metsätalousministeriö

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 29 000 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päättymisvuosi: 2016

LUONNONTUOTEALAN YHTEISTYÖVERKOSTOT KAINUUSSA -ESISELVITYSHANKE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena on kartoittaa Kainuussa toimivien luonnonuotealan yritysten ja muiden alan toimijoiden kehittämistarpeet ja laatia kartoituksen tuloksien perusteella Kainuun luonnonuotealan masterplan.

Hankkeen päätoteuttaja: Arktiset Aromit ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Elina Nihtilä, elina.nihtila@arktisetaromit.fi

Hankkeen kotisivu: <http://www.arktisetaromit.fi/fi/arktiset+aromit/hankkeet/luonnonuotealan+yhteistyoverkostot+kainuussa+-esiselvityshanke+2016/>

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on kartoittaa Kainuussa toimivien luonnonuotealan yritysten kehittämistarpeet ja laatia kartoituksen tuloksien perusteella Kainuun luonnonuotealan masterplan. Lisäksi hankkeessa pyritään aktivoimaan alan yrityksiä kehitystoimintaan ja tehdään toteutettavuusselvitys alan yritysten yritysryhmähankkeesta.

Useat marja-alan yritykset toimivat pienillä resursseilla, ja yritysten välisellä yhteistyöllä voitaisiin saada huomattavia kustannussäästöjä. Myös raaka-aineiden saatavuuden vaihtelut ja toimituskyvyn epävarmuus ovat muodostuneet joissakin yrityksissä laajentumisen esteiksi. Hankkeessa kartoitetaan yritysten kehittämistarpeet ja yhteistyöstä kiinnostuneet luonnonuotealan yritykset. Kartoituksessa haastatellaan yrityksiä lisäksi myös oppi- ja tutkimuslaitosten edustajia ja kuntien elinkeinotoiminnan edustajia. Lisäksi järjestetään workshop-tilaisuuksia, joissa paneudutaan jonkin tuotantoketjun osa-alueen tarkempaan suunnitteluun. Kartoituksen ja workshop-tilaisuuksien tuloksia hyödynnetään masterplanin suunnittelussa.

Luonnonuotealaan kuuluu kaikki yritystoiminta raaka-aineiden talteenotosta tuotteiden jatkojalostukseen. Kainuu toimii kuitenkin tällä hetkellä lähinnä marjojen raaka-aineittana, josta marjat viedään muualle jatkojalostettavaksi. Hankkeessa laadittavan masterplanin yhtenä tavoitteena on saada enemmän työtä Kainuuseen marjojen jatko-

jalostuksen kautta. Lisäksi edistetään luonnontuotteiden kytkentää matkailuun ja hyvinvointipalveluihin. Suunnitelman valmistuttua sitä hyödynnetään jatkohankkeissa. Hankkeessa tehdään myös toteutettavuus selvitys alan yritysten yritysryhmähankkeesta. Hankkeen projektipäällikkö on Anni Koskela. Rahoittajana Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto ja Kainuun ELY-keskus.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Koulutus
Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Kainuu

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 60 000 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättämisyvuosi: 2017

LUONNONTUOTTEET MONIPUOLISTUVISSA ARVOVERKOISSA LUMOA

Hankesisällön tiivis kuvaus: Luonnontuotealan valtakunnallinen koordinaatiohanke (LUMOA) tukee alan kehittämistyötä jakamalla hanketoteuttajille tietoa ja hyviä käytänteitä sekä auttamalla löytämään yhteistyökumppaneita. LUMOA aktivoi alan kehittämistyötä, nostaa esille uusia hanketarpeita, tukee alan innovaatiotoimintaa ja välittää hankkeiden tuloksia alan toimijoille ja sidosryhmille.

Hankkeen päätoteuttaja:

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Juha Rutanen, juha.rutanen@helsinki.fi

Hankkeen muut toimijat:

Luonnonvarakeskus, Suomen 4H-liitto ry

Hankkeen kotisivut: www.aitoluonto.fi/lumoa

Hankkeen kuvausteksti:

LUMOA-hanke koordinoi ja vahvistaa luonnontuotealan kehittämistyötä viestinnän ja tiedonvälityksen avulla sekä kokoamalla ja aktivoimalla alan hanketoimintaa. Hanke toimeenpanee Luonnontuotealan toimintaohjelmaa, joka nostaa alan

kehitystyön painoaloiksi raaka-ainetuotannon kehittämisen, innovatiivisen ja jalostusarvoa lisäävän tuotekehityksen sekä lisäarvon tuottamisen matkailu- ja hyvinvointipalveluihin.

Luonnontuotealan kehittämistyön tukemisen lisäksi LUMOA-hanke tehostaa Maaseudun kehittämissuunnitelman toteuttamista lisäämällä yhteistyötä ja ehkäisemällä päällekkäisyyksiä hanketoiminnassa, jakamalla tietoa ja hyviä käytänteitä sekä tuottamalla ratkaisuja alan kehittämistyön yhteisiin ongelma-kohtiin. Hanke aktivoi elinkeinoalojen välistä yhteistyötä ja rakentaa verkostoja yli toimialarajojen. Toiminnalla tuetaan sekä luonnontuotealan että sivuavien alojen hankkeiden tarmuttamista toimialojen rajapintojen yhteistyön ja liiketoiminnan mahdollisuuksiin.

LUMOA-hanke tekee kattavasti yhteistyötä luonnontuotealaan liittyvien hankkeiden ja toimijoiden kanssa, nostaa esille uusia hanketarpeita, tukee alan innovaatiotoimintaa ja välittää hankkeiden tuloksia alan toimijoille ja sidosryhmille. Hanke myös lisää luonnontuotealan tunnettuutta.

Hankkeen toimintamuoto: Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 280 000 €
Aloittamisvuosi: 2015
Päättämisyvuosi: 2018

LUONNONTUOTTEIDEN LAADUN JA TURVALLISUUDEN KEHITTÄMINEN (PALKO)

Hankesisällön tiivis kuvaus: Palko-hankkeessa kehitetään luonnontuotteiden turvallisuuteen ja laatuun liittyvää osaamista, jossa tärkeässä osassa on luonnontuotealalle soveltuvan erityisanalytiikan pystyttäminen ja tarjoaminen alan yrityksille.

Hankkeen päätoteuttaja:

Oulun yliopisto, Kajaanin yliopistokeskus, Mittaus-tekniikan yksikkö

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Mari Jaakkola, mari.jaakkola@oulu.fi

Hankkeen muut toimijat:

Kainuun ammattiopisto

Hankkeen kuvausteksti:

Luonnontuotteiden laadun ja turvallisuuden kehittäminen (Palko) -hanke on Oulun yliopiston Kajaa-nin yliopistokeskuksen Mittaustekniikan yksikön sekä Kainuun ammattioppilaitoksen yhteistyönä toteutettava hanke. Hankkeen tavoitteena on osaamisen kehittäminen luonnontuotealalla tuotteiden laadun ja turvallisuuden varmentamiseksi. Erityisinä kohteina ovat luonnonkosmetiikka ja lisäravinteet sekä luonnonaineista aiheutuvat myrkytykset.

Alaan liittyvää osaamista ja tietämystä tarvitaan erityisesti paikallisissa yrityksissä ja koulutus- ja tutkimuslaitoksissa, mutta hanke huomioi myös kuluttajien ja tuotteita omaan käyttöön valmistavien harrastajien tiedon ja palvelujen tarpeen. Hankkeen toimenpiteissä erittäin tärkeässä osassa on luonnontuotealalle soveltuvan erityisanalytiikan pystyttäminen ja tarjoaminen. Sitä tarvitaan raaka-aineiden ja niistä tehtyjen jalosteiden tutkimukseen tuotteiden turvallisuuden varmentamiseksi sekä tuotekehityksen ja markkinoinnin tueksi.

Hanke jaetaan kolmeen osahankkeeseen, joista aiemmin rahoituksen saanut (Palko 1) kohdentuu kosmetiikan tuotekehitysprosessin mallintamiseen, sekä kosmeettisten valmistusten mikrobiologisen laadun ja säilyvyyden tutkimusmenetelmien pystyttämiseen. Palko 2 hankkeessa keskitytään luonnontuotteiden aktiiviainien analytiikkaan, ja myrkyllisten sienten ja kasvien sekä niiden myrkytysten tunnistamiseen. Palko 3 hankkeessa aiemmissa osioissa pystytetyt tuotteiden turvallisuuteen ja aktiivisuuteen liittyvät laboratoriomenetelmät viimeistellään yrityksiltä saatavien näytteiden avulla.

Hankkeen toimintamuoto: Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Kainuu

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 80 000 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päätymisvuosi: 2017

LUONNONTUOTTEIDEN SAATAVUUDEN VARMISTAMINEN JA YHTEISTYÖMUODOT -SELVITYS (LT-RASA)

Hankesisällön tiivis kuvaus: Luonnontuote- raaka-aineiden saatavuuden parantamiseksi työn aikana tarkennetaan jalostavien yritysten raaka- ainetarpeita, selvitetään alueellisia talteenottover- kostoja ja varastointitiloja sekä luodaan toimijoiden yhteistyötä raaka-aineiden vastaanottoon, varas- tointiin ja jakeluun. Aiheita käsitellään alan toimi- joiden kanssa työpajoissa ja seminaareissa.

Hankkeen päätoteuttaja:

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Juha Rutanen, juha.rutanen@helsinki.fi

Hankkeen kotisivu: www.aitoluonto.fi/lt-rasa

Hankkeen kuvausteksti:

Raaka-aineiden saatavuus on keskeinen pullon- kaula luonnontuotealan yrittäjyyden ja tuotetarjon- nan kasvuille. Monella uudella, jalostajia tai myös ravintoloita kiinnostavalla raaka-aineella ei ole riittävää talteenotto- ja varastointitoimintaa. Tal- teenottoa on tärkeää kehittää verkostona riittävän suurien toimituserien aikaansaamiseksi. Kysynnän kokoaminen puolestaan lisää talteen- oton kannattavuutta ja kiinnostusta toiminnan kehittämiseen. Toimitusketjujen ja markkinoiden toimimattomuuden lisäksi haasteena on epätietoi- suus monien uusien raaka-aineiden käsittelystä ja laatuksista.

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti toteuttaa maa- ja metsätalousministeriön rahoituksella sel- vitystyön luonnontuotealan raaka-ainetuotannon kehittämistarpeista ja -mahdollisuuksista. Tiedon kokoamisen ja jakamisen lisäksi toiminnalla raken- netaan käytännössä yhteistyötä ja toimintamalleja raaka-ainesaatavuuden parantamiseksi. Selvitys to- teutetaan vuoden 2017 aikana.

Selvityksen toimenpidekokonaisuudet ovat

- jalostavien yritysten raaka-ainetarpeiden tar- kentaminen
- alueellisten talteenottoverkostojen sekä tarvit- tavien ja mahdollisten valmiiden varastointi- ja esikäsitteilytilojen selvittäminen
- toimijoiden yhteistyön luominen käytännössä raaka-aineiden vastaanottoon, varastointiin ja jakeluun.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Maa- ja metsätalousministeriö

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 30 000 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päättymisvuosi: 2017

LUONNONTUOTTEIDEN VIENTIVALMIUKSIEN JA MATKAILUKYTKENNÄN KEHITTÄMINEN

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena on edistää yritysten vientivalmiuksia valmistamalla menekinedistämisaineistoa, kehittämällä viestintää ja kytkemällä luonnontuotteet matkailun kehittämiseen.

Hankkeen päätoteuttaja: Arktiset Aromit ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Simo Moiso, simo.moiso@arktisetaromit.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://www.arktisetaromit.fi/hankkeet>

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on edistää yritysten vientivalmiuksia valmistamalla menekinedistämisaineistoa, kehittämällä viestintää ja kytkemällä luonnontuotteet matkailun kehittämiseen.

Hanke toimii yhteistyössä Finpron Food from Finland -ohjelman kanssa. Hankkeessa järjestetään yrityksille tilaisuuksia, joissa esitellään viennin kannalta tärkeitä tutkimuksia ja kartoituksia sekä kootaan yritysten toiveita yritysyritys yhteistyön lisäämiseksi.

Hankkeessa ohjataan yritysverkostoa yhden-suuntaistamaan markkinointiviestintää luonnontuotealan yhteisten arvojen ja ydinviestien mukaiseksi. Tavoitteena on saada erilaistettua luonnontuotteet viljellyistä tuotteista. Hanke tekee nettiin englanninkielisiä lyhytvideoita ja linkittää ne menekinedistämisen tueksi. Uutta materiaalia tehdään myös ulkomaisten poimijoiden opastamiseen, matkailun ja menekinedistämiseen ja organisoimaan matkailua ja luonnontuotteita yhdistäviä tapahtumia Suomi100 -teemavuoden yhteyteen.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys

Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Maa- ja metsätalousministeriö

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 162 500 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päättymisvuosi: 2017

LUONNONTUOTTEISTA UUTTA LIIKE-TOIMINTAA (LUMO-INKA)

Hankesisällön tiivis kuvaus: LUMO-INKA hankkeen tavoitteena on kasvun edellytysten luominen uusien liiketoimintamallien avulla ja löytää uusia tuotteistettavia raaka-aineita. Projektin tuloksena on luoda Suomen olosuhteisiin sopivia uusia raaka-aine- ja kohdemarkkinalähtöisiä tuotanto- ja liiketoimintamalleja, joista voi muodostua merkittävä tulonlähde sekä metsänomistajille että raaka-aineita jatkojalostaville yrityksille.

Hankkeen päätoteuttaja:

Luonnonvarakeskus ja Itä-Suomen yliopiston metsäsosasto

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Henri Vanhanen, henri.vanhanen@luke.fi ja Jukka Tikkanen, jukka.tikkanen@uef.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://www.luke.fi/projektit/lumo-inka-tekes-eakr/>

Hankkeen muut toimijat:

Tornator Oy, Nordic Koivu Oy, PolarShiitake Oy, Kainuun Country Food Oy, Sienestä Oy, Puhdistamo Oy

Hankkeen kuvausteksti:

Metsien ei-puupohjaisiin tuotteisiin pohjautuva luonnontuoteala on maailmanlaajuisesti tarkasteltuna liikevaihdoltaan usean sadan miljardin arvoista liiketoimintaa ja globaalit markkinat kasvavat tällä hetkellä jatkuvasti. Suomessa ei-puupohjaisia raaka-aineita on runsaasti ja monipuolisesti saatavilla. Siitä huolimatta luonnontuotealan globaali markkinapotentiaali on ollut suurelta osin hyödynnettyä, sillä alalta puuttuvat selkeät tuotanto- ja liiketoimintamallit.

LUMO-INKA hankkeessa luodaan tavoitteellisesti uusia liiketoimintamalliratkaisuja luonnontuotealalle systemaattisia menetelmiä ja parhaita resurssseja hyödyntäen.

Projektin tavoitteet ovat:

- liiketoimintamallien kehittäminen luonnontuote- eli raaka-ainelähtöisesti
- systemaattinen liiketoimintamallien tutkimus, arviointi ja kehittäminen
- metsien käytön tehostaminen ja metsäbiotalouden kehittämisen tavoite.

LUMO-INKA hankkeen tavoitteena on kasvun edellytysten luominen uusien liiketoimintamallien avulla ja löytää uusia tuotteistettavia raaka-aineita. Projektin tuloksena on luoda Suomen olosuhteisiin sopivia uusia raaka-aine- ja kohdemarkkina- lähtöisiä tuotanto- ja liiketoimintamalleja, joista voi muodostua merkittävä tulonlähde sekä metsänomistajille että raaka-aineita jatkojalostaville yrityksille. Lisäksi projektista hyötyvät luonnontuotealan asiakkaat ja loppukäyttäjät kasvavina valikoimina ja parempana saatavuutena.

Hankkeen toimintamuoto:

Kehittäminen
Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

EAKR
TEKES

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 514 000 €
Aloittamisvuosi: 2015
Päättymisvuosi: 2017

LUONNONTUOTTEISTA KASVUA KAAKKOIS-SUOMEEN

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa selvitetään mahdollisuuksia rakentaa luonnontuotealan ammattimaista ja koordinoitua keruu- ja jakeluverkostoa Kaakkois-Suomeen. Hankkeessa selvitetään erityisesti nuorten mahdollisuuksia työllistyä luonnontuotealalle.

Hankkeen päätoteuttaja: Suomen 4H-liitto ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Magdaleena Rouhiainen,
magdaleena.rouhiainen@4h.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://4h.fi/4h-jarjestona-2/jarjeston-toiminta/hankkeet/luonnontuotteista-kasvua-kaakkois-suomeen-selvityshanke-2018/>

Hankkeen muut toimijat:

Suomen metsäkeskus

Hankkeen kuvausteksti:

Kaakkois-Suomen puhtaat luonnonvarat ja aktiiviset yrittäjät tarjoavat paljon potentiaalia luonnontuotealan kasvuun. Maakunnissa toimii aktiivisia ja kasvuhaluista luonnontuotteiden ostajia ja jaloittajia ja raaka-aineelle olisikin kysyntää, mutta toimivien keruu- ja jakeluverkostojen puute rajoittaa kasvu.

Hankkeessa kartoitetaan alan verkoston pulonkaloja Kaakkois-Suomessa sekä selvitetään eri toimijoiden kiinnostusta ja sitoutumista rakentaa koordinoitua luonnontuotealan ammattimaista keruu- ja jakeluverkostoa alueelle. Hankkeessa selvitetään erityisesti nuorten kiinnostusta ja mahdollisuuksia saada ansioita yrittäjänä tai palkkatyönä luonnontuotealalta.

Selvitystyötä tehdään luonnontuotealan toimijoille suunnatulla sähköisellä kyselylomakkeella sekä henkilökohtaisilla haastatteluilla. Selvityksessä tarkastellaan myös metsänomistajien kiinnostusta ja valmiuksia sertifioida metsiään luomukeruualueiksi.

Lisäksi nuorten kannustamista luonnontuotealalle pilotoidaan perustamalla marjojen ja sienten välitysasema paikallisen 4H-yhdistyksen kanssa. Lisäksi nuoria innostetaan luonnontuotteiden pariin hankkeessa järjestettävän Marjametsän valtias 2018 -kilpailun avulla. Syksyllä 2018 järjestetään myös nuorille suunnattuja työpajoja luonnontuotealalle työllistymisestä ja hankkeen lopuksi kaikille avoin loppuseminaari.

Hanke toimii 1.5.-30.11.2018 välisenä aikana ja sitä rahoittaa Kaakkois-Suomen ELY-keskus.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Etelä-Karjala, Kymenlaakso

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 50 000 €
Aloittamisvuosi: 2018
Päättymisvuosi: 2018

LUONNONVARATUOTANNON KEHITTÄMISSELVITYS

Hankesisällön tiivis kuvaus: Tavoitteen on luoda toimiva toimintamalli keruutuotteiden talteenotosta Koillismaalla ja Pohjois- Pohjanmaalla sekä yhteistyön lisääminen, eli saada yrittäjät, jalostajat ja kerääjät kohtamaan, luonnonvaratuotannon ja tuotteiden jatkojalostuksen lisäämiseksi ja kehittämiseksi.

Hankkeen päätoteuttaja:

Koillismaan kehittämissyhtiö Naturpolis Oy

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Toini Kumpulainen, toini.kumpulainen@naturpolis.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen teemana on

1. Yhteistyön lisääminen: selvitetään ja edistetään yhteistyömahdollisuuksia luonnonvaratuotannon sekä tuotteiden jatkojalostuksen lisäämiseksi ja kehittämiseksi
 - Alueella koulutettujen luonnonvaratuottajien ja muiden luonnonvaratuotannosta kiinnostuneiden toimijoiden keskinäisen yhteistyön lisääminen ja heidän toimintaansa soveltuvan yritystoiminnan mahdollisuuksien kartoitus ja edistäminen.
 - Sopimus- ja ketjuviljelymahdollisuuksien ja niistä kiinnostuneiden tahojen selvittäminen. Yhteistyömahdollisuuksia edistetään myös etsimällä ja suunnittelella yhteistyötä Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan alueen toimijoiden kesken laajemmin.
 - Kartoitetaan potentiaalisten ketjuviljelijöiden määrä ja yhteystiedot (samaa lajia viljelevät viljelijät yhteistyöhön → viljelijärinki/ketju), toimintamallin suunnittelu viljelijäringin/ -ketjun toteutukseen, mahdolliset viljeltävät lajit ja tuotteiden ostajat kartoitetaan viljelykokeilujen suunnittelua varten. Lajeja voivat olla esim. yrtit, ryvässipuli, juurekset tai marjat.
 - Neuvottelut Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin luonnonvaratoimijoiden / kehittämissyörganisaatioiden ja tutkimuslaitosten kanssa yhteistyön lisäämiseksi (4H, Luke, ProAgria).
2. Ostajien ja myyjien kohtauttaminen: kehitetään toimintatapoja ostajien ja myyjien kohtaamiseksi ja keskinäisistä toimintamalleista sopimiseksi

- Yrttien ja sienien ym. keruutuotteiden osalta suunnitellaan toimintamalli, jotta poimijoista löytyy helposti tietoa yhdestä paikasta. Voidaan esim. perustaa alueelle poimijarekisteri, jolloin selvitetään henkilötietolain asettamat vaatimukset, rekisterin ylläpitäjätaho ja tuleva toimintamalli rekisterin ylläpidolle. Vaihtoehtoisesti voidaan edesauttaa esimerkiksi osuuskuntamuotoisen toiminnan avulla tapahtuvaa poimijoiden tavoittamista. Tavoitteena on luoda pohja järjestelmälle, jossa poimijoille ilmoitetaan, kun on oikea aika poimia kutakin lajia, mistä paikoista on lupa poimia ja mitkä yritykset ovat ostajina, mitä lajia tarvitaan ja kuinka paljon.
 - Kartoitetaan mahdollisuutta luoda eri kasvien keruualueista tietopankki, eli mahdollisuus sopia maanomistajien kanssa esim. pihlajansilmun tai kuusenkerkkien keruusta. Tieto alueista tulisi saada helposti ja hyvissä ajoin poimijoiden tietoon.
 - Kootaan yhteen tieto tuotteiden ostajista. Selvitetään ostokiinnostus: mitkä tuotteet kiinnostavat (esim. viljellyt tai villit yrtit, viljellyt juurekset) ja minkälaisia määriä ollaan valmiita ostamaan. Kartoitetaan ostajien kiinnostus sopimukselliseen toimintaan ja sopimusviljelyyn, pyritään edistämään sopimuksellisuutta ja suunnitelmallisuutta.
 - Neuvotellaan ja ohjeistetaan ostajien ja myyjien välistä viitehinnoittelua luonnon tuotteille.
 - Järjestetään yleisiä neuvonta- ja informaatiotilaisuuksia.
3. Tietoisuuden lisääminen: mm. opintomatkat, seminaarit. Lisätään toimijoiden tietoisuutta erilaisista luonnonvaratuotannon mahdollisuuksista. Yrttien ja sienien kaupallinen poiminta vaatii poimijakoulutusta, jonka järjestämisen tulisi olla jatkuvaa toimintaa, jotta alueen yritysten raaka-ainetarpeiden täyttämiseksi voidaan taata riittävä määrä poimijoita ja kerääjiä. Hankkeen tehtäviin kuuluu myös yhteistyö eri koulutusten järjestäjien kanssa poimijakoulutusten suunnittelu ja koulutustahojen aktivointi kyseisiin koulutuksiin, sillä hanke ei voi järjestää koulutusta.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 44 237 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päättymisvuosi: 2017

LUONNONYRTEISTÄ BISNESTÄ

Hankesisällön tiivis kuvaus:

Hankkeen tavoitteena on lisätä luonnonyrtilian luomia mahdollisuuksia elintarvike-, ruoka-, matkailu- ja hyvinvointialan keskuudessa Kanta- ja Päijät-Hämeessä niin, että toimijoille tulee luonnonyrttien käytön avulla uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia sekä luonnonyrtit tuovat liiketoiminnallista hyötyä. Hankkeessa selvitetään luonnonyrttien kerääjäverkoston toimitusketjua. Hankkeen kohderyhmää ovat Kanta- ja Päijät-Hämeen ruokapalvelu-, elintarvike-, matkailualan ja hyvinvointialan toimijat.

Hankkeen päätoteuttaja:

ProAgria Etelä-Suomi ry / MKN Ruoka- ja yrityspalvelut

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Outi Penttilä, outi.penttila@maajakotitalousnaiset.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://etela-suomi.maajakotitalousnaiset.fi/hankkeet/luonnonyrteista-bisnesta-10170>

Hankkeen kuvausteksti:

Villinä kasvaneet luonnonyrtit ovat kasvavan kiinnostuksen kohteena niin ruokapalvelu-, elintarvike-, matkailu- kuin hyvinvointialan yrityksissä. Luonnonyrttien mahdollisuuksia on kuitenkin hyödynnetty vielä vähän.

Luonnonyrteistä bisnestä -hankkeen tavoitteena on lisätä luonnonyrtilian luomia mahdollisuuksia elintarvike-, ruoka-, matkailu- ja hyvinvointialan keskuudessa Kanta- ja Päijät-Hämeessä niin, että toimijoille tulee luonnonyrttien käytön avulla uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia sekä liiketoiminnallista hyötyä. Hankkeessa myös kehitetään luonnonyrttien poiminta- ja toimitusketjua.

Hankkeen toimenpiteitä toteutetaan pääasiassa tiedottamisen, verkostojen luomisen sekä eri-

laisten työpajojen ja koulutusten kautta. Hankkeen tapahtumissa ja koulutuksissa opitaan yhdessä pohtimisten ja ideoimisen sekä käytännön esimerkkien ja tekemisen kautta.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Kanta-Häme

Päijät-Häme

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 98 494 €

Aloittamisvuosi: 2018

Päättymisvuosi: 2019

LUONNOSTA KÄSIN

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena on järjestää lapsille ja nuorille monipuolisesti toiminnallisia ja opettavaisia kerhoja, leirejä ja kursseja, joissa nivotaan yhteen hankkeen tärkeät teemat: lähiruoka, kierrätys sekä luonnosta ja eläimistä saatava hyvinvointi. Muhos, Utajärvi ja Tyrnävä kuuluvat hankealueeseen.

Hankkeen päätoteuttaja:

Muhoksen 4H-yhdistys

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Teija Poikola luonnosta.kasin@4h.fi ja Kirsi Pajala muhos@4h.fi

Hankkeen muut toimijat:

Tyrnävän ja Utajärven 4H-yhdistykset

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on järjestää lapsille ja nuorille monipuolisesti toiminnallisia ja opettavaisia kerhoja, leirejä ja kursseja, joissa nivotaan yhteen hankkeen tärkeät teemat: lähiruoka, kierrätys sekä luonnosta ja eläimistä saatava hyvinvointi. Hanke tekee Muhoksen 4H-yhdistyksen lisäksi yhteistyötä Utajärven ja Tyrnävän 4H-yhdistysten sekä muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma
Oulun seudun ja Nousevan rannikkoseudun Leaderit

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 201 000 €

Aloittamisvuosi: 2015

Päättymisvuosi: 2018

LUONNOSTA LAUTASELLE LUOLA -KOULUTUSHANKE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena on poimijaorganisaation toiminnan tehostaminen sekä luonnontuotealalla toimivien yritysten kilpailukykyyn parantaminen ja uuden yrittäjyyden synnyttäminen. Hankkeen toiminnan avulla pyritään luomaan näkyvyyttä ja positiivista nostetta luonnontuotealalle Keski-Suomessa.

Hankkeen päätoteuttaja:

ProAgria Keski-Suomi ry/Keski-Suomen maa- ja kotitalousnaiset

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Katariina Jousmäki, katariina.jousmaki@maajakotitalousnaiset.fi

Hankkeen muut toimijat:

Jyväskylän ammattikorkeakoulu JAMK

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on poimijaorganisaation toiminnan tehostaminen; hankkeessa koulutetaan luonnontuotteiden poimijoita ja koulutuksen tuloksena raaka-aineen kulku sekä yhteydenpito poimijoiden ja ostajien välillä tehostuu.

Tavoitteena on myös parantaa luonnontuotealan yritysten kilpailukykyä sekä synnyttää uutta yrittäjyyttä. Koulutusten avulla osallistujat oppivat ymmärtämään paremmin asiakkaiden tarpeita sekä suuntaamaan oman toimintansa liiketoiminnallisesti kannattavampaan suuntaan. Koulutuksissa annetaan lisäksi valmiuksia yrttien ja luonnonmarjojen viljelyyn. Hankkeessa järjestetään useita opintomatkoja kotimaassa ja yksi ulkomaille.

Hankkeen toiminnan avulla pyritään luomaan positiivista nostetta luonnontuotealalle Keski-Suomessa ja parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä. Samalla vahvistetaan ja luodaan yhteistyötä Keski-Suomen sekä muiden maakuntien luonnontuoteyrittäjien kesken.

Hankkeen kohderyhmänä ovat maaseutualueella toimivat yrittäjät ja yrittäjäksi aikovat, luonnontuotealalla toimivat yrittäjät ja luonnontuotteisiin liittyvän yritystoiminnan aloittamista suunnittelevat sekä luonnontuotteiden poimijat.

Hankkeen toimintamuoto: Koulutus

Hankkeen toteutusalue: Keski-Suomi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 265 190 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päättymisvuosi: 2019

LUONNOSTA LIKETOIMINNAKSI (LUOLI)

Hankesisällön tiivis kuvaus: Tavoitteena on parantaa pientä luonnontuotealan yritystoimintaa harjoittavien yritysten edellytyksiä kehittää toimintansa tuottavaksi liiketoiminnaksi sekä parantaa luonnontuotealan kehittymisen edellytyksiä toimijoiden välistä rajapintayhteistyötä lisäämällä.

Hankkeen päätoteuttaja:

Itä-Lapin kuntayhtymä

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Leila Junttila, leila.junttila@kemijarvi.fi

Hankkeen kuvausteksti:

LuoLi - Luonnosta liiketoiminnaksi hanke on Itä-Lapin (Kemijärvi, Salla, Savukoski ja Pelkosenniemi) ja Rovaniemen koulutus kuntayhtymän Lapin ammattiopiston (LAO) yhteistyöhanke, jossa kartoitetaan luonnontuotealan yritystoiminnan ja koulutuksen kehittämismahdollisuuksia eri toimijoiden välisenä yhteistyönä. Tavoitteena on parantaa pientä luonnontuotealan yritystoimintaa harjoittavien yritysten edellytyksiä kehittää toimintansa tuottavaksi liiketoiminnaksi sekä parantaa luonnontuotealan kehittymisen edellytyksiä toimijoiden välistä rajapintayhteistyötä lisäämällä. Hankeaika on 1.8.2016–31.10.2017.

Hankkeessa tehdään useita kartoituksia, mm. keräysvarastotoiminnan sekä viljelyn ja sadonkorjuun kehittämiseksi ja näytemaan perustamiseksi, kartoitetaan luonnontuotealan kehittämiseen soveltuvat olemassa olevat ja uudet tarvittavat koulutus ja yritystilat Lapin oppilaitoksissa ja Itä-Lapissa. Yritysten yhteistyön lisäämiseksi kartoit-

tetaan sopivia veturiyrityksiä Lapista ja muualta. Luonnontuotealan yritysten kehittämistarpeita kartoitetaan erityisesti kasvu- ja kehittämisorientoituneiden yritysten osalta Lapissa. Hankkeessa tehtyjä kartoituksia käytetään myös laadittaessa kolmivuotinen suunnitelma luonnontuotealan kehittämiseksi Itä-Lapissa. Pitkän tähtäimen käytännön tavoite on Lapin luonnontuotteiden jalostusasteen nosto. Hankkeessa vahvistetaan yrittäjien, kehittäjien ja koulutusorganisaatioiden yhteistyön tekemisen tapoja ja käytäntöjä. Tiedonvälityksessä yhteistyötä tehdään erityisesti Luonnonvarakeskuksen ja Lapin ammattikorkeakoulun Lutunen-hankkeen kanssa, jotta uusien tieto saadaan yrittäjien käyttöön. LuoLi-hankkeen tulokset tulevat olemaan käytettävissä laajasti luonnontuotealan kehittämisessä.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:Lappi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 241 285 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päättymisvuosi: 2017

LUONNOSTA TURVAA

Hankesisällön tiivis kuvaus: Luonnosta turvaa -hankkeella kannustetaan kotitarveviljelyyn, luonnontuotteiden keräämiseen ja kotivara-ajatteluun. Hankkeen aikana kehitetään ja toteutetaan toimintaa, jolla lisätään yhteisöllisyyttä ja kannustetaan ihmisiä mukaan hyödyntämään luonnontuotteita.

Hankkeen päätoteuttaja:

Pohjois-Karjalan Martat ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Maarit Sallinen-Uusoksa

maarit.sallinen-uusoksa@martat.fi

Hankkeen kotisivu:

www.martat.fi/pohjois-karjala/luonnosta-turvaa/

Hankkeen muut toimijat:

Proagria Pohjois-Karjala Maa- ja kotitalousnaiset, Maaseudun sivistysliitto Joensuun kulttuuriyhdistys ry

Hankkeen kuvausteksti:

Luonnosta turvaa -hankkeella kannustetaan kotitarveviljelyyn, luonnontuotteiden keräämiseen ja kotivara-ajatteluun. Hankkeen aikana kehitetään ja toteutetaan toimintaa, jolla lisätään yhteisöllisyyttä ja kannustetaan ihmisiä mukaan hyödyntämään luonnontuotteita. Kehitetty toimintamalli on hankkeen jälkeen muidenkin käytettävissä ja tuotettua neuvontamateriaalia on kaikkien saatavilla mm. nettisivuilla.

Ensinnäkin hankkeen aikana järjestetään luonnontuotteiden keräämiseen liittyvää neuvontaa ja kursseja. Kotitarveviljelyn ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi toteutetaan laatikkoviljelymalleja sekä helppohoitaisia yhteisiä hyötykasviviljelyksiä. Hankkeen aikana tuotetaan selkokielistä neuvontamateriaalia. Toiseksi hankkeen aikana testataan uudenlaisia etäneuvonnan malleja ja tuotetaan sähköisiä neuvontamateriaaleja. Kolmanneksi toteutetaan yhteisöllisyyttä lisäävin menetelmin toteutettuja näkyvyystempauksia, tapahtumia sekä viljely- ja koristekasveja hyödyntäviä yhteisöllisiä teoksia.

Lähtökohtana on ollut, että luonnontuotteiden kerääminen tarjoaa tilaisuuksia yhteisöllisyyden lisäämiseen, mutta myös mahdollisuuden lisätoimeentuloon. Luonnontuotteiden keruun ja kotitarveviljelyn lisäämisen tarve liittyy myös ruokaturvallisuteen poikkeustilanteissa. Toimintaan haetaan mukaan eri-ikäisiä, myös erityisryhmiin kuuluvia henkilöitä.

Kohderyhmän muodostavat asukas-, kylä- ja marttayhdistykset, maa- ja kotitalousnaiset, nuoret, työttömät, maahanmuuttajat ja hoivakotiyhteisöt asukkaineen. Lisäksi yleisötapahtumilla tavoitetaan seudun asukkaita ja tuotetulla sähköisellä materiaaleilla aiheesta kiinnostuneita henkilöitä myös muualla. Neuvontamateriaalit ovat käytössä hankkeen jälkeen Marttajärjestön neuvontatyössä koko Suomessa.

Hankkeen toteuttavat yhteistyössä Pohjois-Karjalan Martat ry, Pro Agria Pohjois-Karjala ry/ Maa- ja kotitalousnaiset, Maaseudun Sivistysliiton Joensuun kulttuuriyhdistys ry. Hankkeen aikana yhteistyökumppaneiksi haetaan myös oppilaitoksia ja yhdistyksiä, jotka toimivat nuorten kanssa.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Pohjois-Karjala

Keski-Karjala

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma
Joensuun seudun Leader ry
Keski-Karjalan kehittämissuunnitelma Jetina

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 199 120 €
Aloittamisvuosi: 2015
Päättämismuosi: 2018

LUONTO- JA LUONNONTUOTEPAINOTTEINEN KANSAINVÄLINEN LEIRIKOULU, LUOPALE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa selvitetään luonto- ja luonnontuotepainotteisen leirikoulun perustamisen mahdollisuuksia Kainuussa. Hankkeessa kartoitetaan alueen matkailu- ja kulttuuripalveluja tuottavat yritykset, luonnontuotealan yritykset ja niiden mahdollisuudet leirikoulupalvelujen tuottamiseen, luodaan yritysten väliset verkostot sekä selvitetään ulkomaalaisten ja kotimaisten opettajien toiveet leirikoulun sisällössä.

Hankkeen päätoteuttaja: Arktiset Aromit ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Outi Manninen, outi.manninen@arctic-flavours.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://www.arktisetaromit.fi/fi/hankkeet/>

Hankkeen muut toimijat:

Suomussalmen kunta
Metsähallitus

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeessa selvitetään luonto- ja luonnontuotepainotteisen leirikoulun perustamisen mahdollisuuksia Suomussalmen ja Hossan kansallispuiston alueella. Hankkeessa kartoitetaan alueen matkailu- ja kulttuuripalveluja tuottavat yritykset, luonnontuotealan yritykset ja niiden mahdollisuudet leirikoulupalvelujen tuottamiseen sekä luodaan yritysten väliset verkostot.

Lisäksi selvitetään Suomussalmen oppilaitosten mahdollisuudet leirikoulupalveluja tarjoavien yritysten apuna sisällön tuottamisessa opetushallituksen hyväksymällä tavalla, sekä selvitetään suomalaisen koulujärjestelmän yhteensopivuus muiden maiden koulujärjestelmien kanssa.

Hankkeessa tutustutetaan ulkomaalaiset yhteistyökumppanit Suomussalmen ja Hossan tarjoamiin mahdollisuuksiin ja sitoutetaan

kumppanit hankkeeseen. Esiselvityshankkeessa kartoitetaan eri oppilaskäryhmien vaateet leirikoululle ja määritetään leirikoulun kohderyhmä.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Kainuu

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma
Kainuun ELY-keskus
Suomussalmen kunta

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 32 813 €
Aloittamisvuosi: 2017
Päättämismuosi: 2018

LUOTUKASVUUN

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeella tuetaan luonnontuoteyrittäjyyttä Pohjois-Pohjanmaalla ja tehdään alaa näkyväksi. Hankkeessa kootaan erityisesti aloittavia yrittäjiä yhteisöiksi, verkostoidutaan, järjestetään yrittäjyysosaamiseen liittyviä työpajoja ja opintomatkoja kotimaahan - ja ulkomaille sekä luonnontuote -markkinatapahtumia ja popup-myyntiä.

Hankkeen päätoteuttaja: PSK-Aikuisopisto

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Anne Siira-Pietikäinen,
anne.siira-pitikainen@psk.fi

Hankkeen muut toimijat:

Oulun maa- ja kotitalousnaiset

Hankkeen kuvausteksti:

LuotuKasvuun (Luonnontuoteala kasvuun) on Euroopan maaseuturahaston (80%) ja PSK-Aikuisopiston (20%) yhdessä rahoittama hanke, jossa parannetaan luonnontuoteosaajien ja -yrittäjien valmiuksia ammattimaiseen kasvuyrittäjyyteen Pohjois-Pohjanmaalla. Samalla tehdään alaa näkyväksi sekä luodaan yhteistyötä ja uusia mahdollisuuksia alan tuotteiden myyntiin ja markkinointiin.

Hankkeessa rakennetaan luonnontuottajatiimejä ja yhteisöjä, joissa saadaan ja annetaan vertaistukea sekä ideoidaan yhdessä uusia tuotteita asiakasyritysten tuella. Omaa yritystä suunnittelevat pääsevät testaamaan yritysideoita turvallisesti osuuskunnan jäsenenä. Hankkeessa järjestetään yrittäjyyteen liittyviä työpajoja, opintomatkoja ko-

timaahan ja ulkomaille sekä luonnontuotteiden markkinatapahtumia. Tämän lisäksi ideoidaan ja toteutetaan yhteistä myyntiä ja markkinointia.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma, MSR
PSK-Aikuisopisto

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 250 000 €
Aloittamisvuosi: 2017
Päättämisyvuosi: 2020

LÄHDE LUOMUN MATKAAN! – LUOMUN LISÄARVON HYÖDYNTÄMINEN ETELÄ-SAVON MATKAILUYRITYSTEN LIIKETOIMINNASSA

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen keskeisenä ajatuksena on tuoda luomu globaalien matkailun kehitystrendien sisään eteläsavolaisista lähtökohdista käsin.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Hanna Kumela, hanna.kumela@luke.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://www.luke.fi/projektit/lahe/>

Hankkeen muut toimijat:

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on tuottaa tietoa mahdollisuuksista, kuinka luomu ja luomubrändi voidaan tuoda osaksi erilaisiin matkailuun liittyviin tuotteisiin ja palveluihin, mahdollistaa uusien luomua hyödyntävien tuote- ja palveluinnovaatioiden syntyminen sekä lisätä tietoa luomusertifioituista keruualueista, edistää luomuluonnontuotteiden käyttöä ja jalostamista sekä luomukeruualueiden hyödyntämistä matkailussa, niin elintarvikkeina kuin ohjelmapalveluissa.

Hanke toimii 1.11.2017–31.10.2019 välisenä aikana ja hanketta rahoittavat Etelä-Savon maakuntaliitto, Mikkelin seudun kehityshankerahasto, Juvan kunta, Mikkelin yliopistokeskus sekä yritykset.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Etelä-Savo

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: EAKR

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 210 908 €
Aloittamisvuosi: 2017
Päättämisyvuosi: 2019

MAHDOLLISUUKSIA JATKOJALOSTUKSEEN

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeella edesautetaan elintarvikealan kasvua Pohjois-Karjalassa ja tuetaan yrittäjiä jatkojalostustoiminnan aloittamisessa tai laajentamisessa.

Hankkeen päätoteuttaja:

Pohjois-Karjalan koulutus kuntayhtymä

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Marja-Leena Hirvonen,
marja-leena.hirvonen@pkky.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://pkky-wp.pkky.fi/luonnostatuotteeksi/>

Hankkeen muut toimijat:

Itä-Suomen yliopisto
Joensuun Sedun Kehittämissyhtiö Josek Oy

Hankkeen kuvausteksti:

Tavoitteena on uusien jatkojalostustoiminnan aloittamisesta tai laajentamisesta kiinnostuneiden henkilöiden ja yritysten tavoittaminen, elintarvikealan raaka-aineiden tuotannon ja hyödyntämisen lisääminen, tuotekehitysosaamisen edistäminen ja elintarvikealan kasvun edesauttaminen Pohjois-Karjalassa.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Kehittäminen
Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Karjala

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma ELY-keskus
Pohjois-Karjalan kunnat

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 490 263 €

Aloittamisvuosi: 2017

Päätymisvuosi: 2018

**MARJAKOPTERI – MIEHITTÄMÄTTÖMÄT
ILMA-ALUKSET MARJASATO-
SEURANNASSA, ESISELVITYS**

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Henri Vanhanen, henri.vanhanen@luke.fi

Hankkeen muut toimijat:

SYKE

Pohjois-Karjalan ELY

Pohjois-Savon ELY

Hankkeen kuvausteksti:

MARJAKOPTERI – hankkeessa selvitetään miehittämättömien ilma-alusten (UAV) mahdollisuuksia luonnonmarjasatojen seurannassa. Luonnonmarja-alan kasvuille suurin yksittäinen pullonkaula on edelleen marjaraaka-aineen riittämätön ja epävarma saatavuus. Ala on riippuvainen asiantuntijoiden ja yritysten omien työntekijöiden satoarvoista. Näiden pohjalta yritykset tekevät päätöksensä kutsuttujen poimijoiden sijoittamisesta. Epätarkat arviot sadosta voivat johtaa virheellisiin poimijoiden sijoittamiseen – tämä vaikuttaa suoraan ulkomaa-laisten työntekijöiden tulonmuodostukseen ja kaupallisen marjankeruun sosiaaliseen kestävyteen.

Marjasatoarvioita on pyritty tarkentamaan laajentamalla valtakunnallista seurantaverkostoa mutta nopeasti kehittynyt UAV teknologia ja helppo saatavuus on kasvattanut niiden potentiaalia ympäristöseurannassa. Tämä luo huomattavan pohjan kehittää luonnonmarjojen seurantaan soveltuvia menetelmiä joko marja-alan yritysten tai harastajien hyödyntäminä.

Hankkeen tarkoituksen on tuottaa esiselvitys UAV teknologian soveltuvuudesta luonnonmarjojen satoseurannassa tarkastelemalla:

1. Millaisia vaihtoehtoja nykyaikaiset kuvantamismenetelmät tarjoavat?
2. Millaisia mahdollisuuksia miehittämättömät ilma-alukset tarjoavat laajojen alueiden satopotentiaalin ja – tilanteen arvioimiseksi?
3. Millaisia liiketoimintamahdollisuuksia edellä mainituissa, mahdollisissa satoseurantamenetelmissä on?
4. Millaista jatkokehittämistä edellä mainittujen, mahdollisesti käyttökelpoisten menetelmien käyttöönotto edellyttää?

Hanke toimii 1.5.2018-30.4.2019 välisenä aikana ja sitä rahoittaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma. Tuen on myöntänyt Pohjois-Karjalan, Lapin ja Kainuun ELY-keskukset.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Kainuu, Lappi, Pohjois-Karjala

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 77 000 €

Aloittamisvuosi: 2018

Päätymisvuosi: 2019

MARJOILLA MAAILMALLE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeella vahvistetaan Haapaveden-Siikalatvan seutukunnan asemaa luonnonmarjojen liiketoiminnan valtakunnallisena keskuksena.

Hankkeen päätoteuttaja: SHEEMU

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Annukka Oiva-Kess, a.oivakess@gmail.com

Hankkeen muut toimijat:

Haapaveden-Siikalatvan seutukunnan yrittäjät

Hankkeen kuvausteksti:

Hanke jakaantuu vaiheisiin ja vaiheiden mukaisiin toimenpiteisiin

- asiakastarpeiden analyysi (tarpeet, määrä, laatu-kriteerit), markkina-alueen ja potentiaalisen myynnin tunnistaminen (karkeat hinta-, kustannus- ja kannattavuuslaskelmat), jatkojalostustarpeiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen ja brandin (asiakaslupaus)
- käytettävissä olevien maa-alueiden (metsä-, turve-, suo- ja joutomaiden) kartoittaminen kartta-aineiston perusteella sekä maanomistus-suhteiden selvittämällä sekä maastokatselmuksille
- nykyisten ja uusien marjanviljelijöiden rekrytointi, innostuneiden marjanviljelijöiden tunnistaminen, arviointi, rekrytointi ja opastus sekä marjanviljelyn investointitarpeiden analyysi (metsä, taimet, istutus) ja esimerkinomaisten investointisuunnitelmien laadinta ja investointien tuoton laskelmat, mahdollisten malliyhteistyösopimusten suunnittelu.

- luonnonmarjojen puoliviljelyn ja koneellisen poiminnan suunnittelu.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma
Keskipiste-Leader

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 60 000 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päättämisyvuosi: 2017

MIKROAALTOJEN JA KRYOKONSENTRAATION HYÖDYNNETTÄVYYS TEOLLISISSA PROSESSEISSA (KRYOMIKRO)

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa tutkitaan kahden Suomen prosessiteollisuudessa hyödyntämättömän tekniikan, kryokonsentraation ja mikroaaltokäsittelyn, soveltuvuutta elintarvikkeiden ja luonnontuotteiden prosessointiin, sekä nestemäisten jätteiden käsittelyyn.

Hankkeen päätoteuttaja:

Oulun yliopisto, Kajaanin yliopistokeskus, MITY

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Mari Jaakkola, mari.jaakkola@oulu.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeessa tutkitaan kahden Suomen prosessiteollisuudessa hyödyntämättömän tekniikan, kryokonsentraation ja mikroaaltokäsittelyn, soveltuvuutta elintarvikkeiden ja luonnontuotteiden prosessointiin, sekä nestemäisten jätteiden käsittelyyn. Hankkeen avulla pyritään tuomaan maailmalla yleistyviä tekniikoita suomalaisten toimijoiden tietoisuuteen ja hyödynnettäväksi heidän toimintansa kannattavuuden, tuottavuuden ja kilpailukyyn parantamiseksi. Hankkeessa prosessoidaan yritysten näynteitä kryokonsentraatiolla ja mikroaaltotekniikalla ja tutkitaan prosessoinnin vaikutus tuotteiden laatuun. Lisäksi selvitetään prosessoinnin laiteinvestoinneista ja käytöstä muodostuvia kustannuksia. Hankkeen tulosten avulla yritykset pystyvät arvioimaan tekniikoiden soveltuvuutta omaan prosessiinsa sekä prosessien tehokkuuden, että kustannusten kannalta.

Kryokonsentraatio on prosessi, joka tapahtuu luonnostaan vesiliuoksen jäätyessä: puhdas vesi

kiteytyy ensin ja sulaan osaan konsentroituvat liuoksessa olevat vesiliukoiset yhdisteet, kuten suolat, vitamiinit, proteiinit ja aromaattiset yhdisteet. Mikroaaltouuni löytyy lähes jokaisesta kotitaloudesta, sillä tekniikka on nopea, yksinkertainen ja kustannustehokas. Lämmityksen lisäksi tekniikkaa voi käyttää monipuolisesti erilaisissa teollisissa prosesseissa: kuivaukseen, uuttoon, kypsennykseen, pastörointiin, sterilointiin sekä entsyymien nopeaan deaktivointiin. Tekniikan teollisuuskäytön ennustetaankin yleistävän lähitulevaisuudessa merkittävästi.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Kehittäminen
Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Kainuu

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: EAKR

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 260 000 €

Aloittamisvuosi: 2017

Päättämisyvuosi: 2019

MUSHROOM ROAD - SIENITIE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa opastetaan luonnon raaka-aineista erityisesti sienien poimintaa ja käyttöä Pohjois-Satakunnan alueella.

Hankkeen päätoteuttaja:

ProAgria Länsi-Suomi ry
Maa- ja kotitalousnaiset

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Leena Ylikännö, leena.ylikanno@proagria.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeessa opastetaan luonnon raaka-aineista erityisesti sienien poimintaa ja käyttöä Pohjois-Satakunnan alueella. Tarkoituksena on vahvistaa myös alueen asemaa houkuttelevana kansainvälisenä matkailukohteena ja vahvistaa alueen maaseutumatkailun kannattavuutta. Euroopassa löytyy paljon myös muita alueita ja maita, joissa sienien käytöllä on erityinen asema ja niitä halutaan hyödyntää paremmin.

Hankkeen tarkoituksena on muodostaa sisällöllisesti samoista aihealueista kiinnostuneiden alueiden kanssa ”Mushroom road” -verkosto, jossa tulevaisuuden tavoitteena on brändätä sienestys-

alueita ja kehittää yhteisesti verkoston puitteissa yhteismarkkinointia ja tiedonvaihtoa sekä kaikkien luonnossa liikkuvien tietotaitoa. Hanke tekee yhteistyötä Etelä- Pohjanmaalla toimivan Villiruoka valuutaksi hankkeen kanssa.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Satakunta

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma
Leader Aktiivinen Pohjois-Satakunta

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 59 000 €

Aloittamisvuosi: 2017

Päätymisvuosi: 2019

NATURAL WAX OF ARCTIC BERRIES AS OUR TREASURE-WAX

Hankesisällön tiivis kuvaus: Vuonna 2016 käynnistyneessä Interreg Nord rahoitteisessa hankkeessa kehitetään menetelmiä arktisten marjojen (puolukka ja metsämustikka) sisältämien luonnovahojen talteenottamiseksi marjateollisuuden sivuvirroista, sekä kartoitetaan marjavahojen kaupallisia sovelluksia ja liiketaloudellista merkitystä.

Hankkeen päätoteuttaja:

Oulun yliopisto, MNT-keskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Janne Remes, janne.remes@oulu.fi

Hankkeen kotisivu: www.oamk.fi/wax

Hankkeen muut toimijat:

Oulun yliopisto, Ekologian ja Genetiikan osasto,
Oulun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikkö,
Luulajan teknillinen yliopisto, Ruotsi, NIBIO -
Norsk Institutt for bioøkonomi, Norja

Hankkeen kuvausteksti:

Arktisella alueella meillä on erinomainen, tällä hetkellä hyödyntämättä oleva luonnonvara marjojen sisältämässä vahassa, jonka talteenotto tarjoaa uusia mahdollisuuksia uuden liiketoiminnan kehittämiseen. Hankkeen päätavoitteena on kehittää menetelmiä arktisten marjojen, kuten puolukan (*Vaccinium vitae-idis*) ja metsämustikan (*Vaccinium myrtillus*) kuoriosan sisältämän vahan talteenottamiseksi teollisuuden sivuvirroista. Hankkeessa

selvitetään luonnonvahan kemialliset ja fysikaaliset ominaisuudet sekä sen soveltuvuus eri käyttökohteisiin. Hankkeessa myös selvitetään systemaattisesti luonnonvahan liiketaloudellista potentiaalia.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys

Kehittäminen

Tutkimus

Hankkeen toteutusalue:

Kansainvälinen

Lappi

Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Kansainväliset rahoitusohjelmat

Muu rahoitus

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 984 943 €

Aloitussuosi: 2016

Päätymisvuosi: 2019

NATUREBIZZ – BUSINESS AND WELLNESS FROM GREEN ECONOMY GROWTH

Hankesisällön tiivis kuvaus:

Hankkeen päätoteuttaja:

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Sanna-Mari Renfors, sanna-mari.renfors@samk.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://www.projectnaturebizz.eu>

Hankkeen muut toimijat:

University of Södertörn, Ruotsi

Vidzeme University of Applied Sciences, Latvia

University of Tartu, Viro

Pärnu College, Viro

Hankkeen kuvausteksti:

Vihreän ja sinisen talouden kasvu synnyttää uutta liiketoimintaa ja tuo hyvinvointia. Se tarjoaa mikroryittäjille uusia liiketoimintamahdollisuuksia korkean arvonlisän tuotteiden ja palvelujen kasvavan kysynnän myötä. Kuluttajien muuttuvat tarpeet edellyttävät yhä ekologisempien, terveellisempien ja kestävien tuotteiden ja palvelujen tarjonnan lisäämistä hyödyntäen paikallisia luontoresursseja.

Hanke tukee vihreän yrittäjyyden kasvua ja kilpailukykyä sekä vihreän liiketoiminnan kehittymistä nousevana sektorina kehittämällä tähän liittyvää liiketoimintaosaamista. Hankkeessa suunnitellaan aihealueen monialainen täydennyskoulutuskokonaisuus, joka on suunnattu pääasiassa luontoresursseja hyödyntäville tai tästä kiinnostuneille mikroyrittäjille.

Hankkeen kohderyhmänä ovat vastuullisesti toimivat mikroyrittäjät, jotka toimivat luontomatkailun, luomukosmetiikan tai vaatetuotannon parissa, käsityöläisinä, keruutuotteiden jalostajina tai vaikkapa luomuviljelijöinä Suomessa, Ruotsissa, Virossa ja Latviassa. Lisäksi yritysten neuvonta- ja kehittämisorganisaatiot, yritysneuvojat ja korkeakoulujen opiskelijat ovat hankkeen kohderyhmää.

Hankkeen kautta erityisesti yrittäjät saavat räättälöityä ja kohdistettua osaamista, joka mahdollistaa kestäväen yritys- ja liiketoiminnan kasvattamisen heidän luontoarvojensa mukaisesti. Hanke uudistaa ammatillista koulutusta ja vahvistaa osaamisen uudelleen suuntaamista tukien yrittäjien mukautumista muuttuvaan liiketoimintaympäristöön. Hankkeen kautta yrittäjät myös verkostoituvat kansainvälisesti.

Hanke toimii 1.3.2018 - 31.10.2020 välisenä aikana ja sitä rahoittaa Interreg Central Baltic.

Hankkeen toimintamuoto: Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue: Kansainvälinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Interreg Central Baltic

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 400 000 €

Aloittamisvuosi: 2018

Päättymisvuosi: 2020

NUORTEN LUONTO

Hankesisällön tiivis kuvaus: Nuorten Luonto -kehittämishankkeen tarkoitus on lisätä salolaisten 6–28-vuotiaiden lasten ja nuorten ympäristö vastuullisuutta, luoda ja parantaa heidän luontosuhdettaan ja edesauttaa nuorten työllistymistä luonnonvara-alalle.

Hankkeen päätoteuttaja: Salon 4H-yhdistys

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Janina Mäkinen, janina.makinen@4h.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://salo.4h.fi/hankkeet/nuorten-luonto-2015-2018/>

Hankkeen kuvausteksti:

Nuorten Luonto -kehittämishankkeen tarkoitus on lisätä salolaisten 6–28-vuotiaiden lasten ja nuorten ympäristövastuullisuutta, luoda ja parantaa heidän luontosuhdettaan ja edesauttaa nuorten työllistymistä luonnonvara-alalle. Toimenpiteinä ovat erilaiset luontoaiheiset kurssit, teemapäivät, kerhot, leirit, retket, tietoisuuskurssit, kilpailut ja haasteet. Lisäksi toteutetaan erilaisia, hyvinvointia luonnon välityksellä lisääviä toimenpiteitä, kuten metsäkuutioita. Luonnonvara-alan mahdollisuuksia nuorten työllistämiseksi parannetaan esittelemällä nuorille alan työ- ja koulutusmahdollisuuksia ja kartoittamalla olemassa olevia sekä luomalla uusia luonnonvara-alan nuorille soveltuvia työpaikkoja ja yritysideoita. Samalla parannetaan yleisesti ottaen nuorten työelämävalmiuksia ja rohkaistaan heitä kokeilemaan yrittäjänä toimimista. Verkon tarjoamia mahdollisuuksia hyödynnetään monipuolisesti hankkeen toiminnoissa ja hankkeen aikana luodaan luonnonvara-alan toimijoiden verkostoa paikallisesti ja myös laajemmin.

Hankkeen aikana tavoitetaan eri tavoin 3 000 lasta ja nuorta. Tavoitteena on, että 80 lasta osallistuu hankkeen järjestämiin luontokerhoihin ja leireille, 200 lasta ja nuorta osallistuu luontoaiheisille kursseille ja teemapäiville, 1500 nuorta saa tietoa luonnonvara-alan työ- ja koulutusmahdollisuuksista, 15 nuorta työllistyy hankkeen kautta luonnonvara-alalle tai kokeilee yrittäjyyttä luonnonvara-alalla sekä 150 kuvaa julkaistaan hankkeen aikana Instagramissa tai muussa verkon kuvaviestinpalvelussa. Hankkeen toteutusajaksi on 1.9.2015–31.8.2017, jatkoajaksi 31.3.2018 saakka.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Varsinais-Suomi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma

Leader Ykkösakseli

Salon seudun luonnonsuojeluyhdistys

MTK-Kiikala

Juha Punta -Säätiö

Suur-Seudun Osuuskauppa

LC Salo

LC Salon Birgitat

LC Halikko-Rikala

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 153 221 €

Aloittamisvuosi: 2015

Päätymisvuosi: 2018

**OULUN SEUDUN BIOTALOUSLEADER
-KIERTUE**

Hankesisällön tiivis kuvaus: Oulun Seudun BiotalousLeader -kiertue välittää tietoa biotaloudesta alueen yrityksille ja asukkaille eritavoin, järjestää tilaisuuksia ja nostaa esille hyviä esimerkkejä. Biotalous tarkoittaa taloutta, joka käyttää uusiutuvia luonnonvaroja ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Hankkeen päätoteuttaja:

ProAgria Oulu, Oulun Maa- ja kotitalousnaiset

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Taimi Mahosenaho, taimi.mahosenaho@maajakotalousnaiset.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://www.proagriaoulu.fi/fi/biotalousleader/>

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen päätavoite on tiedottaa Oulun Seudun Leaderalueen yrityksiä ja asukkaita siitä, mitä biotalous voi pitää sisällään ja innostaa tiedottamisen avulla ideoimaan ja tunnistamaan tämän alueen mahdollisuuksia. Asiaa tuodaan esille onnistuneiden yritysesimerkkien avulla. Yhtenä hyvänä esimerkkinä hankkeessa käytetään ”Palopuron kylän” mallia, jossa maatilat ja yritykset toimivat yhteistyössä hyödyntäen toisiaan sekä liiketoiminnassa että kiertotaloudessa.

BiotalousLeader kiertue -hanke on luonteeltaan maaseuturahaston paikallinen tiedonvälityshanke. Tiedotuksessa kiinnitetään huomiota Oulun seudun Leader-alueen erityispiirteisiin. Alueen keskellä sijaitsee koko Pohjois-Pohjanmaan asutuskeskittymä ja reuna-alueilla on harvaanasuttua maaseutua. Koko alue on kuitenkin suhteellisen lähellä Oulua. Se mahdollistaa erityisesti vaihtoehtoisten ruoan jakelukanavien ja lähiluontopalveluiden kehittämisen. Alueen aktiiviset kylät ovat myös oiva mahdollisuus kyläkohtaisen yrittäjyys- ja kiertotaloustoimintamallin toteuttamiselle.

BiotalousLeaderilla tarkoitetaan taloutta, joka käyttää uusiutuvia luonnonvaroja ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tuotteet voivat olla

joko aineellisia tai aineettomia. Luonnon keruutuotteet ja lähiluontoon liittyvät palvelut ovat osa toimintaa. Biotalous ja puhtaat ratkaisut on nostettu yhdeksi Suomen hallituksen kärkihankkeiden painopistealueeksi.

Hankkeen toimintamuoto: Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma Oulun Seudun Leader

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 180 000 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päätymisvuosi: 2018

**PAKURI JA METSIEN ERIKOISSIENET –
NIMISUOJAN TURVIN VIENTIIN**

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hanke valmistelelee Pakurille ja Tikkateelle EU:n nimisuojan suojatulle alkuperänimitykselle (SAN).

Hankkeen päätoteuttaja:

Pro Pakuri Finland ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Hannu Piispanen, hannu.piispanen@propakuri.fi

Hankkeen muut toimijat:

Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti
Luonnonvarakeskus

Hankkeen kuvausteksti:

Suomeen on muodostunut viime vuosikymmenen aikana metsän erikoissieniä, kuten esimerkiksi pakuria ja lakkakääpää jalostavaa teollisuutta. Pääsiallisella markkina-alueella Aasiassa nämä tunnetaan lääkinällisinä sieninä. Lääkinällisten sienten markkinat globaalisti ovat itsessään kymmeniä miljardeja euroja. Suomella on mahdollisuus nostaa tuotteiden näkyvyyttä ja brändiänsä imagoa käyttämällä EU:n nimisuoja keskeisimpien pitkän käyttöhistorian omaavien tuotteiden osalta. Hanke valmistelelee Pakurille ja Tikkateelle EU:n nimisuoja, suojattua alkuperänimitystä (SAN).

Hankkeen toimintamuoto:

Kehittäminen
Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue:

Kansainvälinen
Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Etelä-Savon ELY-keskus

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 106 551 €
Aloittamisvuosi: 2017
Päättymisvuosi: 2020

**PUOLUKAN ARVOAINET JALOSTETTUI-
NA MAAILMANMARKKINOILLE (PULU)**

Hankesisällön tiivis kuvaus: Puolukan arvoai-
neet jalostettuina maailmanmarkkinoille (PULU)
-hankkeessa viimeistellään puolukan fenolisten
yhdisteiden rikastuksen kehitystyö. Tavoitteena on
rikasteen kaupallistaminen ja markkinointi lisära-
vinne- tai elintarviketeollisuuden käyttöön.

Hankkeen päätoteuttaja:

Oulun yliopisto, Kajaanin yliopistokeskus, Mittaus-
tekniikan yksikkö

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Mari Jaakkola, mari.jaakkola@oulu.fi

Hankkeen kuvausteksti: P

uolukassa (*Vaccinium vitis-idaea*) on runsaasti kiin-
nostavia fenolisia yhdisteitä, joilla on lukuisten yleis-
esti tunnettujen positiivisten terveysvaikutusten
vuoksi suuret ja kasvavat kansainväliset markki-
nat. ”Puolukan arvoaineet jalostettuina maailman-
markkinoille (PULU)” -hankkeessa viimeistellään
puolukan fenolisten yhdisteiden rikastuksen ke-
hitystyö. Tavoitteena on rikasteen kaupallistami-
nen ja markkinointi lisäraavinne- tai elintarvikete-
ollisuuden käyttöön. Rikasteen valmistamisessa
hyödynnetään laboratorion aikaisemmin kosme-
tiikkateollisuudelle kehittämää ja patentoitua pro-
sessoitimenetelmää, sekä siitä jatkokehitettyä
prosessoitimenetelmää, joka uutuus- ja tekniikan-
tutkimuksen mukaan on patentilla suojattavissa.
Hankkeessa valmistetaan konkreettinen ja tarkasti
määritetty tuote, jolla on selkeät maailmanlaajuiset
markkinat. Keskeinen osa hanketta on kaupallis-
tamisen valmistelu, jossa otetaan yhteyttä poten-
tiaalisiin asiakkaisiin, selvitetään heidän tarpeet ja
vaatimukset sekä selvitetään uuden liiketoiminnan

aloittamiseen liittyviä keskeisiä asioita kuten liike-
toimintamallit ja rahoitusmahdollisuudet. Hank-
keen toteutetaan Oulun yliopiston Kajaanin yliopis-
tokeskuksen CEMIS-Oulun yksikössä Kajaanissa.

Hankkeen toimintamuoto: Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Kainuu

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: TEKES

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 299 000 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2017

**PURE POWER – THE WAVES OF THE WILD
FOOD**

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoit-
teena on lisätä Vaara-Karjalan alueella villiruokaan
liittyvää osaamista erilaisten koulutusten kautta.
Hankkeen aikana järjestetään myös Villiruoka-
festarit Ilomantsissa 18.8.2018 sekä valmistellaan
mahdollinen kansainvälinen hanke ko. teemaan
liittyen.

Hankkeen päätoteuttaja:

Vaara-Karjalan Leader ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Hannele Pyykkö, hannele.pyykko@lieksa.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Pure power - hankkeen tavoitteena on selvittää ja
etsiä yhteistyökumppaneita ja kouluttajia villiruoka-
ympäristöille. Hankkeen aikana kartoitetaan mahdol-
lisuudet järjestää koulutuksia ja tapahtumia villi-
ruoan ympärille esimerkiksi mm. kauppayrityspoi-
mijakoulutus. Lisäksi selvitetään koulutustarjontaa
liittyen mm. erilaisiin villiruokakoulutuksiin, kas-
vin tunnistukseen, keruu retkiin, kasvivarjajäyskurs-
seihin, erilaisiin kalastusretkiin, lasten ja nuorten
retkiin sekä luonnon kosmetiikkaan liittyen.

Hankkeen aikana järjestetään Villiruokafestari
Ilomantsissa 18.8.2018. Tapahtuma on popup-ra-
vintolatyyppinen tapahtuma, johon voi ilmoittau-
tua mukaan valmistamaan ja myymään villiruoka-
annoksia. Hankkeen aikana kartoitetaan myös
kansainvälisiä kumppaneita yhteiseen kansainvä-
liseen hankkeeseen. Hankkeen aikana on tavoite
löytää 2-3 kumppania eri maista, joiden kanssa läh-
detään toteuttamaan kansainvälistä hanketta.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Kansainvälinen, Pohjois-Karjala

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma
Leader

ELY-keskus

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 66 530 €

Aloittamisvuosi: 2017

Päättymisvuosi: 2018

PUUSTA RUOKAA

Hankkeen päätoteuttaja:

Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Risto Lauhanen, risto.lauhanen@seamk.fi

Hankkeen kuvausteksti:

Esiselvityshankkeen tavoitteena on vahvistaa luonnontuoteosaamista Kuusiokuntien alueella (Alavus, Ähtäri, Kuortane, Soini), tukien paikallisia työ- ja liiketoimintamahdollisuuksia. Hankkeessa halutaan edistää metsävarojen käyttöä elintarviketeollisuuden raaka-aineena.

Lisäksi hankkeen aikana syvennetään yhteistyötä Baltian ja keskisen Itä-Euroopan maiden toimijoiden kanssa ja selvitetään talvilevossa olleiden männyn ja kuusen neulasten sekä marjojen ja sienien sisältämiä arvokomponentteja elintarviketeollisuuden näkökulmasta. Käsittelytekniikkana käytetään ruoka-aineiden matalalämpöteknologiaa.

Hanke sisältää 3 erillistä työpakettia:

1. Havupuiden neulasten sekä marjojen ja sienien sisältämien arvokomponenttien kartoitus ja osin erotus uusilla prosessointimenetelmillä.
2. Oppimiskohteenä kansainväliset luonnontuotemarkkinat ja vierailu Baltiassa
3. Paikallisen yritysryhmähankkeen mahdollisuuksien kartoitus.

Hanke toimii 1.5.2018 - 31.3.2019 välisenä aikana ja sitä rahoittaa maaseuturahasto ja Leader.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Etelä-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma
Leader

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 20 000 €

Aloittamisvuosi: 2018

Päättymisvuosi: 2019

RUOKAA LUONNOSTA -TOIMIALA-SELVITYSHANKE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Ruokaa luonnosta -selvityshankkeessa tehdään Uudellemaalle toimialaselvitys, jossa selvitetään yritysten, ravintoloiden ja ammattikeittiöiden villiruuuan ja luonnontuotteiden tarvetta ja kysyntää. Hankkeessa selvitetään eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kiinnostusta ja sitoutumista lähteä rakentamaan koordinoitua villiruuuan ja luonnontuotteiden ammattimaista keruuverkostoa.

Hankkeen päätoteuttaja:

Suomen 4H Liitto ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Helena Herttuainen, helena.herttuainen@4h.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://www.4h.fi/4h-jarjestona-2/jarjeston-toiminta/hankkeet/ruokaa-luonnosta-selvityshanke-2017/>

Hankkeen muut toimijat:

Laurea Ammattikorkeakoulu, Lähiruokaa Uudelta- maalta -hanke

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on tehdä kattava villiruuuan toimialaselvitys Uudellamaalla. Toimialaselvityksen tavoitteena rakentaa on verkostoja ja selvittää, onko laajemmalle kehittämisshankkeelle tarvetta Uudellamaalla.

Hanke selvittää mm.

- mille villivihanneksille/luonnontuotteille on kysyntää yrityksissä, millaisia määriä ja miten käsiteltynä
- eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden kiinnostusta ja sitoutumista lähteä rakentamaan koordinoitua villiruuuan ja luonnontuotteiden keruuverkostoa Uudellamaalla
- mitkä toimijat järjestävät tällä hetkellä koulutusta, millaista koulutusta ja mikä on toimijoiden osaamistaso ja jatkokoulutuksen tarve

- kuinka poimijoiden koulutus tulisi järjestää, mitä väyliä pitkin poimijat saadaan toimintaan mukaan ja kuinka heidät saadaan sitoutettua koordinoituun keruutoimintaan
- millaisia ovat toimivat toimitusketjut luonnosta asiakkaalle.

Lisäksi hankkeessa ryhdytään rakentamaan Uudellemaalle villiruokaverkostoa villivihannesta ja luonnonraaka-aineiden keruuseen, välitykseen ja jatkojalostukseen sekä tarkastellaan pienimuotoisen tuoretukun toimintaedellytyksiä pääkaupunkiseudulla. Hankkeessa järjestetään myös seminaareja, keskustelu- ja tiedotustilaisuuksia.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Uusimaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:
Uudenmaan ELY-keskus

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 50 000 €

Aloittamisvuosi: 2017

Päättymisvuosi: 2018

RUOKAA LUONNOSTA -YHTEISTYÖHANKE

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena rakentaa ammattimainen ja koordinoitu villiyrtytien koulutus, keruu-, jalostus- ja jakeluverkosto Uudellemaalle kouluttamalla nuoria, tarjoamalla nuorille mahdollisuus lähteä luonnontuotealan 4H-yrityksiksi pilotoimalla erilaisia villiyrtytien toimitusketjuja.

Hankkeen päätoteuttaja: Suomen 4H-liitto ry

Yhteyshenkilö ja sähköposti:
Siiri Mäkelä, siiri.makela@4h.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://4h.fi/4h-jarjestona-2/jarjeston-toiminta/hankkeet/ruokaa-luonnosta-selvityshanke-2017/>

Hankkeen muut toimijat:
Laurea-ammattikorkeakoulu

Hankkeen kuvausteksti:

Ruokaa luonnosta -yhteistyöhankkeessa rakennetaan yhteistyökumppanien kanssa ammattimainen villiruokan koulutus, keruu-, jalostus- ja jakeluverkosto Uudellemaalle. Hankkeessa tarjotaan

nuorille luonnontuotealan koulutusta villiyrtytien tunnistamiseen, kestäväan keruuseen ja jalostamiseen sekä tukea luonnontuotealan 4H-yrityksien perustamiseen. Hankkeessa kehitetään villiyrtyliiketoimintaa ja pilotoidaan erilaisia villiyrtytien keruuseen ja toimitukseen liittyviä liiketoiminnan muotoja Uudenmaan alueella. Lisäksi hankkeessa selvitetään ja tehdään näkyväksi villiruokan keruuseen liittyvät lupaprosessit. Hankkeessa järjestetään myös erilaisia tapahtumia, kuten seminaareja ja luonnontuotealoja.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Uusimaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 394 270 €

Aloittamisvuosi: 2018

Päättymisvuosi: 2020

SIEVI – SIENTENVILJELY BIOTALOUDEN TOIMENPITEENÄ

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena on kehittää korkean markkina-arvon omaavien erikois- ja ruokasienten viljelymenetelmiä niiden suunnitelmallista ja laajamittaista tuotantoa varten sekä kehittää analysointimenetelmä tuotetun ja luonnonesiintymistä kerättyjen erikoissienten laadun ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:
Henri Vanhanen, henri.vanhanen@luke.fi

Hankkeen kotisivut:
<https://www.luke.fi/projektit/sievi-paaprojekti/>

Hankkeen muut toimijat:
Itä-Suomen yliopiston Metsäosasto

Hankkeen kuvausteksti:

Vuonna 2013 ruokasienten maailmanmarkkinoiden koko oli noin 30 miljardia euroa. Vuoteen 2020 mennessä markkinoiden on arvioitu kasvavan 45 miljardin euron suuruisiksi. Tämä luku ei kuitenkaan sisällä erikoissienten markkinoita, jotka tunnetaan niiden pääasiallisella markkina-alueella Aasiassa lääkinnällisinä sieninä. Näiden markkinat

itsessään ovat useita kymmeniä miljardeja euroja. Aasian markkinat luovat potentiaalin, johon suomalaiset metsänomistajat ja sienijalostajat ovat vasta heräämässä. SieVi -Sientenviljely biotalouden toimenpiteenä on Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman rahoittama (Pohjois-Karjalan, Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin ELY-keskukset) agrometsätalouden toimenpiteiden kehittämiseen tähtäävä hanke.

Hankkeen toteuttajina toimivat Luonnonvarakeskus ja Itä-Suomen Yliopiston Metsätieteiden osasto. Hankkeen pääkoordinaattorina toimii Luonnonvarakeskus. Hankkeen tavoitteena on kehittää korkean markkina-arvon omaavien erikois- ja ruokasienten viljelymenetelmiä niiden suunnitelmallista ja laajamittaista tuotantoa varten sekä kehittää analysointimenetelmä tuotetun ja luonnonesiintymistä kerättyjen erikoisienten laadun ja turvallisuuden varmistamiseksi. Hankkeen toimenpiteillä tähdätään uusien tuotteistettävien raaka-aineiden alkutuotantomenetelmien kehittämiseksi. Hankkeessa tuotetaan myös tietoa tuotteiden jalostamisen tueksi. Hankkeen odotetut tulokset antavat vahvaa pohjaa vientivetöisen liiketoiminnan käynnistämiseksi.

Hankkeen toimintamuoto:

Tiedonvälitys
Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Kainuu
Lappi
Pohjois-Karjala
Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma
Pohjois-Karjalan, Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin ELY-keskukset

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 300 000 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2018

STARTREE: MULTIPURPOSE TREES AND NON-WOOD FOREST PRODUCTS: A CHALLENGE AND OPPORTUNITY

Hankesisällön tiivis kuvaus: Euroopan Unionin rahoittama kansainvälinen luonnontuotealan hanke joka kattaa koko luonnontuotealan arvoketjun sekä alaan liittyvät innovaatiot ja insti-

tuutiot. Tavoitteena on löytää keinoja vahvistaa ja monipuolistaa maaseudun elinvoimaisuutta luonnontuotteiden hyödyntämisen kautta.

Hankkeen päätoteuttaja:

Koordinaattori: EFI. Päätoteuttaja Suomessa: Luke (Metla)

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Mikko Kurttila (mikko.kurttila@luke.fi)

Hankkeen kotisivu:

<http://star-tree.eu/>

Hankkeen muut toimijat:

24 partneria eri puolilta Eurooppaa, 14 tapaustutkimusaluetta

Hankkeen kuvausteksti:

Metsien ei-puuaineisten tuotteiden valikoima on laaja. Ne sisältävät meille tutut sienet, marjat ja yrtit. Lisäksi tärkeitä ei-puuaineisia tuotteita ovat myös korkki, hedelmät, mäntyjen syötävät siemenet sekä erilaiset pähkinät. Näiden tuotteiden taloudellinen merkitys vaihtelee runsaasti Euroopan maiden välillä. Esimerkiksi Suomessa ja Ruotsissa vuodessa kerättyjen tuotteiden arvo on noin 5 prosenttia vuodessa hakatun puuston arvosta, kun esimerkiksi Italiassa niiden arvo on 160 prosenttia hakatun puuston arvosta.

Suomessa luonnonmarjojen ja -sienten hyödyntämisellä erityisesti kotitalouksissa on pitkät perinteet. Laajat jokamiehenoikeudet antavat tähän hyvät mahdollisuudet. Samanaikaisesti ne kuitenkin ainakin jossain määrin haastavat näihin tuotteisiin perustuvaa palveluliiketoimintaa.

Pitkästä perinteistä huolimatta tiedämme kuitenkin kohtuullisen vähän näistä tuotteista. Mielenkiintoisia ”metsällisiä” kysymyksiä ovat esimerkiksi ei-puuaineisten tuotteiden tuotantomahdollisuudet ja miten metsien käsittely vaikuttaa niihin. Liiketoiminnan näkökulmasta kehittämismahdollisuuksia on runsaasti. Mm. marjojen ja sienten jatkojalostaminen ja tuotteistaminen arvokkaammiksi tuotteiksi sekä tuotteiden markkinointi asiakkaille eri puolilla maailmaa on vasta alussa. Mahdollisuudet rakentaa erilaisia palveluita luonnontuotteiden ympärille lienevät parantumassa kaupungistumisen ja metsistä vieraantumisen myötä.

Yllä mainittuja aiheita tutkitaan EU:n 7. puiteohjelmaan kuuluvassa StarTree-hankkeessa. Mukana on 24 osallistujaa eri puolilta Eurooppaa. Mielenkiintoinen piirre on kahdeksan erilaisen pk-yrityksen mukanaolo - tällä tavoitellaan erityisesti hankkeen tulosten nopeaa siirtymistä käytäntöön.

Suomalaisia osallistujia ovat Metla/Luonnonvarakeskus sekä Joensuun Tuote ja Vihannes Ky. Nelivuotisen hankkeen kokonaisbudjetti on 7,3 milj. euroa, josta EU-rahoitusta 6 milj. euroa. Hankkeen koordinaattorina toimii Barcelonassa sijaitseva Euroopan metsäinstituutin aluetoimisto EFIMED.

Hankkeen toimintamuoto: Tutkimus

Hankkeen toteutusalue:

Kansainvälinen
Pohjois-Karjala

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Kansainväliset rahoitusohjelmat

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 7,3 M €
Aloittamisvuosi: 2012
Päättymisvuosi: 2016

SUOKASVEISTA UUSIA ELINKEINOMAH-DOLLISUUKSIA (SUOKAS)

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena on aktivoida toimijoita soiden uusiutuvan kenttäkerroskasvillisuuden hyödyntämiseen luonnontuotteina ja monipuolistaa keruutuotteiden kaupallista valikoimaa. Suokasvit toimivat hankkeen kärkenä, minkä ohella edistetään myös muiden luonnontuotteiden keruutoimintaa, jatkojalostusta ja markkinointia yhteistyössä muiden luonnontuotealan toimijoiden kanssa.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Marika Laurila, marika.laurila@luke.fi

Hankkeen kotisivut:

<https://www.luke.fi/projektit/suokas-paaprojekti/>

Hankkeen muut toimijat: Oulun 4H-yhdistys

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on aktivoida toimijoita soiden uusiutuvan kenttäkerroskasvillisuuden hyödyntämiseen luonnontuotteina ja monipuolistaa keruutuotteiden kaupallista valikoimaa. Tällä hetkellä suokasveista hyödynnetään Suomessa marjojen ohella lähinnä pyöreälehtikihokkia ja suopursua. Kerätty sato viedään suurelta osin ulkomaille jatkojalostettavaksi. Suoympäristöjen monipuolisessa kasviviljelyssä on potentiaalia nykyistä laajempaan

hyödyntämiseen eri käyttötarkoituksiin niin keruumäärissä kuin lajivalikoimassa.

Hankkeessa kartoitetaan laajasti soiden kasvilajien kaupallista käyttöä Suomessa ja ulkomailla sekä hyödyntämispotentiaalia alan tutkimusjulkaisuista keskittyen muihin kuin marjatuotteisiin. Potentiaalisimmille lajeille etsitään käyttösovellus- ja jatkojalostusmahdollisuuksia. Keskeisenä tehtävänä on kartoittaa kotimaisten yritysten kiinnostusta jatkojalostukseen ja tähän liittyviä kehittämis- ja tutkimustarpeita. Lisäksi aktivoidaan ja kehitetään nykyistä keruutoimintaa. Suokasvit toimivat hankkeen kärkenä, minkä ohella edistetään myös muiden luonnontuotteiden keruutoimintaa, jatkojalostusta ja markkinointia yhteistyössä muiden luonnontuotealan toimijoiden kanssa. Hanketta toteutetaan 1.11.2015–30.9.2017 Pohjois-Pohjanmaalla Luonnonvarakeskuksen koordinoimana.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 132 585 €
Aloittamisvuosi: 2015
Päättymisvuosi: 2017

TÄSMÄTIETOA LAPIN LUONNONTUOTTEISTA MAAKUNNALLE (LUTUNEN)

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa tuotetaan luonnontuotteita koskevaa tietoa elinkeinon, koulutuksen, tutkimuksen sekä kansalaisjärjestöjen käyttöön.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Rainer Peltola, rainer.peltola@luke.fi

Hankkeen muut toimijat:

Lapin ammattikorkeakoulu

Hankkeen kuvausteksti:

LUTUNEN -hankkeessa keskitytään tarvelähtöisen, luonnontuotteita koskevan tiedon tuottamiseen valituille kohderyhmille. Tiedon lähteinä käytetään mm. luonnontuotteisiin keskittyneen kotimaisen ja ulkomaisen t & k - toiminnan raportteja ja muita julkaisuja sekä luonnontuotteiden parissa työskentelevien

televien tahojen (yrittäjät, opettajat, tutkijat, neuvot, kansalaisaktivistit yms.) asiantuntemusta. Tiedonsiirrossa keskitytään kohderyhmän kannalta keskeisten tulosten tiivistämiseen, popularisointiin ja julkaisemiseen. Tiedonsiirrossa hyödynnetään sekä perinteisiä (julkaisut ammatti-, erikois- ja yleislehdissä) että sähköisiä, moderneja kanavia (mm. sosiaalinen media).

Hankkeen päätavoitteena on tiedonvälitystoin helpottaa luonnontuotealaa koskevan, luotettavan tiedon saattamista toimijoiden käyttöön. Hankkeen tulosten kautta yrittäjät, opetustoimen henkilöt, tutkijat ja hallinnon edustajat sekä maakunnan asukkaat saavat tietoa jonka hyödyntämisen kautta he voivat parantaa toimintansa kilpailukykyä, kehittää tuotteita ja innovaatioita, edistää kysyntää ja tarjontaa sekä luoda edellytyksiä uudelle tutkimukselle, liiketoiminnalle ja yhteistyölle.

Hankkeen toimintamuoto: Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue: Lappi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 309 328 €

Aloittamisvuosi: 2016

Päättymisvuosi: 2017

UUSIA TUOTTEITA METSÄSTÄ

Hankesisällön tiivis kuvaus: Uusia tuotteita metsästä tuottaa tietoa puun ja luonnontuotteiden rinnakkaisesta tuotannosta. Kehitteillä oleva Metsämittari-nettisivellus ilmaisee metsien käsittelyn vaikutukset puuntuotannon lisäksi myös metsien muihin hyötyihin, kuten monimuotoisuuteen, marjasatoihin ja hiilitaseisiin.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Anne Tolvanen, anne.tolvanen@luke.fi ja Virpi Alenius, virpi.alenius@luke.fi

Hankkeen muut toimijat:

Lapin ammattikorkeakoulu, Itä-Suomen yliopisto, Oulun ammattikorkeakoulu, Suomen Metsäkeskus

Hankkeen verkkosivut:

<https://www.luke.fi/projektit/metsan-tuotteet-paaprojekti/>

Facebook: @uusiatuotteitametsasta

Hankkeen kuvausteksti:

Euroopan aluekehitysrahaston tukema hanke edistää metsien kestävää ja monipuolista käyttöä ja sen tavoitteet ovat

- lisätä metsien ekosysteemipalveluiden monipuolista hyödyntämistä huomioimalla yhteiskunnan, yksityismetsänomistajan ja luonnontuoteyrittäjien tarpeet
- tuottaa tietoa puun ja muiden ekosysteemipalveluiden, erityisesti luonnontuotteiden rinnakkaisesta tuotannosta
- kehittää valittujen ekosysteemipalveluiden monipuolisen tuotannon tueksi Metsämittari -työkalu, joka osoittaa ekosysteemipalveluissa tapahtuvia muutoksia metsien käytön seurauksena
- kehittää, pilotoida ja ohjeistaa luonnontuotteet huomioivaa metsäsuunnittelua yksityismetsissä
- kehittää luonnontuotteiden tuottamisen kannattavuus- ja vaihtoehtokustannuslaskentaa.

Hanke koostuu viidestä työpaketista

- Työpaketti 1. Aluetason ennustemallit ja laskelmat valituille ekosysteemipalveluille
- Työpaketti 2. Metsämittari -nettisivelluksen kehitystyö
- Työpaketti 3. Luonnontuotteet huomioiva tilakohtainen metsäsuunnittelu
- Työpaketti 4. Luonnontuotteiden inventointi-, seuranta- ja laskentamenetelmien kehittäminen
- Työpaketti 5. Osallistaminen ja tiedonvälitys

Hanke tukee lyhyellä aikavälillä alueellisten metsäohjelmien toteutusta ja yksittäisen metsänomistajan päätöksen tekoa. Pitkällä aikavälillä hanke toimii kestävä biotalouden ja aluekehityksen apuvälineenä, joka pystyy huomioimaan metsiin kohdistuvia, ajan myötä muuttuvia tarpeita ja painopisteitä. Hankkeen hyödyt konkretisoituvat sekä alueellisella että yksityismetsänomistajan tasolla. Metsämittari auttaa päätöksentekijöitä ja sidosryhmiä pohdittaessa, mitä hyötyjä metsästä halutaan ja millä käytännön toimilla nämä tuotetaan.

Metsämittari tarjoaa metsäalan toimijoille mahdollisuuden tarkastella samanaikaisesti erilaisen metsänkayttökäskenaarioiden vaikutuksia puuntuotantoon ja muihin ekosysteemipalveluihin. Metsäsuunnittelijoiden ja metsänomistajien osaaminen parane koskien luonnontuotteiden huomioimista metsäsuunnittelussa. Pilottitiloilla tehdyt laskelmat antavat alustavaa tietoa luonnontuotteiden tuottamisen kannattavuudesta yksityismetsissä ja tukevat metsänhoidon monipuolistumisen myötä luonnontuotealaa.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue:

Lappi
Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

EAKR Lappi
EAKR Pohjois-Pohjanmaa
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 696 516 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2019

VALOISTEN KESÄOIDEN JA KESKIYÖN- AURINGON KASVATTAMAA SINULLE – LIIKETOIMINTAMALLIN KONSEPTOINTI

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeessa kar-
toitetaan Tunturi-Lapin lähiruoka- ja luonnontuo-
tetuottajat ja paikalliset ostajat ja olemassa oleva
potentiaali sekä selvitetään millaisilla edellytyksillä
Tunturi-Lapin alueelle ja erityisesti Kolarin voi-
daan perustaa teolliseen tuotantoon tähtäävä luon-
nontuote- ja lähiruokalaitos koekeittiöineen. Hank-
keessa on vahva liiketoiminnallinen ja kestävän
tuotannon näkökulma.

Hankkeen päätoteuttaja: Kolarin kunta

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Eveliina Niva, eveliina.niva@kolari.fi

Hankkeen kotisivu

www.facebook.com/Mett%C3%A4n-vilja-Tunturi-Lapin-luonnontuoteverkosto-250153425475021/

Hankkeen muut toimijat:

Leader Tunturi-Lappi

Hankkeen kuvausteksti:

Lapin matkailu kasvaa ja sitä myötä kasvaa myös luonnontuotteiden, Lapin puhtaassa luonnossa kasvavan superfoodin, ja lähiruuan sekä hyvinvointituotteiden kysyntä. Kansainväliset asiakkaat vievät osaltaan lappilaisen puhtaan ruuan viestiä myös kotimaihinsa ja maailmalla kasvava hyvinvointitrendi luo tilausta vientiin. Tällä hetkellä lähiruokaa ja luonnontuotteita valmistetaan kuitenkin pieniä määriä kerrallaan ja haastetta on jo vastata paikalliseen kysyntään. Vienti pysähtyy siihen, että tuotanto on hyvin pienimuotoista ja käsityötyyppistä. Sekä koti- että varsinkin kansainvälisillä markki-

noilla asiakkaat odottavat laadun ohella määrällistä kasvua sekä toimitusvarmuutta.

Hankkeen päätavoitteena on

- selvittää millä volyyminä meidän on mahdollista vastata paikalliseen ja maailmalta tulevaan luonnontuotteiden kysyntään ja tuotantoon liittyvään haasteeseen
- mallintaa konsepti, jonka avulla voimme vastata luonnontuotteiden tuotantoon liittyvään haasteeseen.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Lappi

Rahoittaja ja rahoitusohjelma:

EAKR
Lapin Liitto
Tunturi-Lapin Leader
Kolarin kunta

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 245 176 €
Aloittamisvuosi: 2017
Päättymisvuosi: 2018

VERKOSTOISTA VOIMAA ALUEELLISILLE METSÄ- JA LUONTOPALVELUYRITYKSILLE – MELUA METSÄÄN!

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen ta-
voitteena on metsä- ja luontopalveluyrittäjyyden
edistäminen kehittämällä yrittäjien osaamista, sekä
hakemalla kasvun mahdollisuuksia.

Hankkeen päätoteuttaja: TTS työteho-seura

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Henna Hurttala, henna.hurttala@tts.fi

Hankkeen kotisivu: www.tts.fi/meluametsaan

Hankkeen muut toimijat:

Suomen metsäkeskus

Hankkeen kuvausteksti:

Verkostoista voimaa alueellisille metsä- ja luontopalveluyrityksille -hankkeessa rakennetaan ja toteutetaan metsäpalvelu- ja luonnontuote-alan pienyritysten liiketoiminnan kasvuun, kehittämiseen ja kilpailukykyyn vahvistamiseen tähtäävä matalan kynnyksen oppimis- ja verkostoitusohjelma, joka antaa tukea ja työkaluja kehittyville yrittäjille.

Hanke on suunnattu laajasti metsäpalvelu- ja luonnontuote-alan yrittäjille ja ammatinharjoittajille, yritysten osakkaille tai muille vastuullisessa asemassa työskenteleville. Verkostoitumishankkeeseen pyritään osallistamaan 100 metsätalouden ja luonnontuotealan yrittäjää eri puolilta Suomea. Hankkeen pääkohderyhmänä on 1-10 henkilöä työllistävät mikroyritykset.

Keskeisenä valintakriteerinä on yritystoiminnan kehittämishalukkuus sekä yrittäjän mahdollisuus osallistua alueelliseen pienryhmätoimintaan. Yhteisiin verkostoitumistapahtumiin ja opintomateriaaleille pyritään saamaan mukaan laajasti muita alan yrittäjiä sekä keskeisiä toimijoita ja sidosryhmiä.

Hankkeen toimintamuoto:

Kehittäminen
Koulutus
Tiedonvälitys

Hankkeen toteutusalue: Valtakunnallinen

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Maa- ja metsätalousministeriö

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 350 000 €
Aloittamisvuosi: 2018
Päättymisvuosi: 2020

**VESAKON HYÖDYNNETTÄVYYS
ARVOKKAIDEN UUTEAINEIDEN
LÄHTEENÄ (PAJU)**

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hankkeen tavoitteena on selvittää vesakkojen hyödyntämismahdollisuuksia arvokkaiden kemiallisten yhdisteiden raaka-aineena.

Hankkeen päätoteuttaja:

Oulun yliopisto, Kajaanin yliopistokeskus, Mittaus-
tekniikan yksikkö

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Mari Jaakkola, mari.jaakkola@oulu.fi

Hankkeen muut toimijat:

Suomen Metsäkeskus

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen tavoitteena on selvittää vesakkojen hyödyntämismahdollisuuksia arvokkaiden kemiallisten yhdisteiden raaka-aineena. Vesakko on huonoa

energiapuuainesta, koska kuivumiselta suojaavaa kuorta on paljon. Kemikaalien raaka-aineeksi se voi kuitenkin sopia hyvin, sillä uuteaineiden määrä puun kuorella ja lehdistä on korkea, usein moninkertainen puuainekseen verrattuna. Vesakon hyödyntäminen uuteaineiden lähteenä voi olla kannattavaa, jos jalostusketju saadaan kehitettyä. Vesakon raivauksesta on hyötyä metsäautoteiden käytettävyyden lisäksi myös maisemoinnin kannalta: kasvustoa poistamalla saadaan virkistys- ja matkailualueet, sekä maalaismaisemat edustavamman kuntoon. Hankkeessa selvitetään vesakkojen keruumenetelmiä jatkoprosessoinnin näkökulmasta, kartoitetaan erilaisia käsittelymenetelmiä näytteen murskaamiseen, sekä tutkitaan erilaisia vesakkomateriaaleja (paju, leppä ja koivu) aktiiviaineen raaka-aineena. Hankkeen päätoteuttaja on Oulun yliopiston Kajaanin yliopistokeskuksen Mittaus-
tekniikan yksikkö ja asiantuntijana toimii Suomen Metsäkeskus.

Hankkeen toimintamuoto: Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Kainuu

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma
Leader

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 15 000 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2017

**VESIRUTTO HYÖTYKÄYTTÖÖN –
RIESASTA RAAKA-AINEEKSI (ELODEA)**

Hankesisällön tiivis kuvaus: Elodea-hankkeen tavoitteena on löytää erilaisia vesiruton hyödyntämistapoja, joiden pohjalta voitaisiin muodostaa liiketoimintaa. Hankkeessa selvitetään Koillismaalla esiintyvän vesiruton kemiallista koostumusta, sen käyttömahdollisuuksia biokaasutuksessa, maanparannusaineena, kasvitautiltorjunnassa sekä jatkojalosteena esimerkiksi rehuna, elintarvike- tai ravintolisäkäytössä tai kosmetiikkateollisuudessa.

Hankkeen päätoteuttaja:

Suomen ympäristökeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Satu-Maaria Karjalainen,
satu.maaria.karjalainen@ymparisto.fi

Hankkeen kotisivu:

www.syke.fi/hankkeet/elodea

Hankkeen muut toimijat: Luonnonvarakeskus

Hankkeen kuvausteksti:

Vesiruttomassan hajoaminen syksyllä palauttaa kasviin sitoutuneet ravinteet vesistöön sekä kuluttaa veden happea, mikä voi johtaa ravinteiden vapautumiseen myös sedimentistä. Massaesiintymä saattaa jäädä lyhytaikaiseksi, mutta erityisesti rehevissä vesissä se voi kestää vuosikymmeniä. Vesiruttomassan poistaminen raivausnuotilla tai koneellisesti on suhteellisen kallista. Lisäksi vesiruton poistaminen voi joissain tapauksissa jopa edistää kasvin leviämistä pienistä palasista sekä lisätä levin massaesiintymiä. Vesiruttomassan poistaminen vesistöä vähentää kuitenkin vesistön ravinmääriä.

Suomessa kanadanvesirutto on levinnyt Etelä- ja Keski-Suomen lisäksi Koillismaalla. Se onkin erittäin herkkä leviämään kasvutapansa takia. Kasvi viihtyy erityisesti kirkasvetisissä, matalissa ja lievästi rehevöityneissä järvissä, lammissa sekä hitaasti virtaavissa jokivesissä ja suurissa ojissa. Hankkeen tuloksena valmistuu toimintamalli vesiruton vähentämiseksi vesistöistä ottaen huomioon myös sen hyödyntämismahdollisuudet.

Hankkeen toimintamuoto:

Kehittäminen
Tutkimus

Hankkeen toteutusalue:

Lappi
Pohjois-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

EAKR
Naturpolis Oy
Kuusamon Energia- ja vesiosuuskunta
Suomen ympäristökeskus
Luonnonvarakeskus

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 100 000 €
Aloittamisvuosi: 2016
Päättymisvuosi: 2017

VILLIRUOKA VALUUTAKSI

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hanke kouluttaa suupohjalaisia (Kauhajoen seutu) kauppasienten ja villivihannesten sekä -yrittien osaaviksi kerääjiksi sekä auttaa seudun yrityksiä löytämään liiketoimintamahdollisuuksia villiruokateeman sisältä.

Hankkeen päätoteuttaja:

ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry / Maa- ja kotitalousnaiset

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Terhi Jaskari,
terhi.jaskari@maajakotitalousnaiset.fi

Hankkeen kotisivu:

<https://www.maajakotitalousnaiset.fi/ajankohtais-ta/villiruoka-valuutaksi-hanke-kaynnistyy-8682>

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeessa pidetään käytännönläheisiä kerääjäkoulutuksia, joissa opiskellaan kauppasienten sekä villiyrttien ja -vihannesten keräämistä. Erityiskohderyhminä ovat seudun maahanmuuttajat ja nuoret. Tavoitteena on, että koulutuksiemme ansiosta osallistujalle kertyy niin hyvät taidot, että villiruoaan keruusta voi tulla henkilölle ansionlähde. Keruusi- on vetää kauppasienikouluttaja Asta Asunmaa.

Villiruoaan ympärille voi rakentaa uusia tai vanhoista tuunattuja ruoka- tai palvelutuotteita. Hanke ideoi ja testaa yritysten villiruokatuoteideoita nopealla tahdilla, jotta ne saadaan nopealla aikataululla muunnettua myytäviksi tuotteiksi. Yrittäjiä ja kerääjiä lyötetään myös yhteen hankkeen aikana. Yritysosion vetää toiminnanjohtaja Terhi Jaskari.

Hanke on yhteistyössä Lauhavuori region Geopark -alueeksi hankkeen sekä The mushroom road -verkoston kanssa. Verkoston lähin kumppani toimii Pohjois-Satakunnassa, muut Euroopan unionin alueella.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Etelä-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Leader Suupohja

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 45 000 €
Aloittamisvuosi: 2017
Päättymisvuosi: 2018

VILLIRUUAN SAATAVUUDEN KEHITTÄMINEN KOILLISMAALLA

Hankkeen päätoteuttaja:

Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy

Hankkeen muut toimijat:

Pudasjärven kaupunki

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Juho Tahkola, juho.tahkola@naturpolis.fi

Hankkeen kotisivu:

<http://www.kuusamoregion.fi/fi/hankkeet/#villiruuan-saatavuuden-kehittaminen-koillismaalla-aiko-han>

Hankkeen kuvausteksti:

Hankkeen yleisenä tavoitteena on vahvistaa Koillismaahan paikallisen villiruuan alkutuotantoa ja raaka-aineen saatavuutta jalostajille, kauppiaille, ravintoloille ja kuluttajille. Villiruuan kysyntä ylittää tällä hetkellä tarjonnan, mutta epätasainen ja liian vähäinen raaka-aineen saanti muodostaa pullonkaulan tuotannon lisäämiselle ja alan kehitykselle. Tähän on tunnistettu suurimmaksi syyksi toiminnan ammattimainen organisoimattomuus koko tuotantoketjun pituudelta metsästä lopputuotteeksi asti. Suurimpina haasteina ovat osaavien ja aktiivisten kerääjien puute sekä tilaongelmat tuotteiden vastaanotossa ja säilytyksessä. Kehittämiskohteeksi on tunnistettu myös tuotteiden jäljitettävyys ja sen todentaminen, jolla koetaan olevan suurempi merkitys kuluttajalle kuin esimerkiksi luomulla.

Hanke toimii 15.5.-30.11.2018 välisenä aikana ja sitä rahoittaa Pohjois-Pohjanmaan liitto.

Hankkeen toimintamuoto: Kehittäminen

Hankkeen toteutusalue: Etelä-Pohjanmaa

Rahoittajat ja rahoitusohjelma:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma
AIKO

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 54 410 €

Aloittamisvuosi: 2018

Päättymisvuosi: 2018

VOIMAMETSISTÄ VIHERRAKENTAMISEN - EKOSYSTEEMIPALVELUISTA JA YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLISESTÄ VIHERRAKENTAMISESTA LISÄARVOA MATKAILUUN

Hankesisällön tiivis kuvaus: Hanke etsii uusia ympäristöjä lähiruoka-, matkailu-, hyvinvointi- ja viheralan palveluille sekä kehittää ja pilotoi niitä Levillä yhdessä yrittäjien kanssa.

Hankkeen päätoteuttaja: Luonnonvarakeskus

Yhteyshenkilö ja sähköposti:

Marja Uusitalo, marja.uusitalo@luke.fi

Hankkeen muut toimijat:

Kittilän elinkeinoyhtiö Kideve

Hankkeen kuvausteksti:

Maaseutumatkailu perustuu pitkälti luonnon ilmaiseksi tarjoamiin ekosysteemipalveluihin, jotka tukevat erilaisten matkailijaryhmien kuluttajakäyttäytymistä ja matkailun trendejä (esim. downshifting). Lapin puhtaat luonnontuotteet sekä rikas luonnonkäyttöperinne voidaan hyödyntää matkailussa nykyistä paremmin. Kesämatkailua kehittämällä voidaan tasoittaa kausivaihteluja ja parantaa infrastruktuurin käyttöastetta.

Hankkeen tavoitteena on luoda mallisuunnitelma voimametsien verkostosta Levin matkailukeskukseen. Voimametsät ovat erilaisia hyvinvointi- ja luontomatkailun ympäristöjä, joita käytetään myös terveysvaikutteisen lähiruuan ja luontaishoitojen raaka-aineiden tuotannossa. Hankkeen aikana testataan myös uusia resurssihokkuutta edistäviä viherrakentamisen tekniikoita. Toiminnalla luodaan edellytyksiä uusille ympäristöpalveluilla tarjoaville yrityksille.

Hanke toteutetaan neljänä työpakettina

- tunnistetaan Levin matkailualueelta ympäristöt, jotka tuottavat matkailijoiden ja asukkaiden hyvinvoinnin kannalta tärkeitä ekosysteemipalveluja ja jotka sopivat hyvinvointituotteiden ja -palvelujen tuotantoon, luoden niistä verkosto sekä lisäksi selvitetään otollisimmat paikat pilotoinnille
- toteutetaan erikokoiskasvi- ja ekosysteemipalvelupiloteja, mm. villiyrtiltarha, puolukkaviljelmä ja luonnonpölyttäjien keinopesäkkeilu
- toteutetaan yrittäjätyöpaja ja palvelukokeilu
- laaditaan suunnitelmat rinne- ja viherkattopiloteista, joissa kasvualustaan sekoitetaan biomassojen pyrolyysissä syntyvää ja ravinteita sitovaa biohiiltä.

Mallisuunnitelmia voidaan hyödyntää muiden matkailualueiden ja -palvelujen kehittämisessä. Malleista kootaan opas ja niitä esitellään myös valtakunnallisilla luonnontuotepäivillä (2015), Lapin maaseutuseminaarissa (2016), viher-, Green Care- ja matkailualueiden yhteisessä seminaarissa Levillä (2017) ja Lapin matkailuparlamentissa (2017).

Hankkeen toimintamuoto:

Kehittäminen
Tutkimus

Hankkeen toteutusalue: Lappi

Rahoittajat ja rahoitusohjelma: EAKR

Numeraaliset:

Kustannusarvio: 253 900 €

Aloittamisvuosi: 2015

Päätymisvuosi: 2017

